Załącznik nr 1

do uchwały Nr XVII/23/2021

Zarządu Związku Gmin "Barcja"

z dnia 15.12.2021 r.

Aktualizacja Strategii Rozwoju Związku Gmin Barcja na lata 2021-2030

PROJEKT DOKUMENTU

Zamawiający:

Związek Gmin „Barcja”

11-400 Kętrzyn

Pl. Piłsudskiego 1

Wykonawca:

ResPublic sp. z o.o.

ul. Trębacka 4
00-074 Warszawa

Fundacja Kultury Przestrzeni
„Zobaczyć na nowo”
ul. Trębacka 4
00-074 Warszawa

Spis treści

1. Diagnoza ilościowa Związku Gmin ,,Barcja” 3
   1.1. Informacje ogólne dotyczące poszczególnych gmin. 3
   1.2. Diagnoza społeczna 4
      1.2.1. Uwarunkowania demograficzne 4
      1.2.2. Edukacja i opieka nad dziećmi 11
      1.2.3. Ochrona zdrowia 16
      1.2.4. Pomoc społeczna 18
      1.2.5. Aktywność społeczna 22
      1.2.6. Kultura i dziedzictwo kulturowe: 25
      1.2.7. Sport 30
      1.2.8. Porządek publiczny i bezpieczeństwo 31
   1.3. Diagnoza obszaru gospodarczego 34
      1.3.1. Rynek Pracy 34
      1.3.2. Przedsiębiorczość i potencjał gospodarczy 40
      1.3.3. Promocja gospodarcza Związku Gmin „Barcja” 47
      1.3.4. Turystyka 50
      1.3.5. Rolnictwo i leśnictwo 54
   1.4. Diagnoza obszaru przestrzennego i infrastrukturalnego 57
      1.4.1. Sieć komunikacyjna powiatu 57
      1.4.2. Warunki życia mieszkańców 61
      1.4.3. Gospodarka wodna 66
      1.4.4. Ochrona środowiska i przyrody 68
2. Wnioski z diagnozy 70
3. Analiza SWOT 75
4. Wizja, misja 77
5. Programowania rozwoju 78
   5.1. Struktura strategii 78
   5.2. Cele strategiczne i działania, oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia 79
6. Terytorialny wymiar wsparcia: obszary interwencji strategicznej i model funkcjonalno-przestrzenny 88
7. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej 96
8. Zarządzania wdrażaniem Strategii 97
9. Ramy finansowe i źródła finansowania. 100

Spis tabel 101

Spis wykresów 104

Spis rysunków 104

1. Diagnoza ilościowa Związku Gmin ,,Barcja”

1.1. Informacje ogólne dotyczące poszczególnych gmin.

Powiat kętrzyński położony jest w północnej części województwa warmińsko-mazurskiego, od północy graniczy z Rosją, od wschodu z powiatem węgorzewskim, od południowego zachodu z powiatem giżyckim, od południa z powiatami mrągowskim i olsztyńskim, a od zachodu z powiatem bartoszyckim. Powiat Kętrzyński zajmuje obszar 1213 km^2, co stanowi 5 % powierzchni województwa i plasuje go pod względem powierzchni na dziesiątym miejscu w województwie warmińsko - mazurskim. W skład powiatu wchodzą:

- miasto Kętrzyn
- gmina Kętrzyn
- miasto i gmina Korsze
- miasto i gmina Reszel
- gmina Barciany
- gmina Srokowo

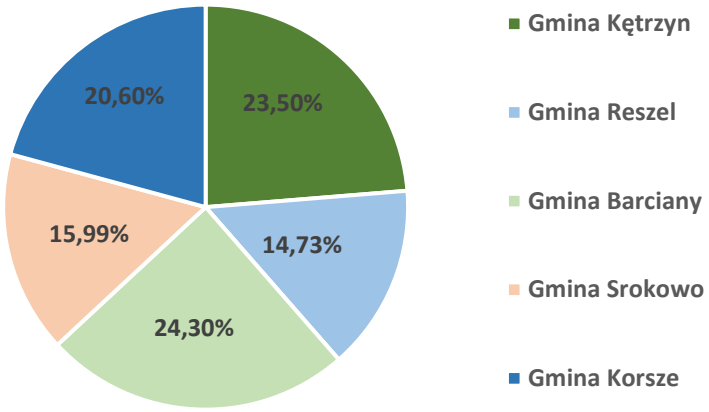
Największą, pod względem powierzchni, gminą powiatu kętrzyńskiego jest gmina Barciany, która zajmuje obszar 294 km², co stanowi 24,3% jego całkowitej powierzchni. Północna granica gminy pokrywa się z północną granicą państwa. Po stronie rosyjskiej sąsiaduje z Rejonem Prawdinskim. Barciany są gminą typowo rolniczą. Użytki rolne zajmują 2 4424 ha, są to głównie gleby klasy III i IV (96%). Drugą gminą rolniczą i drugą pod względem wielkości powierzchni jest gmina wiejska Kętrzyn. Gmina zajmuje obszar 285,36 km^2, co stanowi 23,5% powierzchni powiatu kętrzyńskiego. Ma ona również charakter rolniczy ponieważ 71 % powierzchni stanowią użytki rolne. Ponad 20 % powierzchni gminy zajmują kompleksy leśne, są one jednak rozproszone, co wpływa na marginalna rolę leśnictwa w gospodarce gminy. Ponad 30% obszaru gminy jest objęte różnymi formami ochrony przyrody, a prawi 600 ha powierzchni gminy znajduje się pod wodami. Gmina Kętrzyn otacza swoim obszarem Miasto Kętrzyn, który jest siedzibą samorządu powiatowego. Kętrzyn położony jest w północnej części województwa warmińsko-mazurskiego, nad rzeką Guber, kilkanaście kilometrów na wschód od granic Warmii. Miasto leży na historycznych ziemiach dawnych Prus Dolnych. Miasto Kętrzyn rozciąga się na powierzchni 1 034 ha.

Gmina Korsze zajmuje powierzchnię 249,84 km^2 i stanowi 20,6% powierzchni powiatu kętrzyńskiego. Jest to gmina miejsko-wiejska której użytki rolne zajmują powierzchnię 78%, lasy: 15%, wody: 0,8%. Na terenie gminy przebiega węzeł kolejowy o znaczeniu regionalnym relacji Toruń-Iława-Wystruć oraz Królewiec- Korsze-Ełk, które dały impuls rozwojowi regionu

Gmina Srokowo zajmuje powierzchnię 194 km², co stanowi 15,99% terenu powiatu. Na jej terenie znajdują się trzy rezerwaty przyrody: „Kaleckie Błota” (186 ha), „Bajory” (216 ha) - stanowiska bobrów i ptactwa wodnego oraz „Rezerwat Siedmiu Wysp”.

Gmina Reszel zajmuje powierzchnię 178,71 km², co stanowi 14,73% powiatu i czyni ją najmniejszą pod względem powierzchni gminą w powiecie. Gmina ta znajduje się na dawnej granicy Warmii i Mazur, posiadającej duże walory turystyczne. Atrakcją są jeziora występujące głównie w południowej części gminy m.in. j. Dejnowa, j. Legińskie, j. Widryńskie, j. Pasterzewo, j. Trzcinno, j. Klawój, j. Pieckowo. Głównym miastem gminy jest Reszel – średniowieczne miasto, które jako pierwsze przystąpiło do Międzynarodowego Stowarzyszenia Miast Cittàslow.

Wykres 1. Procentowy udział powierzchni gmin wchodzących w skład powiatu kętrzyńskiego w całkowitej powierzchni powiatu.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL.

1.2. Diagnoza społeczna

1.2.1. Uwarunkowania demograficzne

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego z 2019 roku liczba mieszkańców Związku Gmin ,,Barcja" wynosiła 62 283 osób co stanowiło o 4,92 % mniej w stosunku do liczby ludności z 2013 r.(roku który był punktem odniesienia/rokiem referencyjnym dla strategii z 2015 r.). Na przestrzeni lat 2013-2019 można było zaobserwować tendencję spadkową w liczbie ludności zarówno całego powiatu jak i wszystkich gmin wchodzących w jego skład. Dynamika spadku liczby ludności była w powiecie kętrzyńskim większa niż w całym województwie warmińsko-mazurskim (spadek o 1,67 %) i całej Polsce (spadek o 0,28%). Największy spadek ludności odnotowano w gminie wiejskiej Barciany (liczba ludności zmniejszyła się o 8,42%) oraz w gminie miejsko-wiejskiej Korsze (liczba ludności zmniejszyła się o 7,14%). Najmniejszy spadek odnotowano w mieście Kętrzyn gdzie liczba ludności spadła z 28 051 tyś. do 27 056 tyś. co stanowiło 3,54% ludności miasta. Liczba mieszkańców w poszczególnych gminach została zaprezentowana w tabeli nr 1.

Tabela 1. Liczba ludności w podziale na poszczególne gminy i jednostki porównywane w latach 2013-2019

Jednostka terytorialna	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Dynamika (2013=100)
Polska	38 495 659	38 478602	38 437 239	38 432 992	38 433 558	38 411 148	38 386 476	99,7
Woj. Warmińsko-Mazurskie	1 446 915	1 443 967	1 439 675	1 436 367	1 433 945	1 428 983	1 422 737	98,3
Powiat Kętrzyński	65 509	64 628	64 450	63 969	63 470	62 924	62 283	95,07
Gmina Reszel	7 968	7 834	7 702	7 721	7 600	7 531	7 488	93,9
Miasto Kętrzyn	28 051	27 924	27 732	27 493	27 478	27 366	27 056	96,4

Miasto Reszel	4 817	4 753	4 667	4 676	4 615	4 571	4 550	94,4
Miasto Korsze	4 586	4 514	4 408	4 360	4 346	4 259	4 193	91,4
Gmina Kętrzyn	8 439	8 466	8 438	8 432	8 334	8 232	8 230	97,5
Gmina Barciany	6 671	6 580	6 507	6 384	6 275	6 174	6 109	91,5
Gmina Korsze	10 388	10 267	10 127	10 016	9 905	9 794	9 646	92,8
Gmina Srokowo	3992	3 969	3 944	3 923	3 878	3 827	3 754	94,03

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Gęstość zaludnienia na obszarze Związku Gmin ,,Barcja" w 2019 wynosiła 51 osób na km² i była niższa w stosunku do gęstości w całym województwie warmińsko-mazurskim (54 osoby na km²). Zaobserwować można również ogólny trend spadku tej wartości na przestrzeni lat 2013-2019 we wszystkich jednostkach, które zasięgiem obejmuje Związek Gmin ,,Barcja". Szczegółowe dane zostały zaprezentowane w Tabela 2.

Tabela 2. Ludność na 1km^2 w latach 2013-2019 w jednostkach administracyjnych Związku Gmin ,,Barcja"

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Woj. Warmińsko-Mazurskie	60	60	60	59	59	59	54
Powiat Kętrzyński	54	54	53	53	52	52	51
Gmina Reszel	44	44	43	43	42	42	42
Miasto Kętrzyn	2710	2698	2679	2656	2655	2644	2614
Gmina Kętrzyn	30	30	30	30	29	29	29
Gmina Barciany	23	22	22	22	21	21	21
Gmina Korsze	42	41	41	40	40	39	39
Gmina Srokowo	21	20	20	20	20	20	19

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Analizując dane statystyczne dotyczące liczby urodzeń oraz liczby zgonów na 1000 mieszkańców można zaobserwować coraz większy ujemny przyrost naturalny na terenie Związku Gmin ,,Barcja". W 2013 r było to -0,4, a w roku 2019 już -4,65. Dynamika zmiany w przyroście naturalnym została przedstawiona w Tabela 3.

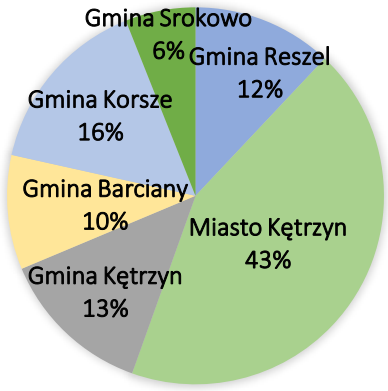
Tabela 3. Przyrost naturalny w powiecie kętrzyńskim w latach 2013-2019

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba urodzeń na 1000	11,0	9,26	7,88	8,46	8,83	7,79	7,02
Liczba zgonów na 1000	11,4	10,76	11,14	10,89	12,74	11,80	11,67
Przyrost naturalny	-0,4	-1,50	-3,26	-2,43	-3,91	-4,01	-4,65

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

W dalszym ciągu największy procent ogółu mieszkańców powiatu stanowią mieszkańcy Miasta Kętrzyn- 43%, następnie Gminy Korsze 16%. Najmniej mieszkańców zamieszkuje Gminę Srokowo- 6%.

Wykres 2. Procentowy udział liczby mieszkańców poszczególnych gmin do łącznej liczby mieszkańców Związku Gmin ,,Barcja

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Poddając analizie uwarunkowania demograficzne należy zwrócić uwagę na strukturę płci danej jednostki terytorialnej. Największe dysproporcje w udziale kobiet w ogólnej populacji zarówno powiatu jak i poszczególnych jednostek terytorialnych można zaobserwować w przedziale wiekowym 65+. Liczba kobiet w 2019 roku wynosiła w powiecie kętrzyńskim 6787 i stanowiła prawie 61% ludności w tej kategorii wiekowej. Największą liczbą kobiet w wieku 65+ w poszczególnych gminach odznacza się Gmina Korsze, w której kobiety stanowią 63,18% ogółu ludności tej kategorii wiekowej. W przedziałach wiekowych tj. 0-19, 20-34, 35-54 przeważają mężczyźni.

Tabela 4. Struktura wieku i płci(M-mężczyźni; K-kobiety; O-ogółem) w Związku Gmin ,,Barcja"w 2019 r

STRUKTURA WIEKU I PŁCI															
Jednostka administracyjna	0-19			20-34			35-54			55-64			65+		
	M	K	O	M	K	O	M	K	O	M	K	0	M	K	0
Związek Gmin ,,Barcja"	6125	5705	11830	6387	5724	12111	9050	8568	17618	4696	4970	9666	4271	6787	11058
Gmina Kętrzyn	995	877	1872	890	813	1703	1274	1098	2372	613	583	1196	439	648	1087
Miasto Kętrzyn	2509	2355	4864	2339	2256	4595	3940	3945	7885	1922	2280	4202	2106	3386	5492
Gmina Reszel	668	668	1336	772	658	1430	1033	994	2027	608	617	1225	560	910	1470
Gmina Korsze	947	912	1859	1179	983	2162	1418	1278	2696	762	741	1503	525	901	1426
Gmina Srokowo	352	330	682	450	381	831	543	485	1028	310	308	618	240	355	595
Gmina Barciany	636	563	1199	757	633	1390	842	768	1610	481	441	922	401	587	988

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

W dalszym ciągu można zaobserwować trend większego udziału kobiet w liczbie ludności na obszarach bardziej zurbanizowanych, natomiast na obszarach wiejskich przeważają mężczyźni. W powiecie kętrzyńskim udział kobiet ogółem wyniósł 51%. Największy odsetek kobiet odnotowano w Mieście Kętrzyn- 53%, najmniejszy w Gminie Barciany 48,9% .

We wszystkich jednostkach terytorialnych wchodzących w skład Związku Gmin ,,Barcja" największy udział w ogólnej liczbie ludności miały grupy wiekowe w przedziale 35-54 lat i oscylowały w granicach 26-28% ogólnej populacji jednostki. Stosunkowo niski udział w 2019 roku w ogólnej populacji miały osoby w wieku 65+. Najwięcej osób w tej kategorii zamieszkuje obszar Miasta Kętrzyn -20,3%, najmniej Gminy Kętrzyn- 13,2% (Tabela 5)

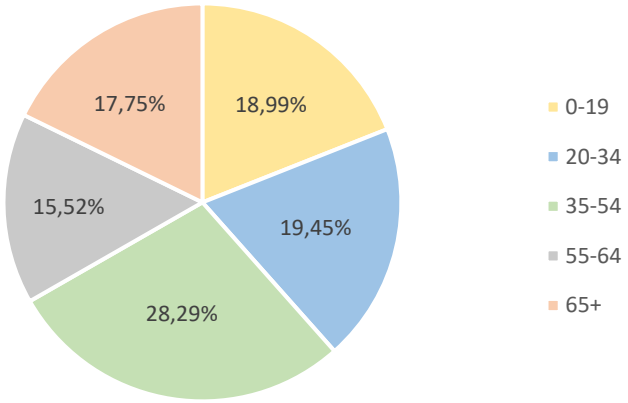
Tabela 5. Struktura wiekowa w poszczególnych jednostkach terytorialnych powiatu kętrzyńskiego.

Przedział wiekowy	Gmina Kętrzyn	% udział	Gmina Reszel	% udział	Miasto Kętrzyn	% udział	Gmina Korsze	% udział	Gmina Srokowo	% udział	Gmina Barciany	% udział	Powiat Kętrzyński	% udział
0-19	1872	22,7%	1336	17,8%	4864	18,0%	1859	19,3%	682	18,2%	1199	19,6%	11830	19%
20-34	1703	20,7%	1430	19,1%	4595	17,0%	2162	22,4%	831	22,1%	1390	22,8%	12111	19,4%
35-54	2372	28,8%	2027	27,1%	7885	29,2%	2696	27,9%	1028	27,4%	1610	26,4%	17618	28,3%
55-64	1196	14,5%	1225	16,4%	4202	15,5%	1503	15,6%	618	16,5%	922	15,1%	9666	15,5%
65+	1087	13,2%	1470	19,6%	5492	20,3%	1426	14,8%	595	15,8%	988	16,2%	11058	17,8%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

W samym powiecie kętrzyńskim również ludność w przedziale wiekowym 35-54 lat stanowi największy odsetek ludności. Najmniejszy udział odnotowano w przedziale wiekowym 55-64 - 15,52%. Szczegółowy podział ludności według struktury wieku na terenie Związku Gmin ,,Barcja" prezentuje Wykres 3.

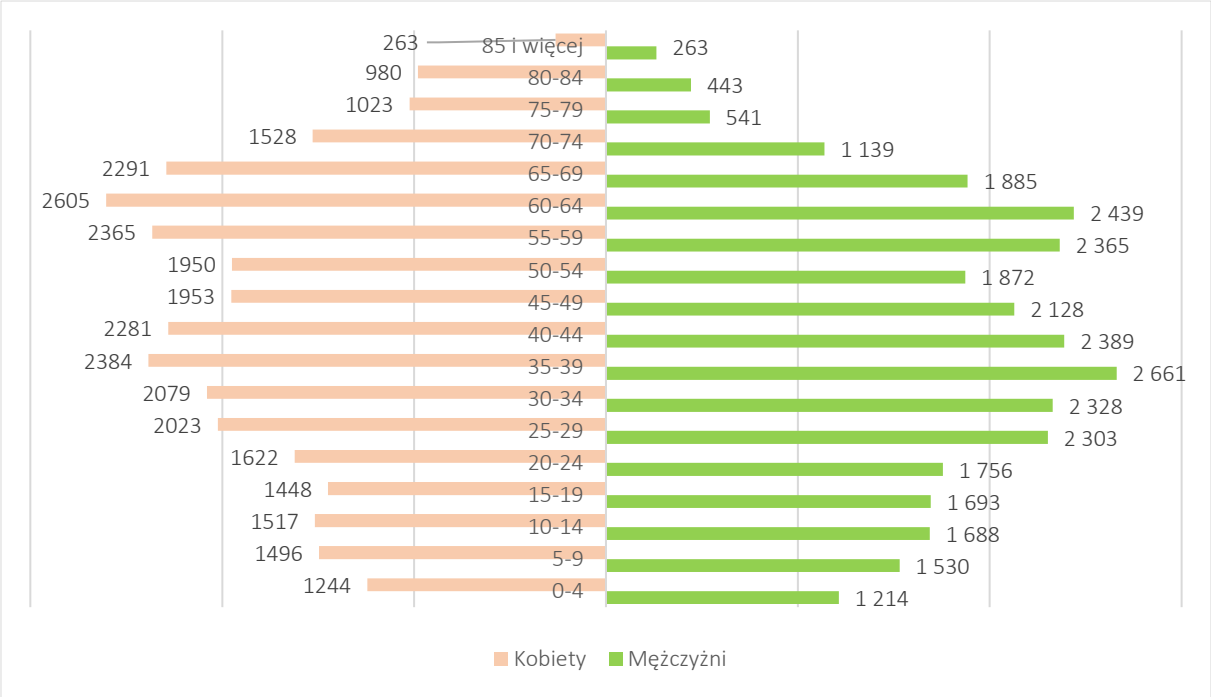
Wykres 3. Podział procentowy ludności Związku Gmin ,,Barcja" według przedziałów wiekowych.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Analizując piramidę wieku zauważalna jest dysproporcja miedzy płciami w poszczególnych kategoriach wiekowych, ale wiekowo piramida jest dość stabilna i można wywnioskować, że niezachwiana jest w tym momencie wymienialność pokoleń. Natomiast w uwagi na wydłużanie się przeciętnego trwania życia należy spodziewać się w najbliższych latach, również w powiecie kętrzyńskim, stałego wzrostu liczby osób starszych. W najbliższych latach znacząca liczba ludności będzie wchodziła w wiek emerytalny (Wykres 4).

Wykres 4. Struktura ludności według płci i wieku w powiecie kętrzyńskim w 2019 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Wskaźnikiem, który obrazuje uwarunkowania demograficzne jest także współczynnik obciążenia demograficznego, czyli stosunek liczby ludności w wieku przed i poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym. Wysokie wartości tego wskaźnika mogą niekorzystnie wpływać na finanse publiczne jednostki. Zaburzona zostaje proporcja między wpływami do budżetu z podatków, a wydatkami na świadczenia pomocy społecznej i ochrony zdrowia. W przypadku powiatu kętrzyńskiego wskaźnik obciążenia demograficznego w badanym okresie wyniósł 63,5 i jest to wartość w stosunku do całego woj. warmińsko-mazurskiego wyższa o 1,4. Wyższe obciążenie demograficzne jest charakterystyczne dla ośrodków o cechach miejskich, czyli miasta Kętrzyn (70) i gminy Reszel (62,5). W przypadku tych dwóch jednostek należy również zwrócić uwagę na stosunek osób w wieku poprodukcyjnym do osób w wieku przedprodukcyjnym, który wynosi dla miasta Kętrzyn 151,7 i jest to znaczący wzrost w stosunku do roku 2013, w którym wskaźnik wynosił 121,3. W gminie Reszel natomiast wartość wskaźnika wyniosła 151,4 i również był to znaczący wzrost w stosunku do roku 2013, w którym wartość wynosiła 117,7. Spośród badanych gmin najkorzystniejszą wartością analizowanego współczynnika charakteryzuje się gmina Kętrzyn, gdzie wynosi on 84,5 (w 2013 wynosił 64,9). Szczegółowe dane na rok 2019 zawarto w Tabela 6.

Tabela 6. Odsetek ludności w wieku przed, po i produkcyjnym w jednostkach administracyjnych powiatu kętrzyńskiego i jednostkach porównawczych w 2019 r.

	Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi	Odsetek osób w wieku 65 + w populacji ogółem
Woj. warmińsko-mazurskie	63,3	33,5	112,4	24,4	16,6
Związek Gmin ,,Barcja”	63,5	35,9	129,8	26	17,8
Gmina Kętrzyn	56,2	25,8	84,5	18,5	13,2

Miasto Kętrzyn	70,0	42,2	151,7	30,7	20,3
Gmina Reszel	62,5	39,2	151,4	29	19,6
Gmina Korsze	56,8	30,0	111,6	20,08	14,8
Gmina Srokowo	56,0	31,6	129,6	22,4	15,8
Gmina Barciany	59,9	31,6	111,7	23,5	16,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

W samym powiecie kętrzyńskim na przestrzeni lat 2013-2019 znacząco wzrósł współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi z 19,1 w 2013 r. do 26 w roku 2019. (Tabela 7)

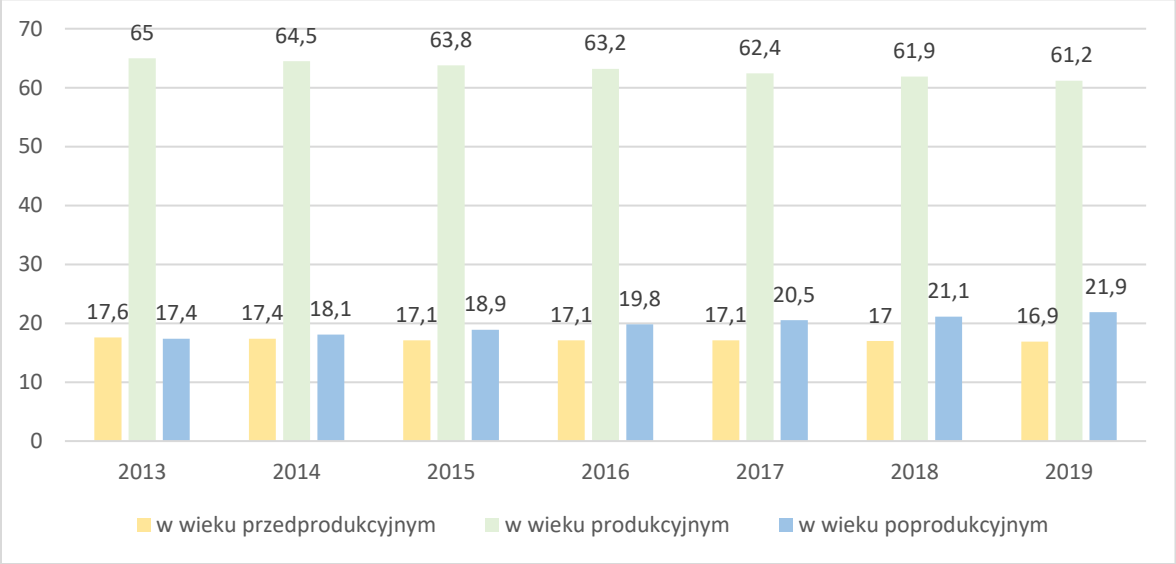
Tabela 7. Wskaźniki obciążenia demograficznego osobami starszymi w powiecie kętrzyńskim w latach 2013-2019.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi	19,1	20,1	21,3	22,5	23,5	24,6	26
Odsetek osób w wieku 65+ w populacji ogółem	13,7	14,3	15,1	15,7	16,3	17	17,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Z analizy udziału grup ekonomicznych w ludności ogółem można zauważyć zdecydowany spadek udziału ludności w wieku produkcyjnym z 65% w 2013 r. do 61,2 % w roku 2019. I znaczący wzrost grupy poprodukcyjnej z 17,4% w roku 2013 do 21,9% w roku 2019. Dynamika zmiany została przedstawiona na Wykres 5.

Wykres 5. Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w powiecie kętrzyńskim w latach 2013-2019 (w %).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Liczba ludności w powiecie kętrzyńskim i w jednostkach znajdujących się na jego obszarze zmieniała się zarówno w wyniku migracji naturalnych jak i wędrówkowych.

We wszystkich jednostkach zgony na 1000 ludności przewyższały w okresie 2013-2019 liczbę żywych urodzeń co szczegółowo przedstawia Tabela 8. Najwięcej urodzeń odnotowano w 2019 Mieście Kętrzyn (7,28 na 1000) oraz w Gminie Kętrzyn (7,22 na 1000), najmniej zaś w Gminie Korsze (5,66 na 1000). Najwięcej zgonów natomiast zanotowano w Gminie Reszel (12,53 na 1000) najmniej w Gminie Korsze (10,81 na 1000).

Tabela 8. Urodzenia żywe i zgony w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców w Związku Gmin ,,Barcja" i jednostkach porównywanych, w latach 2013-2019

Jednostka	urodzenia żywe na 1000 ludności							zgony na 1000 ludności						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Polska	9,6	9,75	9,6	9,95	10,46	10,11	9,77	10,06	9,78	10,27	10,10	10,48	10,78	10,67
woj. warmińsko-mazurskie	9,41	9,66	9,10	9,35	10,13	9,56	9,05	9,61	9,06	9,61	9,79	10,05	10,46	10,44
Związek Gmin ,,Barcja"	8,7	9,26	7,88	8,46	8,83	7,79	7,08	11,5	10,76	11,14	10,89	12,74	11,8	11,76
Gmina Reszel	10,73	10,27	5,25	8,3	5,62	8,77	6,77	11,36	13,47	12,47	9,96	16,52	10,11	12,53
Miasto Kętrzyn	8	8,48	7,87	8,54	8,89	7,12	7,28	11,42	10,87	10,96	11,15	11,44	11,21	11,58
Gmina Kętrzyn	9,84	10,91	8,78	8,07	11,07	8,6	7,22	11,73	7,59	9,73	9,13	10,83	10,78	11,02
Gmina Barciany	8,34	10,85	9,49	8,03	10,12	6,91	7,16	11,32	12,96	12,24	11,43	15,17	14,79	12,36
Gmina Korsze	9,11	9,37	7,93	9,33	8,16	8,13	5,66	11,9	10,92	12,04	11,41	13,59	11,68	10,81
Gmina Srokowo	10,64	10,34	7,33	8,67	6,65	9,34	6,57	13,61	12,61	10,36	11,99	11,51	14,53	11,83

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

W 2019 roku na terenie powiatu zarejestrowano 656 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 1 030 wymeldowań w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wyniosło -374. W tym samym roku 12 osób zameldowało się z zagranicy, a wymeldowań za granicę zarejestrowano 49 i saldo migracji zagranicznych wyniosło -37. Ogólne saldo migracji wyniosło w 2019 roku -411, a na 1000 mieszkańców wyniosło -6,6. Analizując trend migracji na przestrzeni lat 2013-2019 można zauważyć, że po krótkim okresie spadku ujemnego salda migracji z lat 2016-2018 (odpowiednio: -346, -344, -356) znowu wartości ujemnej migracji wzrastają (do -6,6 w 2019). Prócz roku 2014 do miast wymeldowywały się w większości kobiety, one również zameldowywały się ze wsi.

Ruchy migracyjne spowodowane są głównie starzeniem się społeczeństwa i wyjazdami, szczególnie młodych osób, za granicę lub w inne rejony kraju - przede wszystkim za pracą. Szczegółowe przepływy ludności przedstawiono w Tabela 9.

Tabela 9. Migracje ludności powiatu kętrzyńskiego w latach 2013-2019 w podziale na kobiety i mężczyzn.

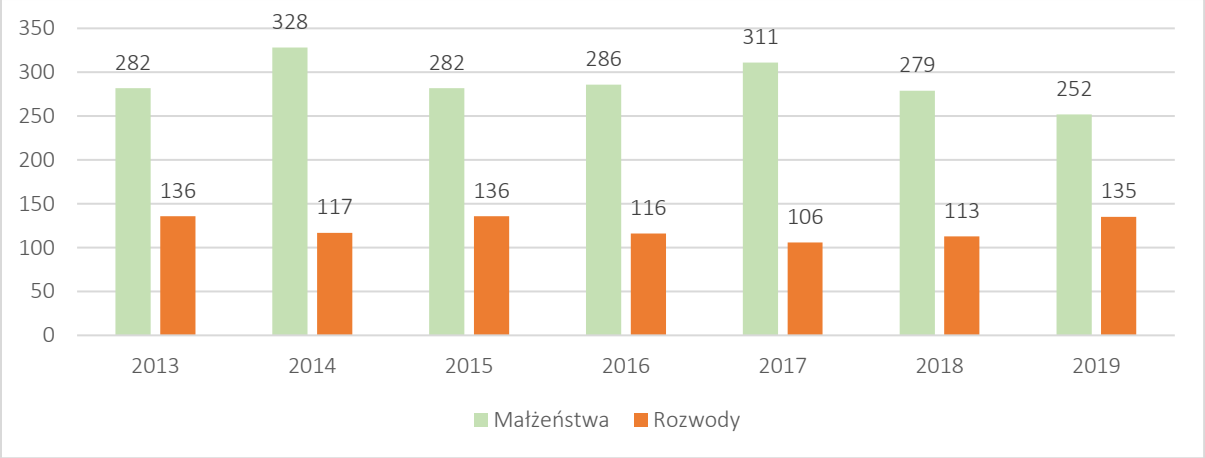
	2013		2014		2015		2016		2017		2018		2019	
	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K
Zameldowania ogółem	598		545		X		545		656		663		668	
	297	301	264	281	X	X	236	309	287	369	307	356	305	363
Zameldowania z miast ogółem	279		260		244		231		234		281		291	
	141	138	124	136	114	130	99	132	109	125	134	147	123	168
Zameldowania ze wsi ogółem	299		273		309		298		412		365		365	
	146	153	135	138	160	149	129	169	174	238	165	200	176	189
Wymeldowania ogółem	1 032		1 010		x		891		1000		1019		1079	
	482	550	469	541	x	x	404	487	461	539	479	540	487	592
Wymeldowania do miast ogółem	637		607		640		583		647		644		657	
	301	336	607	329	305	335	270	313	295	352	304	340	294	363
Wymeldowania na wieś ogółem	282		313		286		291		316		311		373	
	132	150	152	161	135	151	125	166	151	165	142	169	168	205
Wymeldowania za granicę ogółem	113		90		x		17		37		64		49	
	49	64	39	51	x	x	9	8	15	22	33	31	25	24

Saldo migracji ogółem	-434	-465	x	-346	-344	-356	-411
Na 1000	-6,6	-7,1	x	-5,4	-5,4	-5,6	-6,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

W 2019 roku na 1000 ludności zawarto 4,0 małżeństw i była to wartość niższa od wartości w województwie warmińsko-mazurskim (4,5) i w Polsce (4,8). Natomiast liczba rozwodów na 1000 ludności była wyższa niż w województwie (1,9) i w Polsce (1,7) i wynosiła 2,2. Analizując liczbę małżeństw i rozwodów w powiecie kętrzyńskim na przestrzeni lat 2013-2019 można zauważyć spadek zawieranych małżeństw i wzrost rozwodów. Najwięcej małżeństw zawarto w 2017 roku -311, w tedy przeprowadzono również najmniej rozwodów- 106. Najmniej małżeństw zawarto w 2019 roku- 252, a najwięcej rozwodów odnotowano w 2013 i 2015 roku- po 136. (Wykres 6)

Wykres 6. Liczba zawieranych małżeństw i rozwodów w powiecie kętrzyńskim w latach 2013-2019.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

1.2.2. Edukacja i opieka nad dziećmi

W 2019 roku na terenie powiatu kętrzyńskiego funkcjonowało jedno samodzielne liceum ogólnokształcące, trzy zespoły szkół (w ramach, których funkcjonowały dwa licea ogólnokształcące, trzy technika, dwie szkoły branżowe I stopnia, jedno liceum ogólnokształcące dla dorosłych i jedna szkoła policealna), oraz trzy placówki oświatowe (w ramach , których funkcjonowały poradnia psychologiczno-pedagogiczna, ośrodek doskonalenia nauczycieli oraz specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy, w którym znajdują się: przedszkole specjalne, szkoła podstawowa specjalna, branżowa szkoła specjalna oraz szkoła przysposabiająca do zawodu). W powiecie funkcjonowało również siedem szkół niepublicznych.

Wychowanie przedszkolne jest pierwszym etapem kształcenia w polskim systemie oświaty. W roku szkolnym 2018/19 obejmowało ono dzieci w wieku 3–6 lat i realizowane było w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych oraz w zespołach wychowania przedszkolnego i punktach przedszkolnych. W 2019 roku na obszarze Związku Gmin ,,Barcja" obowiązkiem przedszkolnym objętych było 2182 dzieci w wieku 3-6 lat, a odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym wyniósł w 2019 roku 80,2. Najwyższy odsetek odnotowano w mieście Kętrzyn-102,6, a najniższy w Gminie Kętrzyn- 55,2. We wszystkich jednostkach administracyjnych powiatu odsetek ten na przestrzeni lat 2013-2019 wzrastał co prezentuje szczegółowo Tabela 10.

Tabela 10. Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w latach 2013-2019 we wszystkich gminach Związku Gmin ,,Barcja"

Jednostka administracyjna	Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Powiat Kętrzyński	64	71,5	70,7	69,1	75,3	82,2	80,2
Gmina Reszel	49,8	57,1	48,7	48,1	58,7	67,8	68,1
Miasto Kętrzyn	86,5	98,8	105,3	98,9	100,5	109,3	102,6
Gmina Kętrzyn	31,9	36,7	34,8	37,2	51,6	54,2	55,2
Gmina Barciany	58,2	69,5	62,4	60,2	68,1	68,7	68,2
Gmina Korsze	53,1	47,8	50,6	52,6	55,1	59	61
Gmina Srokowo	54,4	53,5	48	53,1	60,4	66,2	65,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Na terenie Związku Gmin ,,Barcja" funkcjonują dwa żłobki. Są one zlokalizowany na terenie gminy miejskiej Kętrzyn. W dalszym ciągu, tak jak w 2013 roku nie stworzono żłobków w pozostałych gminach. Dzieci w wieku przedszkolnym zamieszkujące obszar Związku Gmin ,,Barcja" mają zapewnioną opiekę poprzez placówki publiczne lub prywatne. Na terenie każdej gminy zlokalizowane jest przedszkole publiczne lub niepubliczny punkt przedszkolny. Nie ma w analizowanym okresie problemu z dostępnością miejsc przedszkolnych na terenie Związku Gmin ,,Barcja". Na terenie Związku zlokalizowane są również 2 integracyjne przedszkola: Miejskie Przedszkole Integracyjne „Malinka" i ,,Smerfowa Kraina" w Kętrzynie posiadają one salę rehabilitacyjną, salę „doświadczania świata", która jest wyposażona w urządzenia stymulujące rozwój zmysłów: wzroku, słuchu, dotyku, równowagi, a także gabinet hydroterapii, podjazd dla dzieci, które poruszają się na wózkach, nowoczesne pomoce dydaktyczne Marii Montessori. Gmina Kętrzyn realizuje proces wychowania przedszkolnego w oddziałach przedszkolnych znajdujących się w Szkołach Podstawowych. Do maja 2019 r. działał tam również Niepubliczny Punkt Przedszkolny "Kubuś" w Karolewie, dla którego Gmina Kętrzyn była organem prowadzącym. W 2019 r Gmina Srokowo prowadziła Szkołę Podstawową w Srokowie z filią w Solance. Na terenie Gminy nie funkcjonują publiczne i niepubliczne przedszkola. Edukacja przedszkolna jest prowadzona w postaci innej formy wychowania przedszkolnego – Punktu Przedszkolnego „Stokrotka" w Srokowie (3,4 i 5 latki) oraz oddziałów przedszkolnych tzw. klasy „0" przy Szkole Podstawowej w Srokowie z Filią w Solance[1]. W roku szkolnym 2018/2019 Gmina Barciany była organem prowadzącym dla 5 placówek oświatowych: 1 przedszkola z oddziałami zamiejscowymi oraz 4 szkół podstawowych z wcielonymi klasami gimnazjalnymi. Wychowanie przedszkolne w roku szkolnym 2019 obejmowało dzieci w wieku od 2,5 do 5 lat. W oddziałach przedszkolnych wychowaniem objętych było 114 dzieci[2]. W gminie Korsze w 2019 r. funkcjonowały 4 szkoły podstawowe, natomiast nie było żadnych szkół zawodowych oraz średnich. Nie funkcjonowały również żadne placówki niepubliczne. Żadna placówka nie posiadała oddziałów integracyjnych. Funkcjonowało 1 przedszkole gminne, do którego uczęszczało 130 dzieci, oraz 3 oddziały przedszkolne, do których uczęszczało 71 dzieci[3].

Miarą powszechności nauczania jest współczynnik skolaryzacji, służący do oceny aktywności edukacyjnej ludności. W statystyce stosowane są dwa współczynniki skolaryzacji:

- brutto – to relacja liczby osób uczących się na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania,
- netto – to relacja liczby osób (w danej grupie wieku) uczących się na danym poziomie kształcenia do liczby ludności w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania.

Oba analizowane współczynniki spadły w 2019 roku w stosunku do roku 2013 zarówno na terenie Związku Gmin ,,Barcja" jak i we wszystkich jednostkach wchodzących w jego skład. Najniższy wskaźnik

[1]. Informacja z ,,Raportu o stanie Gminy Srokowo z 2019 r."

[2]. Informacja z ,,Raportu o stanie Gminy Barciany z 2019 r."

[3] . Informacja z ,,Raportu o stanie Gminy Korsze z 2019 r."

brutto w 2019 odnotowano w Gminie Kętrzyn- 64,65, a najwyższy w Mieście Kętrzyn- 107,35. Analogicznie wyglądała sytuacja we wskaźniku netto (Tabela 11).

Tabela 11 . Współczynnik skolaryzacji brutto i netto w poszczególnych jednostkach Związku Gmin ,,Barcja".

Współczynnik skolaryzacji na poziomie szkoły podstawowej		Powiat Kętrzyński	Gmina Reszel	Miasto Kętrzyn	Gmina Kętrzyn	Gmina Barciany	Gmina Korsze	Gmina Srokowo
brutto	2013	95,15	85,26	109,55	78,25	93,63	86,60	93,63
	2019	88,95	80,25	107,35	64,65	81,01	78,47	79,21
netto	2013	90,33	82,06	104,91	72,46	85,05	83,89	85,05
	2019	87,14	78,24	104,9	63,33	80,07	77,17	78,13

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Na terenie Kętrzyna działa także jedna szkoła wyższa – Olsztyńska Szkoła Wyższa Wydział Zamiejscowy w Kętrzynie. Uczelnia daje możliwość kontynuowania edukacji po zdanej maturze na następujących kierunkach studiów:

- Administracja - ze specjalizacjami z administracji bezpieczeństwa, administracji publicznej i ochrony danych osobowych.
- Pedagogika- ze specjalizacjami z pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej z terapią pedagogiczną, pedagogiki resocjalizacyjnej z socjoterapią oraz z psychopedagogiki
- Ekonomia – ze specjalizacją z psychologii w biznesie, rachunkowości i finansów, zarządzania zasobami ludzkimi

Uczelnia oferuje studia I stopnia (licencjackie) i II stopnia (magisterskie). Z dostępnych danych za lata 2013, 2014, 2015, 2016, 2017 wynika, że liczba studentów na przestrzeni lat bardzo znacząco spadła z 387 w 2013 do 220 w 2018 roku.

W dalszym ciągu ważnym podmiotem działającym na terenie Związku Gmin ,,Barcja" jest również Centrum Szkolenia Straży Granicznej w Kętrzynie do jego zadań należy między innymi: przygotowanie przyszłych podoficerów, chorążych i oficerów dla potrzeb jednostek organizacyjnych SG, prowadzenie różnorodnych kursów specjalistycznych i doskonalących dla funkcjonariuszy i pracowników Straży Granicznej, udzielanie pomocy szkoleniowej jednostkom organizacyjnym SG, organizowanie konferencji, seminariów i sympozjów, prowadzenie szkoleń dla służb granicznych innych państw wykonujących zadania na rzecz ochrony granic, porządku i bezpieczeństwa publicznego, prowadzenie działalności badawczej i wydawniczej na potrzeby własne i jednostek organizacyjnych SG.

Szczegółowy spis wszystkich placówek pełniących opiekę nad dziećmi w okresie przedszkolnym oraz w ramach nauki na poziomie podstawowym i ponadpodstawowym zostały przedstawione w Tabela 12.

Tabela 12. Podmioty pełniące funkcje edukacyjne na terenie Związku Gmin ,,Barcja" w 2019 r.

Jednostka	żłobki	przedszkola	Szkoły podstawowe	Szkoły ponadpostawowe
Gmina Reszel		– Niepubliczne Przedszkole „Słoneczko" w Reszlu. – Przedszkole Samorządowe w Reszlu	– Szkoła Podstawowa Nr 3 w Reszlu	
Miasto Kętrzyn	Żłobek Miejski Żłobek miejski nr 2	– Miejskie Przedszkole Integracyjne "MALINKA" – Miejskie Przedszkole Integracyjne "SMERFOWA KRAINA" – Przedszkole Niepubliczne „Miś Uszatek", – Przedszkole Niepubliczne „Słoneczko", – Przedszkole Niepubliczne „Krasnal", – Przedszkole Niepubliczne „Puchatek", – Przedszkole Niepubliczne „Kluczyk", – Przedszkole Niepubliczne „Mały Prymusik".	– Szkoła Podstawowa nr 1 im. Feliksa Nowowiejskiego – Szkoła Podstawowa nr 3 im. Marii Zientary-Malewskiej w – Szkoła Podstawowa nr 4 im. Stanisława Moniuszki – Szkoła Podstawowa nr 5 z Oddziałami Integracyjnymi im. Macieja Kalenkiewicza "Kotwicza" w	– II Prywatne Liceum Ogólnokształcące W Kętrzynie – II Liceum Ogólnokształcące W Zespole Szkół Im. Marii Curie Skłodowskiej – Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące Dla Dorosłych – Liceum Ogólnokształcące Dla Dorosłych – I Liceum Profilowane W Zespole Szkół Im. Marii Curie Skłodowskiej – I Liceum Ogólnokształcące – II Prywatne Liceum Ogólnokształcące
Gmina Kętrzyn		– Niepubliczny Punkt Przedszkolny "Kubuś" w Karolewie – 2 oddziały w Szkole Podstawowa Biedaszki – 4 oddziały w Szkoła Podstawowa Kruszewiec – 1 oddział w Szkole Podstawowej Nakomiady – 1 oddział w Szkole Podstawowej Wilkowo	– Szkoła Podstawową im. Janusza Korczaka w Biedaszkach – Szkoła Podstawową w Kruszewcu wraz z oddziałem w Karolewie – Szkoła Podstawową w Nakomiadach – Szkoła Podstawową w Wilkowie	
Gmina Barciany		– Publiczne Przedszkole Samorządowe w Barcianach z oddziałami zamiejscowymi w Drogoszach, Mołtajnach i Windzie,	– Szkoła Podstawowa im. Straży Granicznej w Barcianach, – Szkoła Podstawowa w Drogoszach, – Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Mołtajnach, – Szkoła Podstawowa w Windzie	
Gmina Korsze		– Przedszkole Miejskie w Korszach	– Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Korszach,	

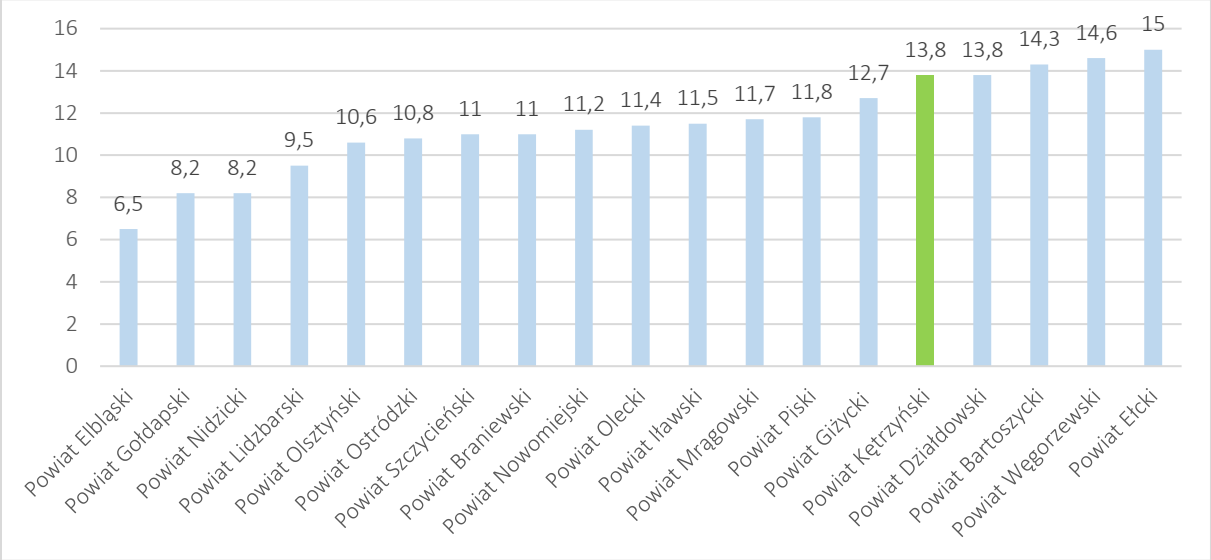
			– Szkoła Podstawowa im. Zasłużonych dla Warmii i Mazur w Garbnie, – Szkoła Podstawowa im. Mikołaja Kopernika w Łankiejmach, – Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Sątocznie,	
Gmina Srokowo	brak	– Punkt Przedszkolny „Stokrotka” w Srokowie – Klasy ,,0” w Szkole podstawowej	– Szkoła podstawowa im. prof. Stanisława Srokowskiego	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z raportów o stanie gmin z 2019 r.

1.2.3. Ochrona zdrowia

Dostępność usług medycznych na terenie powiatu kętrzyńskiego w porównaniu do pozostałych powiatów województwa warmińsko-mazurskiego jest dość wysoka. Na 10 tyś ludności przypadało w powiecie kętrzyński 2019 roku 13,8 lekarzy. Dla porównania w innych jednostkach województwa-warmińskiego - powiecie elbląskim było to 6,5, a w najlepszym pod tym względem powiecie ełckim - 15 (Wykres 7). W stosunku do roku 2013, w którym liczba lekarzy na 10 tyś ludności wynosiła 11,9 nastąpił wzrost o 1,9. W dalszym ciągu wskaźnik ten jest jednak o wiele mniejszy niż wartość dla całego województwa warmińsko-mazurskiego dla którego wynosił on - 21,6.

Wykres 7. Liczba lekarzy na 10 tyś ludności we wszystkich powiatach województwa warmińsko - mazurskiego w 2019 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Podstawową opiekę zdrowotną zapewniają mieszkańcom przychodnie zlokalizowane w poszczególnych gminach. Na terenie Związku Gmin ,,Barcja" funkcjonowało w 2013 roku 37 przychodni ogółem, co przekładało się na 6 przychodni na 10 tyś ludności. W 2019 roku liczba przychodni zmalała do 35, ale w dalszym ciągu na 10 tyś ludności przypadało 6 przychodni. W gminie Kętrzyn funkcjonuje jeden punkt ambolatoryjny.

Tabela 13. Liczba przychodni i praktyk lekarski w gminach Związku Gmin ,,Barcja"w latach 2013-2019.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Powiat Kętrzyński	37	39	37	37	36	35	35
Gmina Reszel	4	4	4	4	4	4	5
Miasto Kętrzyn	25	26	24	24	24	23	23
Gmina Kętrzyn	1	1	1	1	1 praktyka lekarska	1 praktyka lekarska	1 praktyka lekarska
Gmina Barciany	2 przychodnie 1 praktyka lekarska na wsi	2 przychodnie 1 praktyka lekarska na wsi	2 przychodnie 1 praktyka lekarska na wsi	2 przychodnie 1 praktyka lekarska na wsi	2 przychodnie 1 praktyka lekarska na wsi	2 przychodnie 1 praktyka lekarska na wsi	2 przychodnie 1 praktyka lekarska na wsi
Gmina Korsze	3	3	3	3	3	3	3
Gmina Srokowo	2	2	2	2	2	2	2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Na terenie powiatu funkcjonuje 19 aptek, a na jedną ogólnodostępną aptekę przypada 3278 ludności powiatu. Najwięcej aptek zlokalizowanych jest w Mieście Kętrzyn- 12, a najmniej w gminie Barciany - tylko jedna, na którą przypada aż 6109 ludności (Tabela 14). Pracuje tam również tylko jeden magister farmacji. Sytuacja dostępu do aptek w gminach powiatu kętrzyńskiego jest więc bardzo zróżnicowana.

Tabela 14. Liczba aptek, ludności przypadającej na ogólnodostępne apteki oraz przychodni w 2019 we wszystkich jednostkach administracyjnych znajdujących się na terytorium Związku Gmin ,,Barcja".

Jednostka	Liczba aptek	Ludność na aptekę ogólnodostępną	Liczba przychodni
Powiat Kętrzyński	19	3278	35
Gmina Reszel	3	2496	5
Miasto Kętrzyn	12	2255	23
Gmina Kętrzyn	x	x	x
Gmina Barciany	1	6109	2
Gmina Korsze	3	3215	3
Gmina Srokowo	x	x	2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Liczba pielęgniarek i położnych na 10 tys. mieszkańców w 2019 roku wyniosła w powiecie kętrzyńskim 46,9. W 2013 roku wskaźnik ten wynosił 46, nie uległ on więc praktycznie zmianie.

W 2013 roku ogólna liczba łóżek szpitalnych wynosiła 174. W 2019 liczba łóżek zmalała do 110. Powiat Kętrzyński jest organem założycielskim dwóch placówek medycznych świadczących usługi dla całego Związku Gmin ,,Barcja" w Kętrzynie i w Reszlu. W Kętrzynie funkcjonuje Szpital Powiatowy z:

- Oddziałem Anestezjologii i Intensywnej Terapii,
- Oddziałem Chirurgii Ogólnej,
- Oddziałem Chirurgii Urazowo Ortopedycznej,
- Oddziałem Dziecięcym,
- Oddziałem Ginekologii Planowej,
- Oddziałem Chorób Wewnętrznych,
- Oddziałem Laryngologicznym Jednego Dnia,
- Izbą Przyjęć,
- Działem Fizjoterapii: Dziennym Ośrodkiem Rehabilitacji, Fizjoterapii Ambulatoryjnej.

W Reszlu funkcjonuje Zespół Opieki Zdrowotnej, w którego skład wchodzą:

- Oddział Paliatywno- Hospicyjny, który prowadzi usługi w zakresie leczenia paliatywnego dla osób z chorobami nowotworowymi,
- Zakład Opiekuńczo-Leczniczy,
- Poradnia Chirurgiczna,
- Pracowania RTG.

Zespół Opieki Zdrowotnej świadczy całodobowo opiekę lekarską, niezbędne konsultacje specjalistyczne, rehabilitację zgodnie z zaleceniem lekarza, zabezpieczenie w leki i wyroby medyczne, dostęp do badań diagnostycznych (wg zakresu lekarza POZ). Usługi świadczą również psychiatra, neurolog, psycholog, logopeda, pielęgniarki, opiekunki medyczne rehabilitanci / fizjoterapeuci, terapeuta zajęciowy.

Pomimo dość dobrze rozwiniętych usług medycznych na terenie Związku Gmin ,,Barcja" niepokojąco wygląda wskaźnik zgonów noworodków na 1000 żywych urodzeń. W 2013 był on na poziomie 3,5 podczas gdy w roku 2019 wzrósł aż do 11, 39. Dla porównania w całym województwie warmińsko-mazurskim wyniósł on 4,03, a w Polsce 3,8.

Jedną z instytucjonalnych form opieki nad najmłodszymi dziećmi jest żłobek. W opisie stanu edukacji w powiecie kętrzyńskim i wchodzącym w jego skład gminach wspomniano już, że na terenie Związku funkcjonują dwa żłobki. We wszystkich gminach liczba dzieci objętych opieką w żłobkach lub w wieku żłobkowym zmalała w stosunku do roku 2013. W całym powiecie kętrzyńskim między 2013 a 2019 rokiem liczba dzieci zmalała o 426. Największy spadek odnotowano także w gminie Korsze (0 102 dzieci) i w Mieście Kętrzyn (o 101 dzieci). Najmniejszy spadek odnotowano w gminie Srokowo (45)

Tabela 15. Dzieci objęte opieką w żłobkach i w wieku żłobkowym ogółem do lat 3 w latach 2013-2019.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Powiat Kętrzyński	1852	1742	1642	1610	1568	1533	1426
Gmina Reszel	204	188	174	165	146	168	173
Miasto Kętrzyn	721	683	664	688	694	665	620
Gmina Kętrzyn	282	280	253	227	229	212	202
Gmina Barciany	203	195	184	178	171	150	136
Gmina Korsze	312	281	259	252	244	243	210
Gmina Srokowo	130	115	108	100	84	95	85

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

1.2.4. Pomoc społeczna

Środowiskowa pomoc społeczna wraz ze stacjonarnymi formami pomocy społecznej tworzą System Pomocy Społecznej, który funkcjonuje na podstawie Ustawy z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz.U. z 2020 r. poz. 1876 z późniejszymi zmianami). Zgodnie z ustawą pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Za beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej możemy uznać osoby, które przynajmniej raz otrzymały jakąkolwiek pomoc świadczoną przez ośrodki pomocy społecznej oraz osoby bezdomne korzystające z pomocy gminy. Głównymi instytucjami działającym w obszarze pomocy społecznej na terenie Związku Gmin ,,Barcja":

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kętrzynie,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kętrzynie
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Barcianach,
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Reszlu,
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Korszach,

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Srokowie,

Na terenie miasta Kętrzyn funkcjonuje również Środowiskowy Dom Samopomocy w Kętrzynie. Jest on jednostką budżetową, organizacyjną Gminy Miejskiej Kętrzyn. Realizuje on swoje cele poprzez treningi funkcjonowania w codziennym życiu, treningi umiejętności komunikacyjnych, treningi umiejętności spędzania czasu wolnego, poradnictwo psychologiczne, pomoc w załatwianiu spraw urzędowych, pomoc w dostępie do niezbędnych świadczeń zdrowotnych, terapię ruchową, w tym: zajęcia sportowe, turystykę i rekreację. Dom (działa 5 dni w tygodniu od 7:30-15:30) może zaspokoić potrzeby 60 osób powyżej 18 roku życia, które są:

- przewlekle psychicznie chore (typ A),
- niepełnosprawne intelektualnie (typ B),
- wykazują inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych (typ C),
- lub posiadają niepełnosprawności sprzężone i ze spektrum autyzmu (typ D).

W powiecie kętrzyńskim w 2019 roku na 10 tyś ludności przypadało 1118 beneficjentów pomocy środowiskowej. Nastąpił w tym wskaźniku spadek o 753. Spadek liczby beneficjentów nastąpił również we wszystkich jednostkach wchodzących w skład Związku Gmin ,,Barcja". Największa liczba mieszkańców korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej wystąpiła w Gminie Kętrzyn- 1841 (spadek o 1191 w stosunku do roku 2013). Najmniej beneficjentów odnotowano w Mieście Kętrzyn- 631 (spadek o 400 w stosunku do roku 2013.

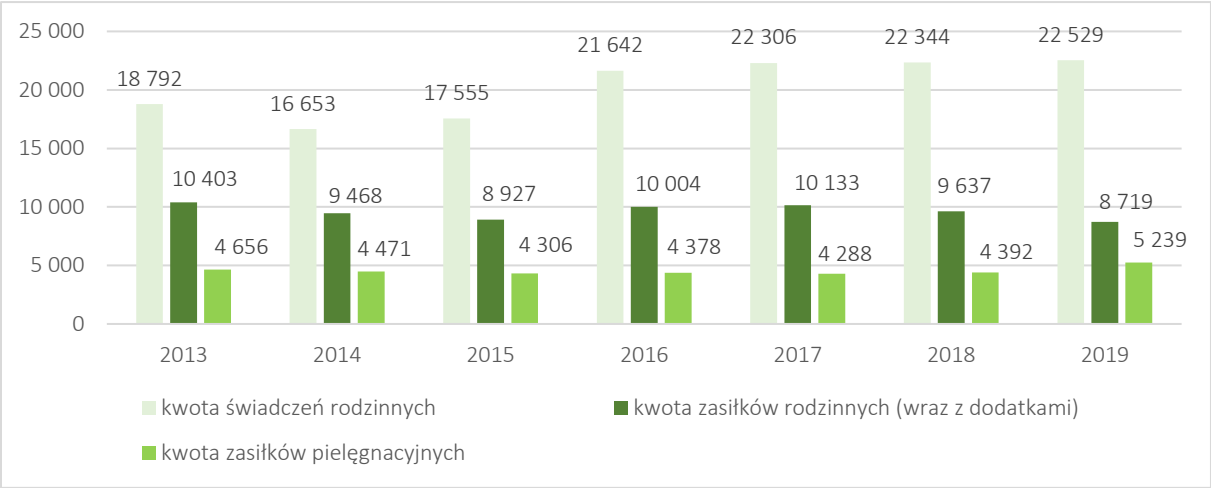
Tabela 16. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. mieszkańców w powiecie kętrzyńskim i jego gminach w latach 2013-2019

Jednostka	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Zmiana 2013/2019
Powiat Kętrzyński	1 871	1 752	1 620	1 525	1 306	1 206	1 118	-753
Gmina Reszel	1 731	1 602	1 567	1 462	1 232	1 094	954	-777
Miasto Kętrzyn	1 013	954	929	907	753	663	631	-400
Gmina Kętrzyn	3 032	2 685	2 412	2 305	2 085	1 964	1 841	-1191
Gmina Barciany	2 912	2 728	2 356	2 140	1 631	1 861	1 778	-1134
Gmina Korsze	2 565	2 486	2 271	2 138	1 935	1 656	1 506	-1059
Gmina Srokowo	2 180	2 149	2 001	1 742	1 527	1 458	1 314	-866

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Ze środowiskowej pomocy społecznej korzystało 3272 gospodarstw domowych. W wieku przedprodukcyjnym korzystało 21,7% ,w wieku produkcyjnym 10,9%, a w wieku poprodukcyjnym 3,8%. Na terytorium powiatu znajdują się 3 placówki pomocy społecznej, jeden dom pom pomocy społecznej, 2 schroniska dla bezdomnych. W powiecie kętrzyńskim zasiłek na dzieci pobiera 4352 osób. Zasiłek na dzieci do lat 17 pobiera 37,9% beneficjentów pobierających zasiłki na dzieci. Ogólnie wypłacono 22 529 zł zasiłków, z czego 8719 zł stanowiły zasiłki rodzinne, a 5239 zł zasiłki pielęgnacyjne. W powiecie kętrzyńskim, podobnie jak w województwie warmińsko-mazurskim i w całym kraju, wśród gospodarstw domowych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej dominowały gospodarstwa jednoosobowe.

Wykres 8. Kwoty świadczeń rodzinnych wypłaconych w powiecie kętrzyńskim w latach 2013-2019 - ogółem

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Analizując osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej według grup ekonomicznych w latach 2013-2019 można zauważyć, że liczba beneficjentów zmalała w kategorii osób w wieku przedprodukcyjnym z 12305 osób w 2013 do 6990 w 2019, oraz w wieku produkcyjnym z 7849 w 2013 do 4193 w roku 2019. Jedynie w wieku poprodukcyjnym liczba ta wzrosła z 374 w 2013 do 506 w 2019

Tabela 17. Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej wg ekonomicznych grup wieku w latach 2013-2019 w powiecie kętrzyńskim

Wiek	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Zmiana 2015/2019
ogółem	12 305	11 434	10 487	9 792	8 313	7 613	6 990	-5315
przedprodukcyjny	4 083	3 770	3 550	3 224	2 622	2 464	2 291	-1792
produkcyjny	7 849	7 286	6 529	6 023	5 104	4 620	4 193	-3656
poprodukcyjny	374	378	408	545	587	529	506	132

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Analizując przyczyny według, których przyznawano na przestrzeni lat 2013-2019 pomoc rodzinom można zauważyć, ze zmalała liczba rodzin borykających się z ubóstwem - z 3039 rodzin do 1854. Liczba rodzin zmalała również w drugiej najliczniejszej kategorii, wśród bezrobotnych – z 3723 w 2013 do 2066 w 2019 roku. Wzrosła natomiast liczba rodzin potrzebujących pomocy ze względu na długotrwałą lub ciężką chorobę – z 994 do 1065.

Tabela 18. Rodziny, którym na podstawie decyzji przyznano pomoc wg przyczyn w powiecie kętrzyńskim w latach 2013-2019

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ubóstwo	3 039	2 929	746	2 364	2 025	1 854
sieroctwo	6	5	1	3	1	3
bezdomność	91	70	42	70	65	58
potrzeba ochrony macierzyństwa	525	543	149	417	365	347
bezrobocie	3 723	3 379	719	2 538	2 175	2 066
niepełnosprawność	1 285	1 310	283	1 314	1 228	1 150
długotrwała lub ciężka choroba	994	960	226	1 078	1 105	1 065
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	657	593	41	412	336	322

przemoc w rodzinie	147	39	2	38	30	20
alkoholizm	348	331	40	249	215	196
narkomania	17	18	1	18	16	12
trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	73	75	14	39	41	29
zdarzenie losowe	1 085	8	8	7	5	36
sytuacja kryzysowa	11	5	3	1	4	7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

W Polsce, w jego województwach, powiatach i gminach funkcjonują placówki wsparcia dziennego, które są jednostkami organizacyjnymi wspierania rodziny, w zakresie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci z rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. W pracy z dzieckiem współpracują z rodzicami, opiekunami, placówkami oświatowymi i podmiotami leczniczymi. Ponadto prowadzą zajęcia socjoterapeutyczne, zajęcia terapeutyczne, kompensacyjne i logopedyczne, indywidualne programy korekcyjne, udziela pomocy w kryzysach szkolnych, rodzinnych, rówieśniczych i osobistych. W Kętrzynie. Funkcjonuje Dom dla Matek z Małoletnimi Dziećmi i Kobiet w Ciąży. Placówka ta zapewnia całodobowy, okresowy pobyt matkom z małoletnimi dziećmi i kobietom w ciąży, a także ojcom z małoletnimi dziećmi i innym osobom sprawującym opiekę nad dziećmi, znajdującym się w sytuacji kryzysowej, pozbawionym materialnych środków do życia, bezdomnym, doświadczającym przemocy domowej[4]. Mieszkańcy powiatu mogą również uzyskać pomoc i opiekę w takich instytucjach jak Dom Pomocy Społecznej w Kętrzynie, Powiatowym Domu Dziecka w Reszlu, Powiatowym Domu Dziecka w Kętrzynie oraz Domu dla Bezdomnych w Arklitach i Domu Samotnych Matek z Dziećmi ,,Kotanek" w Sławoszach

Rozwiązywanie problemów społecznych jest jednym z głównych zadań administracji publicznej na szczeblu centralnym i lokalnym. Wsparcie osobom w różnego rodzaju kryzysach powinno być udzielane w ramach współpracy podmiotów publicznych i organizacji pozarządowych. Wszystkie jednostki Związek realizują dedykowane polityki mające przeciwdziałać wykluczeniom, problemom alkoholowym i przemocy. Gminy powołują interdyscyplinarne zespołu w celu lepszego skoordynowania skutecznych działań poprawiających sytuacje społeczną w gminach. Polityka socjalną zajmują się Gminne Ośrodki pomocy społecznej lub Miejskie Ośrodki Polityki Społecznej. Gminy realizują swój ustawowy obowiązek uchwalając co roku programy rozwiazywania problemów alkoholowych, programy pomocy rodzinie , przeciwdziałaniu narkomanii.

Tabela 19. Programy socjalne realizowane w gminach Związku Gmin ,,Barcja" wraz z ośrodkami odpowiedzialnymi za realizację.

Jednostka	Program w gminach	Jednostki odpowiedzialne
Gmina Reszel	– Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	– Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
Miasto Kętrzyn	– Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – Zespół interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie – Klub Integracji Społecznej	– Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Mieście Kętrzyn na lata 2021-2023 – Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii – Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta
Gmina Kętrzyn	– Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	– Gminny Zespół interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

[4] https://www.mopsketrzyn.pl/

Gmina Barciany	– Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	– Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych
		– Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii
		– Gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie
		– Wieloletni Rządowy Program „ Posiłek w szkole i w domu na lata 2019 – 2023”
Gmina Korsze	– Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	– Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Korsze
		– Gminy Program Wspierania Rodziny
		– Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
		– Wieloletni program osłonowy w zakresie dożywiania „Pomoc gminy w zakresie dożywiania”
Gmina Srokowo	– Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Srokowie – Centrum usług społecznych	– Gminny Program ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Źródło: Opracowanie na podstawie ogólnodostępnych danych.

1.2.5. Aktywność społeczna

Aktywność obywatelska dotyczy zaangażowania obywateli w życie publiczne i wiąże się z pobudzaniem ich aktywności społecznej. Świadczy o niej między innymi frekwencja w wyborach prezydenckich, parlamentarnych (do sejmu i senatu) oraz samorządowych. Analizując frekwencję wyborczą w poszczególnych gminach Związku Gmin ,,Barcja” można zauważyć większe zaangażowanie mieszkańców w wyborach samorządowych i prezydenckich niż parlamentarnych. Jedna z największych frekwencji wyborczych odnotowywano we wszystkich wyborach w mieście Kętrzyn. W wyborach parlamentarnych w 2019 roku odnotowano tam frekwencję na poziomie 55,89%. W czterech wyborach: parlamentarnych w 2015 i 2019 roku, prezydenckich w 2015 roku i do PE w 2019 roku najniższą frekwencję osiągnięto w Gminie Barciany. Szczegółowe dane zostały przedstawione w Tabela 20.

Tabela 20. Frekwencja w wyborach samorządowych, parlamentarnych i prezydenckich w jednostkach tworzących Związek Gmin „Barcja”.

Jednostka	2014 samorządowe	2015 parlamentarne	2015 prezydenckie	2018 samorządowe	2019 parlamentarne	2019 Parlamentu europejskiego
Woj. warmińsko-mazurskie	46,93	15,17	48,09	46,40	53,61	38,93
Związek Gmin ,,Barcja”	45,43	14,01	43,68	48,83	48,77	33,15
Gmina Reszel	45,03	14,73	43,31	51,44	50,10	34,64
Miasto Kętrzyn	42,92	16,24	49,17	50,10	55,89	39,70
Gmina Kętrzyn	44,37	12,80	38,98	47,99	43,70	29,01
Gmina Barciany	51,52	10,60	36,06	50,25	37,25	21,89
Gmina Korsze	48,29	10,84	38,45	45,05	41,78	26,35
Gmina Srokowo	48,47	13,02	42,09	52,59	43,56	28,81

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Realizacja zadań publicznych poprzez organizacje pozarządowe jest jednym z efektów decentralizacji państwa oraz ważnym narzędziem wspierania i inicjowania aktywności społecznej mieszkańców. W 2019 roku funkcjonowało w powiecie 281 organizacji pozarządowych, w tym 19 fundacji, 195 stowarzyszeń, 51 klubów sportowych.

Do sektora Non Profit zaliczamy podmioty, które spełniają następujące warunki:

a) są w odpowiednim stopniu sformalizowane (np. w wyniku zarejestrowania we właściwym urzędzie), lub przynajmniej ich cele, sposób działania i struktura mają charakter trwały,
b) są instytucjonalnie odrębne od administracji publicznej,
c) mają charakter niezarobkowy (działają nie dla zysku i nie rozdzielają ewentualnej nadwyżki między swoich członków, pracowników itp.),
d) są samorządne (władze i kierunki działania określane są wewnątrz organizacji),
e) charakteryzują się dobrowolnością uczestnictwa w działalności organizacji.

Na terenie wszystkich gmin wchodzących w skład Związku Gmin ,,Barcja" funkcjonuje wiele różnorodnych organizacji pozarządowych, skupionych wokół kultury, sportu i działań prospołecznych. Organizacje zostały wymienione w tabeli poniżej.

Tabela 21.Zestawienie organizacji pozarządowych w gminach Związku Gmin ,,Barcja" w 2019 roku.

Jednostka	Wykaz organizacji
Gmina Reszel	– Stowarzyszenie Kulturalne „ZAMEK" w Reszlu – Stowarzyszenie „ABSOLWENT" – Stowarzyszenie „POMOCNA DŁOŃ" – Stowarzyszenie Kulturalne „RESZELANIE" – Stowarzyszenie „PIECKOWO 2022" – Stowarzyszenie „DEJNOWY PILEC" – Reszelskie Stowarzyszenie Kulturalne „OŻYWIĆ PRZESTRZEŃ" – Stowarzyszenie Przyjaciół Klasztoru w Reszlu – Stowarzyszenie Kulturalno-Oświatowe „RE-AKCJA" – „STOWARZYSZENIE WORPŁAWKI" w Worpławkach – Stowarzyszenie Aktywna Wieś Zawidy – Towarzystwo Miłośników Reszla i Okolic – Stowarzyszenie Ogrodowe „ZIELONE WZGÓRZA" – Stowarzyszenie Rodzinnych Ogrodów Działkowych „JUTRZENKA" w Reszlu – Reszelski Klub Sportowy – ORLĘTA REMA – Stowarzyszenie Aktywności Sportowej „SZANSA RESZEL" – Ochotnicza Straż Pożarna w Reszlu – Ochotnicza Straż Pożarna w Pilcu
Miasto Kętrzyn	– Stowarzyszenie Wspierania Edukacji „Abakus" – Fundacja Aktywni Razem – Stowarzyszenie im. Arno Holza dla Porozumienia Polsko-Niemieckiego w Kętrzynie – Stowarzyszenie Amatorskie Orkiestry Dętej w Kętrzynie – ZHP Chorągiew Warmińsko – Mazurska Hufiec Kętrzyn Związku Harcerstwa Polskiego – Kętrzyńskie Stowarzyszenie Fotograficzno-Filmowe FOTO MX – Stowarzyszenie Kulturalne „Konik Mazurski" – Mazurskie Towarzystwo Fotograficzne „KONTRAST" – Kętrzyńskie Stowarzyszenie Oświatowe – Stowarzyszenie Miłośników Wilna i Ziemi Wileńskiej Oddział w Kętrzynie – Towarzystwo Miłośników Kętrzyna – Towarzystwo Miłośników Ziemi Kętrzyńskiej im. Zofii Licharewej – Stowarzyszenie Nasze Mazury

	– Polskie Towarzystwo Turystyczno- – Krajoznawcze Oddział im. W. Kętrzyńskiego – Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw „PROMETEUSZ” – Stowarzyszenie Przyjaciół Państwowej Szkoły Muzycznej I stopnia – Bractwo Rycerskie Strażnicy „Rast” przy Zamku Kętrzyn – Stowarzyszenie UP!ARTE – Mazurskie Stowarzyszenie Poszukiwaczy Zabytków „VALKIRIA” – „SOBOTNIKI” Stowarzyszenie specjalistów z pasją działających na rzecz dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych
Gmina Kętrzyn	– Ludowy Uczniowski Klub Sportowy Wilczek w Wilkowie – Gminny Ludowy Klub Sportowy "ORZEŁ" Karolewie – Stowarzyszenie Edukacja, Rozwój, Aktywność „ERA” w Biedaszkach Małych – Ochotnicza Straż Pożarna w Karolewie – Stowarzyszenie Oświatowo-Kulturalne Gminy Kętrzyn w Karolewie – Stowarzyszenie Przyjaźni Polsko Francuskiej „LA-CIGOGNE” w Karolewie – Stowarzyszenie EDU-Nakomiadek w Nakomiadach – Stowarzyszenie Rozwoju Sołectwa Linkowo „FI-KO-LI”
Gmina Barciany	– Stowarzyszenie Barciańska Inicjatywa Oświatowa – Mołtajańskie Stowarzyszenie Aktywności Lokalnej „Nadzieja” – Gminny Ludowy Klub Sportowy „Jurand” Barciany – Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych i Ich Rodzin im. Ojca Pio w Barcianach – Stowarzyszenie Iskierka Nadzie – Stowarzyszenie aktywności lokalnej sołectwa Aptynty i
Gmina Korsze	– Klub Integracji Społecznej – Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Spółdzielczości i Przedsiębiorczości Lokalnej "WAMA-COOP" – Caritas Archidiecezji Warmińskiej – UKS „Tytan” Łankiejmy – Korszeńskie Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne „Otwarte Drzwi” – Stowarzyszenie Przyjaciół Kraskowa „Pomost” – Stowarzyszenie na Rzecz Edukacji i Aktywizacji Wsi Warmińskiej ,,Animator” – Koło Gospodyń Wiejskich w Garbnie – Koło Gospodyń Wiejskich w Łankiejmach „Anibabki
Gmina Srokowo	– Stowarzyszenie „Sukces Każdego Dziecka”

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych dostępnych na stronach internetowych gmin oraz raportów o stanie gmin.

Aktywność społeczna wiąże się również z dostępem obywateli to różnych kanałów informacji. W dzisiejszych czasach coraz większego znaczenia nabierają nowe technologie informacyjno-komunikacyjne. W tym aspekcie ważny jest bezpośredni dostęp do urzędników i informacji między innymi przez komunikatory internetowe i strony internetowe jak Facebook, Twitter dzięki, którym obywatele mogą się ze sobą szybciej komunikować, komentować wydarzenia w gminach, reagować i uczestniczyć. Z dostępem do informacji wiąże się również dostęp mieszkańców do internetu szerokopasmowego. Teren Związku Gmin ,,Barcja” był objęty projektem „Sieć Szerokopasmowa Polski Wschodniej – województwo warmińsko-mazurskie”, który polegał na wybudowaniu sieci światłowodowej, zapewniającej szerokopasmowy dostęp do internetu mieszkańcom.

1.2.6. Kultura i dziedzictwo kulturowe:

Zaplecze kulturalne powiatu kętrzyńskiego nie jest zbyt bogate, biorąc pod uwagę dostęp do instytucji kulturalnych. Brak jest bowiem teatrów i filharmonii, a także galerii i salonów sztuki. Natomiast prężnie funkcjonują biblioteki, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice, które starają się wypełnić swoimi działaniami kulturalną przestrzeń w gminach.

W powiecie kętrzyńskim funkcjonują trzy muzea łącznie z oddziałami. W 2019 roku liczba odwiedzających była zdecydowanie niższa niż w poprzednich latach. W tym czasie muzea odwiedziło 13 334 tyś osób, podczas gdy w najlepszym okresie w 2016 było to 37 048 tyś osób, a w 2013 roku 33 669 osób. Jednym z nich jest Muzeum im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Kętrzynie, jedno z najstarszych muzeów na terenie Warmii oraz muzeum w Reszlu funkcjonuje jako Oddział Muzeum Warmii i Mazur Galeria ,,Zamek".

Tabela 22.Odwiedzający muzea w latach 213-2019 w powiecie kętrzyńskim.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Powiat Kętrzyński	33 669	36 795	33 729	37 048	34 334	19 971	13 334

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

W powiecie prężnie działa wiele stowarzyszeń zwykłych, które propagują kulturę, kulturę fizyczną i rekreację. Należą do nich m.in.: Gminny Ludowy Klub Sportowy „Jurand" Barciany, Bractwo Rycerskie Strażnicy „Rast" przy Zamku Kętrzyn, Stowarzyszenie Kulturalne „Konik Mazurski", Stowarzyszenie Kulturalne „RESZELANIE", Korszeńskie Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne „Otwarte Drzwi, a większość została wymieniona w rozdziale o aktywności społecznej. Na terenie Związku Gmin ,,Barcja" działają Miejskie Ośrodki Kultury w Kętrzynie i Reszlu i Korszach, oraz Gminne Ośrodki Kultury w Srokowie, Barcianach. W ramach działalności ośrodków kultury na terenie gmin działa koła teatralne, fotograficzne, zespoły taneczne i wokalne. Intensywnie rozwijają się uniwersytety trzeciego wieku i kluby dla seniorów. W tabeli poniżej zestawiono jednostki odpowiedzialne za kulturę w gminach i aktywności jakie proponują w ramach swoich struktur mieszkańcom. W ramach swoich działań domy kultury organizowały również spektakle teatralne gościnnych grup teatralnych i wyjazdy na spotkania z tzw. ,,Kulturą wyższą", np. do stołecznych teatrów czy muzeów.

Tabela 23. Ośrodki kultury w gminach i miastach i proponowane formy aktywności dla mieszkańców wraz z wydarzeniami.

Jednostka administracyjna	Ośrodki kultury	Proponowane formy aktywności
Powiat Kętrzyński	– Archiwum Cyfrowe Powiatu Kętrzyńskiego – Powiatowy Dom Kultury „Czerwony Tulipan"	
Miasto Kętrzyn	– Kętrzyńskie Centrum Kultury	– Kętrzyński Teatr Czarno-Biała strefa Tańca – Studio Wokalne Sukces – Klub seniora ,,Pod Niedźwiadkiem" – Klub szachowy ,, Hetman Pionier" – Chór Uniwersytetu Trzeciego Wieku – Koło Filatelistyczne – Koło Fotograficzne przy UTW – Pracownia fotograficzna – Pracownia Muzyczna – Pracownia Plastyczna – Pracownia Breakdance – Uniwersytet Trzeciego Wieku

– Gmina Kętrzyn	– Świetlica w Czernikach – Świetlica w Jeżewie – Świetlica w Linkowie – Świetlica w Mażanach – Świetlica w Muławkach – Świetlica w Nakomiadach – Świetlica w Nowej Wsi – Świetlica w Pożarkach – Świetlica w Łazdojach – Świetlica w Smokowie – Świetlica w Wopławkach – Świetlica w Pręgowie, – Świetlica w Koczarkach – Świetlica w Salpiku – Świetlica w Gałwunach – Świetlica w Nowej Różance – Świetlica w Sławkowie – Świetlica w Martianach – Świetlica wiejska w Biedaszkach Małych – "Harcówka" w Karolewie – Biblioteka Publiczna Gminy Kętrzyn w Czernikach – Filia Biblioteki w Wopławkach	– Gminny Ludowy Klub Sportowy "ORZEŁ" Karolewie
Gmina Korsze	– Miejski Ośrodek Kultury – Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna	– II Mazurskie Grzybobranie – Wojewódzki Konkurs Wokalny ,,Mazurski słowik” – Klub seniora ,,Pod Dębem” – Zespół tańca nowoczesnego „Junior Jump”, – Klub Seniora „Bratek”,
Gmina Srokowo	– Gminna Biblioteka Publiczna	– Zespół śpiewaczy ,,Srokowiacy” – Zespół klubu seniora ,,Niezapominajka” – Zespoły dziecięce ,,Perełki”, ,,Płomyki”, ,,Wiolinki” – Zespół ,,Gitarowy” – Zespół grający na ukulele – Klub Zumba – Klub Fitness – Klub Seniora
Gmina Barciany	– Gminny Ośrodek Kultury – Gminna Biblioteka	– Koło plastyczne – Program dla seniorów ,,Generacja 6.0” – Klub Seniora "Barciańskie Baby" – Koło muzyczne – Akcje Nordic Walking
Gmina Reszel	– Miejski Ośrodek Kultury Reszel – Miejska Biblioteka Publiczna	– Folklorystyczny Zespół Śpiewaczy "RESZELANIE"

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ogólnodostępnych.

W każdej jednostce samorządowej na terenie Związku Gmin ,,Barcja”funkcjonują biblioteki miejskie i gminne. W latach 2013-2019 w dwóch gminach liczba ludności na 1 placówkę biblioteczną wzrosła i było

to w gminach Reszel- z 2656 (2013r) do 3744 (2019 r.) oraz w mieście Kętrzyn – z4675 w roku 2013 do 6764 w roku 2019. W pozostałych gminach liczba ta spadła. W gminie Srokowo, Korsze, Reszel zmalał księgozbiór bibliotek na 1000 ludności, a wzrósł w Mieście Kętrzyn oraz Gminie Kętrzyn.

Tabela 24 Liczba ludności na 1 placówkę biblioteczną (łącznie z punktami) (1) i księgozbiór bibliotek na 1000 ludności (2) w gminach powiatu kętrzyńskiego w latach 2013-2019

	2013		2014		2015		2016		2017		2018		2019	
Jednostka	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2
Gmina Reszel	2656	4046,2	2611	4091,5	2567	3852,0	2574	3428,7	2533	3204,7	3766	2755,3	3744	2473,2
Miasto Kętrzyn	4675	2794,9	3491	680,6	3467	2987,2	6873	3159,8	6870	3159,8	6842	3227,6	6764	3089,5
Gmina Kętrzyn	4220	590,9	4233	626,7	4219	663,3	4216	695,7	4167	737,5	4116	802,7	4115	852,7
Gmina Barciany	6671	2084,2	6580	2113,1	6507	2197,9	6384	2317,2	6275	2071,4	6174	2189,0	6109	2281,2
Gmina Korsze	1484	3279,6	1711	3356,1	1688	2926,2	1431	2848,5	1238	2785,7	1088	2883,3	1206	2756,6
Gmina Srokowo	3992	5389,5	3969	5044,8	3944	4689,7	3923	4202,1	3878	4088,7	3827	3581,9	3754	3421,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

W całym powiecie kętrzyńskim zarówno w roku 2013 jak i 2019 funkcjonowało 15bibliotek i fili. Nieznacznie wzrósł odsetek bibliotek publicznych na 10 tyś. ludności z 2,3 na 2,4. W całym powiecie wzrosła liczba ludności na jedną placówkę biblioteczną i w roku 2019 wynosiła 3460 osób. Zmalał natomiast dostępny księgozbiór z 185 113 sztuk do 162 496 szt. w 2019 roku(Tabela 25) Pomimo ogólnopolskiej tendencji spadkowej liczby czytelników bibliotek na 1000 ludności w powiecie kętrzyńskim ta tendencja jest wzrostowa. W 2013 roku wskaźnik ten wynosił 127, a w 2019 roku 137. Wzrósł również wskaźnik czytelników w ciągu roku z 8 361 do 8589.

Tabela 25. Charakterystyka infrastruktury bibliotecznej i ludności korzystającej z bibliotek w latach 2013 i 2019..

	2013	2019
biblioteki i filie	15	15
biblioteki publiczne na 10 tys. ludności	2,3	2,4
ludność na 1 placówkę biblioteczną	3 275	3 460
księgozbiór bibliotek na 1000 ludności	2 825,8	2 609,0
księgozbiór	185 113	162 496
czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności	127	137
wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach	22,6	19,8
czytelnicy w ciągu roku	8 361	8 589

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Liczba czytelników bibliotek aktywnie wypożyczających książki wygląda bardzo zróżnicowanie w każdej z analizowanych gmin. Jedynie w Gminie Kętrzyn odnotowano wzrost czytelników aktywnie wypożyczających książki – w 2013 roku takich czytelników było 150, a w 2019 – 230. W pozostałych gminach liczba czytelników spadała. W Gminie Reszel z 1146 do 949, w Mieście Kętrzyn z 529 do 261, w Gminie Srokowo z 206 do 392.W Gminie Barciany liczba zarówno w roku 2013 jak i 2019 była taka sama i wynosiła 545 osób.

Tabela 26. Czytelnicy aktywnie wypożyczający książki w ciągu roku w poszczególnych gminach w latach 2013-2019

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Gmina Reszel	1 146	1 097	1 111	1 125	1 125	1 011	949
Miasto Kętrzyn	529	461	460	397	385	329	261
Gmina Kętrzyn	150	151	152	157	182	186	230

Gmina Barciany	454	469	468	466	454	345	454
Gmina Korsze	-	-	-	-	-	-	309
Gmina Srokowo	406	406	361	361	407	452	392

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Analizując wskaźnik liczby czytelników na 1000 ludności również można dostrzec zróżnicowanie wśród poszczególnych gmin. W gminie Reszel wskaźnik ten spadł ze 147 do 127, w gminie Korsze z 210 do 119. W pozostałych gminach odnotowano wzrost czytelników co zostało szczegółowo przedstawione w tabeli 27.

Tabela 27.Czytelnicy na 1000 ludności w gminach powiatu kętrzyńskiego w latach 201-2019.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Gmina Reszel	143	139	143	147	148	134	127
Miasto Kętrzyn	143	149	181	201	200	198	199
Gmina Kętrzyn	18	18	18	19	22	23	28
Gmina Barciany	68	71	72	72	72	55	74
Gmina Korsze	210	185	166	161	144	143	119
Gmina Srokowo	100	94	91	94	104	117	103

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

W powiecie funkcjonuje jedno kino w Kętrzynie, w którym są dostępne 164 miejsca. Na przestrzeni lat liczba ludności odwiedzająca obiekt wzrosła z 53 599 w 2013 roku do 57 966 w roku 2019. Znacząco wzrósł również udział widzów w seansach polskich filmów z 14 059 w 2013 do 22 880 w roku 2019.

Według danych GUS w 2019 roku na terenie kraju działało 4255 obiektów, w skład których wchodziły centra, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice. W porównaniu z rokiem 2014 było ich więcej o 236 obiektów, czyli o 5,9%. W powiecie kętrzyńskim w 2019 roku funkcjonowało 6 tego typu obiektów i liczba ta nie zmieniała się na przestrzeni lat 2013-2019. Zwiększyła się natomiast z roku na rok liczba organizowanych tam imprez w 2013 roku było to 421 imprez, a w 2019 roku 493. Liczba uczestników imprez na 1000 ludności zmalała z 1 984,5 w 2013 roku, do 1 741,0 w roku 2019.

Na terenie Barcji w 2019 roku funkcjonowało 45 grup artystycznych, w tym 9 to były grupy muzyczno-artystyczne, 16 grupy wokalne i chóry, 4 zespoły folklorystyczne.

Tabela 28. Charakterystyka grup artystycznych na terenie powiatu kętrzyńskiego w latach 2013-2019.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
grupy artystyczne; ogółem	45	53	55	65	68	64	43
grupy artystyczne; teatralne	2	5	6	6	5	6	1
grupy artystyczne; muzyczne - instrumentalne	9	10	8	10	8	7	9
grupy artystyczne; wokalne i chóry	13	19	19	19	21	19	16
grupy artystyczne; folklorystyczne (ludowe, pieśni i tańca, kapele)	4	3	3	3	4	4	4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Na terenie Związku Gmin ,,Barcja" działają również koła, kluby, sekcje. W 2019 roku działało 59 takich klubów i był to wzrost w stosunku do roku 2013 o 17 nowych instytucji. W 2019 roku funkcjonowało 11 klubów plastycznych, 17 tanecznych, 11 muzycznych, 1 sekcja fotograficzna, 1 informatyczna, koła teatralne, 8 kół gospodyń wiejskich. Należy również odnotować pojawienie się 5 klubów, uniwersytetów trzeciego wieku, których w 2013 roku w powiecie nie było w ogóle. Funkcjonowanie takich kół jest istotne z punktu widzenia starzejącego się społeczeństwa zamieszkującego obszar Związku Gmin ,,Barcja".

Tabela 29. Koła, kluby i sekcje działające na terenie Związku Gmin ,,Barcja" w latach 2013-2019.

koła / kluby / sekcje	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
politechniczne	3	3	-	-	-	-	-
plastyczne/techniczne	-	-	15	17	10	10	11
taneczne	14	13	10	10	15	17	17
muzyczne	-	-	1	6	13	15	11
informatyczne	0	1	2	1	1	1	1
plastyczne	9	9	-	-	-	-	-
fotograficzne i filmowe	4	3	2	3	1	1	1
teatralne	1	4	4	5	5	5	4
turystyczne i sportowo rekreacyjne	0	0	6	0	0	0	0
literackie	-	-	1	0	0	0	0
seniora/Uniwersytet Trzeciego Wieku	-	-	5	7	5	5	5
seniora	6	5	-	-	-	-	-
dyskusyjne kluby filmowe	0	0	1	0	0	0	0
koło gospodyń wiejskich	-	-	3	3	0	3	8
inne	-	-	0	1	1	1	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Dziedzictwo kulturowe obejmuje wszystkie obiekty, dobra duchowe, pozostawiane na danym obszarze następnym pokoleniom. Dziedzictwem mogą być zabytki (obiekty architektoniczne) oraz miejsca i krajobrazy kulturowe. Na terenie powiatu znajdują się unikatowe budowle sakralne i militarne, oraz zabudowy osadnicze.

Na terenie gminy Barciany istnieje 6 kościołów wpisanych do rejestru zabytków, w miejscowości: Asuny, Barciany, Drogosze, Momajny, Mołtajny oraz Winda. W gminie Kętrzyn istnieją 4 kościoły: w Czernikach, Karolewie, Nakomiadach i Wilkowie. Na terenie gminy Korsze zachowało się 9 takich kościołów w miejscowości: Gudniki, Korsze (2 kościoły), Kraskowo, Łankiejmy, Parys, Sątoczno i Tołkiny. W gminie Reszel jest 5 zabytkowych kościołów w miejscowościach: Bezławki, Leginy, Reszel (2 kościoły), Święta Lipka oraz kaplica w Robawach. Na terenie gminy Srokowo są obecnie 2 kościoły, oba w samym Srokowie. Miasto Kętrzyn ma 4 kościoły i 1 kaplicę wpisane do rejestru zabytków. Wszystkie kościoły wzniesiono w okresie średniowiecza. Są to typowe gotyckie obiekty budowane w dwóch etapach - najpierw korpus, potem wieża - według ówczesnych kanonów. Orientowane były na osi wschód - zachód, gdzie prezbiterium i ołtarz skierowane były na wschód, a główne wejście i wieża na zachód[5]. Oprócz budowli sakralnych na terenie powiatu można również wymienić takie obiekty dziedzictwa kulturowego jak:

1. Miejscowość Święta Lipka z sanktuarium, które często jest uznawana za najwspanialszy okaz późnego baroku w Polsce. Co roku odwiedza je prawie 100 tyś turystów i pielgrzymów.
2. Wieś Łężany ze względu na wyjątkowo wartościową zabudowę historyczną, na którą składa się założenie pałacowo-parkowo-folwarczne, dwa dwory oraz zespół szkoły, a także niezaprzeczalne walory krajobrazowe wynikające z usytuowania najbardziej wartościowych obiektów przy szosie przejazdowej, na zboczu lekko opadającym do Jeziora Legińskiego.
3. Wieś Pilec ze względu na nieprzekształcony układ ruralistyczny wynikający z położenia wsi przy spiętrzeniu wód oraz historyczną zabudowę młyna i budynków poszczególnych domostw, a także wyjątkowe wartości krajobrazowe stwarzające możliwości rozwoju turystycznego.
4. Wieś Leginy ze względu na wartościową zabudowę historyczną (kościół z cmentarzem i kaplicą cmentarną, założenie folwarczno- parkowe, indywidualna zabudowa domostw) oraz nieprzekształcony układ ruralistyczny.
5. Wieś Widryny ze względu na nie przekształcony układ ruralistyczny wynikający z położenia wsi przy strumieniu oraz zespół typowej dla tych terenów zabudowy wiejskiej tworzącej krajobraz kulturowy.

[5] . T. Korowaj, ,,Dziedzictwo kulturowe powiatu kętrzyńskiego. Zabytkowe obiekty sakralne”

6. Wieś Bezławki ze względu na wartościową i różnorodną zabudowę historyczną poszczególnych domostw oraz dominujące nad otoczeniem wzgórze zamkowe, obecnie kościelne, usytuowanym na grodzisku obronnym, a także wyjątkowe wartości kulturowe i krajobrazowe.
7. Wieś Grodzki Młyn ze względu na wartościową i różnorodną zabudowę mieszkalną oraz budynek młyna, usytuowanych wzdłuż ulicy prowadzącej do miasta Reszel, stanowiących swoistą zapowiedź miasta Reszel.
8. Wieś Klewno ze względu na częściowo czytelny historyczny rozkład pól (wąskie działki wokół wsi i nieliczne zachowane separacyjne działki kolonijne). Zachowany układ dróg, układ przestrzenny zwartej wsi na planie widlicy (rozbudowanej w wielodrożnicę) z czytelnym dużym nawisem i historyczną zabudową zagród w pełnym układzie
9. Gotycki zamek w Barcianach: krzyżacki zamek z XIV wieku w stylu gotyckim,
10. Zespół pałacowo-parkowy w Drogoszach: Pałac rodu von Dönhoff, barokowy dwór wraz z reliktami budowli gospodarczych czynią kompleks jednym z największych i najwybitniejszych dworów dawnych Prus Wschodnich.
11. Założenie dworsko-parkowe w Maciejkach, Rodelach.
12. Parki krajobrazowe w Arklitach, Silginach, Skandawie, Świętym Kamieniu, Wielewie.
13. Muzeum Mazurskie w Owczarni
14. Muzeum Znaczków-Historia Poczty w Muławkach

1.2.7. Sport

Na terenie powiatu kętrzyńskiego według danych z GUS dostępnych za lata 2014, 2016, 2018 funkcjonowało 19, 21, 18 klubów sportowych i w 2018 roku na 10 tyś ludności przypadało 2,9 klubu. W 2014 roku członkami klubów było 1248 osób i liczba ta zmniejszyła się w roku 2018 do 820 osób. W klubach ogółem w 2018 roku ćwiczyło 1078 osób z czego przeważającą większość stanowili mężczyźni- 835, kobiet odnotowano 243.

Tabela 30. Kluby sportowe na terenie powiatu kętrzyńskiego wraz z ćwiczącymi członkami.

	2014	2016	2018
kluby	19	21	18
członkowie	1 248	880	820
ćwiczący ogółem	1 276	1 307	1 078
ćwiczący mężczyźni	945	1 002	835
ćwiczący kobiety	331	305	243
Kluby sportowe na 10 tyś ludności	2,9	3,3	2,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

W 2019 roku na terenie powiatu istniały stadiony: w Kętrzynie, Reszlu i Korszach, Łazdojach, zespół boisk Orlik w Karolewie, boisko rekreacyjne w Wopławkach, boiska piłkarskie w Koczarkach, Czernikach, Nowej Różance, Salpiku, Nakomiadach, Wilkowie, Łazdojach. Niestety nie były one dostosowane do potrzeb ćwiczących osób niepełnosprawnych, a tyko jeden był gotowy na przyjęcie niepełnosprawnych widzów. Widać więc problem z dostępnością obiektów dla osób z niepełnosprawnościami fizycznymi przebywających na obiektach jako uczestnicy wydarzeń sportowych i jako widzowie.

Na terenie Barcji istniało w 2019 roku 7 boisk piłkarskich, 1 boisko do koszykówki, 1 boisko do piłki siatkowej, 2 boiska wielozadaniowe – uniwersalne.

W przypadku hal sportowych odnotowano ich na terenie Związku Gmin ,,Barcja" 5, wszystkie o wymiarach 36X19m. Wszystkie hale są dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych zarówno ćwiczących jak i przebywających na obiektach w charakterze widzów.

Na terenie Związku znajdują się 4 korty tenisowe, 2 otwarte i 2 kryte, wszystkie zlokalizowane w mieście Kętrzyn. Mieszkańcy mogą również korzystać z lodowiska sztucznie mrożonego i skateparku, które również znajdują się w mieście Kętrzyn. W Kętrzynie znajduje się również jeden basen kryty. Na otwartym powietrzu w całym powiecie znajduje się 13 siłowni.

Na terenie Gminy Kętrzyn istnieją 3 obiekty sportowe takie jak:

- Kompleks boisk sportowych „Orlik"
- stadiony sportowe w Koczarkach, Czernikach, Nowej Różance, Salpiku,Nakomiadach, Wilkowie
- kompleks rekreacyjno – wypoczynkowy nad jeziorem Mój

Na terenie gminy działają również 2 kluby sportowe: Ludowy Uczniowski Klub Sportowy Wilczek Wilkowo (piłka nożna, piłka siatkowa), oraz Gminny Ludowy Klub Sportowy Orzeł Karolewo (zapasy).

W gminie Barciany odbywają się halowe zawody Barciańskiej Ligi Futsalu. Gmina Barciany uczestniczyła również w projekcie „ Lokalny Animator Sportu 2019" na boisku ORLIK, którego głównym celem było upowszechnienie kultury fizycznej wśród dzieci, młodzieży oraz osób starszych poprzez umożliwienie udziału w zajęciach sportowych w formie zajęć pozalekcyjnych (dla dzieci i młodzieży) dofinansowanych ze środków Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej.[6]

W gminie Korsze funkcjonują 4 kluby sportowe m.in. Miejski Klub Sportowy w Korszach, UKS „Tytan" Łankiejmy Hala sportowa w Korszach co roku organizuje Otwarty Turniej Shinkyokushin o Puchar Burmistrza Korsz. Turniej skupia uzdolnionych sportowców wschodnich sztuk walki.

1.2.8. Porządek publiczny i bezpieczeństwo

Przestępczość jest jednym z głównych problemów społecznych we współczesnym świecie. Nielegalne działania mogą powodować utratę mienia i życia, zdrowia, a także duże straty pieniężne.

Komenda Powiatowa Policji ma swoją siedzibę w Kętrzynie, a w jej ramach w 2019 roku funkcjonowały dwa komisariaty policji: Komisariat Policji w Korszach i Reszlu. W ramach struktury organizacyjnej KPP działał:

1) Wydział Kryminalny:
   - Zespół operacyjno-Rozpoznawczy
   - Zespół Dochodzeniowo-Śledczy
   - Zespół d/w z Przestępczością Gospodarczą i Korupcją
   - Zespół d/w z Przestępczością Nieletnich
   - Zespół d/w z Przestępczością Narkotykową
   - Zespół Techniki Kryminalistycznej
2) Wydział Prewencji i Ruchu Drogowego:
   - Zespół Dyżurnych
   - Zespół Ruchu Drogowego
   - Zespół Patrolowo-Interwencyjny
   - Zespół Dzielnicowych
   - Zespół ds. Wykroczeń
   - Zespół ds. Organizacji Służby i Zarządzania Kryzysowego
   - Specjalista ds. nieletnich i patologii
   - Jednoosobowe stanowisko ds. Prasowo-Informacyjnych
3) Zespół ds. Dyscyplinarnych, Kadr i Szkolenia
4) Zespół ds. Administracyjno-Gospodarczych
5) Zespół Prezydialny

6. ,,Raport o stanie gminy Barciany w 2019r."

6) Zespół Wspomagający
7) Zespól ds. Ochrony Informacji Niejawnych
8) Komisariat Policji w Korszach:
   - Zespół Kryminalny
   - Zespół Patrolowo-Interwencyjny
   - Zespół Dzielnicowych
   - Jednoosobowe stanowisko ds. Wykroczeń i Organizacji Służby
9) Komisariat Policji w Reszlu:
   - Zespół Kryminalny
   - Zespół Patrolowo-Interwencyjny
   - Zespół Dzielnicowych
   - Jednoosobowe stanowisko ds. Wykroczeń i Organizacji Służby

W latach 2013-2019 odnotowano spadek ogólnej liczby przestępstw stwierdzonych przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych. W 2013 roku takich przestępstw było 1053, a w 2019 r. - 926. Najwięcej przestępstw popełnianych na obszarze Związku w 2019 roku miało charakter kryminalny –586, oraz przeciwko mieniu – 311. Najmniej przestępstw zakwalifikowano jako te przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania, wolności seksualnej i obyczajności, chociaż w stosunku do roku 2013 wzrosły one prawie dwukrotnie z 33 do 61.

Tabela 31. Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych na terenie Związku Gmin „Barcja" w latach 2013-2019.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ogółem	1 053	917	703	750	728	799	926
o charakterze kryminalnym	677	622	461	459	478	560	586
o charakterze gospodarczym	147	137	103	125	94	116	179
drogowe	201	120	94	127	116	91	126
przeciwko życiu i zdrowiu	35	27	28	28	53	26	27
przeciwko mieniu	577	539	385	378	370	371	311
przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania, wolności seksualnej i obyczajności	33	42	36	33	33	38	61
przeciwko rodzinie i opiece	28	26	13	20	25	114	210
przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji	202	122	98	137	131	99	137

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Na przestrzeni lat 2013-2019 odnotowano znaczący wzrost wskaźnika wykrywalności sprawców przestępstw ogółem i w poszczególnych typach przestępstw. Wykrywalność przestępstw ogółem wzrosła z 68,3 % w 2013 roku do 84,1% w roku 2019. W największym stopniu bo o 23,4 % wzrosła wykrywalność przestępstw o charakterze kryminalnym. W 213 roku wykrywalność ta była na poziomie 54,6% , a w 2019 już na poziomie 78%, Przestępstwa drogowe były wykrywane w 2019 roku w 100%, to samo dotyczyło przestępstw przeciwko rodzinie i opiece oraz przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji, które miały 100% wykrywalność. Wykrywalność przestępstw przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania, wolności seksualnej i obyczajności zarówno w roku 2013 jak i 2019 była na poziomie 90%. Szczegółowe dane zostały przedstawione w tabeli poniżej.

Tabela 32. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ogółem	68,3	64,7	66,1	73,0	74,1	79,8	84,1
o charakterze kryminalnym	54,6	52,8	56,4	62,5	65,8	74,3	78,0
o charakterze gospodarczym	83,7	79,0	74,8	78,9	77,7	85,6	91,1
drogowe	100,0	100,0	95,7	100,0	99,1	98,9	100,0

przeciwko życiu i zdrowiu	80,0	85,2	85,7	100,0	96,2	88,5	92,6
przeciwko mieniu	49,7	46,2	46,4	57,5	55,1	63,1	58,3
przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania, wolności seksualnej i obyczajności	90,9	90,5	91,7	87,9	93,9	92,1	90,2
przeciwko rodzinie i opiece	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji	100,0	99,2	92,9	98,5	98,5	99,0	100,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Ponieważ wskaźnik wykrywalności przestępstw ogółem jest na dość wysokim poziomie- 84,1% możemy wywnioskować, że obszar powiatu jest miejscem do życia względnie bezpiecznym i mieszkańcy mogą mieć poczucie dużej sprawczości służb.

Jak wynika z przedstawionych informacji przestępczość kryminalna stanowi zdecydowaną większość ogółu popełnianych przestępstw. Co prawda jej udział w przestępstwach ogółem wykazywał tendencję malejącą, ale i tak większość popełnionych w 2019 roku przestępstw miało charakter kryminalny. Wśród tego rodzaju przestępstw szczególna jest rola jednego deliktu – przeciwko mieniu. Do grupy przestępstw przeciwko mieniu należą przede wszystkim różnego rodzaju kradzieże (np. z włamaniem, rozbójnicze). Są to najbardziej pospolite delikty i stąd ich znaczna uciążliwość nie tylko dla obywateli, ale także dla całej gospodarki. Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu, przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania, wolności seksualnej i obyczajności oraz przeciwko rodzinie i opiece, nie stanowiły znacznego udziału wśród ogółu przestępstw.

W 2019 r. w porównaniu do okresu bazowego czyli 2013 zwiększyła się liczba przestępstw gospodarczych na 1000 mieszkańców. Do tej grupy czynów należą m.in. przestępstwa przeciwko: przedsiębiorstwom (np. przestępstwa związane z przetargami, ubezpieczeniowe), konsumentom (oszukańcza reklama, wadliwy towar), podstawowym instytucjom gospodarczym (np. na szkodę banków, giełdy, fałszerstwo pieniędzy, pranie pieniędzy), interesom finansowym państwa (oszustwa podatkowe, przemyt), a także przestępczość związana z naruszaniem prawa własności intelektualnej (nielegalne użytkowanie programów komputerowych bądź ich paserstwo, naruszanie praw autorskich). W roku 2013 takich przestępstw wykryto 147, a w 2019 roku 179.

W 2019 roku odnotowano na terenie powiatu kętrzyńskiego 596 interwencji pilnych, których średni czas reakcji wynosił 9 minut i 37 sekund i 5551 interwencji zwykłych, których średni czas reakcji wynosił 14 minut i 2 sekundy. Łącznie zgłoszono 8709 interwencji. Powiatowa Komenda Policji podała, że w całym powiecie odnotowano 31 wypadków drogowych i 453 kolizje, W wyniku zdarzeń drogowych 7 osób poniosło śmierć, a 34 zostały ranne. W 2019 roku najwięcej kolizji w poszczególnych gminach w ruchu drogowym odnotowano w Mieście Kętrzyn- 184, w następnej kolejności w Gminie Kętrzyn – 117. Najmniej kolizji odnotowano w gminie Srokowo - 16, która nie posiada własnego komisariatu i komendy, obsługuje ją jednostka z Kętrzyna. Najwięcej wypadków drogowych odnotowano również w mieście Kętrzyn i w gminie Kętrzyn odpowiednio 12 i 10. Żadnego wypadku nie zgłoszono w Gminie Srokowo. W wypadkach najwięcej rannych było również mieście Kętrzyn i gminie Kętrzyn, odpowiednio 15 i 10. Najwięcej zabitych zarejestrowano w Gminie Kętrzyn -3.

Tabela 33. Zdarzenia w ruchu drogowym na terenie powiatu kętrzyńskiego w 2019 w podziale na gminy.

Jednostka	wypadki	zabici	ranni	kolizje
Powiat Kętrzyński	31	7	34	453
Gmina Reszel	1	0	1	59
Miasto Kętrzyn	12	2	15	184
Gmina Kętrzyn	10	3	10	117
Gmina Barciany	4	2	3	25
Gmina Korsze	4	0	5	52

Gmina Srokowo	0	0	0	16

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Na terenie powiatu w 2019 roku odnotowano 749 zdarzeń wymagających interwencji jednostek ochrony przeciwpożarowej. Według danych Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Kętrzynie na terenie powiatu miało miejsce 268 działań związanych z gaszeniem pożarów, 404 interwencje prowadzone w ramach usuwania miejscowych zagrożeń i 77 interwencji w wyniku fałszywych alarmów. W 2019 roku na terenie Związku na 1000 ludności zgłoszono 4 pożary , i 12 zdarzeń wymagających udziału jednostek ochrony przeciwpożarowej na 1000 ludności.

W 2019 roku na terenie powiatu odnotowano 26 zamachów samobójczych, z czego 18 stanowili mężczyźni, a 8 kobiety. Zgonem zakończyło się 11 prób u 9 mężczyzn i 2 kobiet. Na 100 tyś ludności samobójstw zakończonych zgonem było 18, a ogólnie prób samobójczych 42. Najwięcej prób samobójczych odnotowano w kategorii wiekowej 30-49-14 prób, z czego 7 zakończyło się zgonem, a żadnej próby w przedziale wiekowym 25-29.Według dostępnych danych statycznych, 21 prób zamachów odbyło się z nieustalonych przyczyn, 3 próby miały podłoże psychiczne, po jednej choroby fizyczne, ekonomiczne długi i śmierć bliskiej osoby.

1.3. Diagnoza obszaru gospodarczego

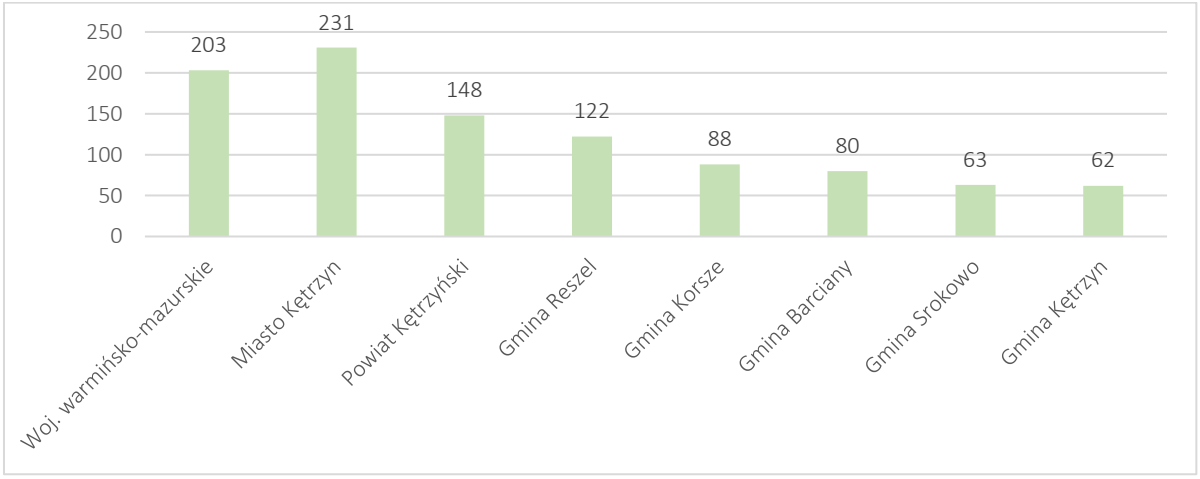
1.3.1. Rynek Pracy

Podając za danymi GUS, przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 2013 roku wynosiło w powiecie kętrzyńskim 2920,07 zł i było niższe zarówno od średniej krajowej jak i średniej dla województwa warmińsko-mazurskiego. W 2019 r średnie wynagrodzenie w powiecie wzrosło do 4039,89 brutto ale w dalszym ciągu było niższe niż średnia w województwie warmińsko-mazurskim (4319,51 zł) i Polsce (5181,63 zł)

Wskaźnik liczby pracujących na 1 000 mieszkańców jest użytecznym miernikiem pozwalającym diagnozować zarówno sytuację ekonomiczną ludności jak i potencjał gospodarczy obszaru. Pozwala również porównywać między sobą jednostki administracyjne. W końcu 2019 roku w powiecie kętrzyńskim liczba pracujących kształtowała się na poziomie 148 osób na 1000 mieszkańców. Najlepiej pod tym względem wypadało Miasto Kętrzyn, w którym liczba pracujących wynosiła 231 na 1000 mieszkańców i była to wartość większa niż dla całego województwa warmińsko-mazurskiego (203). Najsłabiej pod tym względem wypadała gmina Kętrzyn- 62 (

Wykres 9)

Wykres 9. Liczba pracujących na 1000 mieszkańców w 2019 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Można również zaobserwować zróżnicowanie w tym wskaźniku między poszczególnymi gminami na przestrzeni lat 2013-2019. W niektórych gminach nastąpił spadek liczby pracujących np. w Gminie Kętrzyn z 74 do 62, Gminie Korsze z 124 do 88 oraz w Gminie Reszel z 289 na 122. W niektórych natomiast nastąpił wzrost np. w gminie Barciany z 69 na 80 i Mieście Kętrzyn z 217 do 231(Tabela 34).

Tabela 34. Liczba pracujących na 1000 mieszkańców w latach 2013-2019.

Jednostka	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Polska	226	230	232	240	247	251	255
Woj. warmińsko-mazurskie	187	189	191	196	200	202	203
Powiat Kętrzyński	138	134	135	136	142	150	148
Gmina Reszel	289	110	100	104	116	122	122
Miasto Kętrzyn	217	212	215	214	223	236	231
Gmina Kętrzyn	74	59	55	56	59	60	62
Gmina Barciany	69	70	72	75	77	79	80
Gmina Korsze	124	74	81	84	83	88	88
Gmina Srokowo	57	54	57	63	55	56	63

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Analiza struktury zatrudnienia w podziale na grupy sekcji PKD może być istotnym narzędziem opisu lokalnego rynku pracy oraz regionalnego potencjału gospodarczego. W powiecie kętrzyńskim, w całym analizowanym okresie najwięcej osób zatrudnionych było w grupie pozostałych usług - w 2013 było to 30% wszystkich pracujących w powiecie, a w 2019 - 32,9%. W dalszej kolejności najwięcej zatrudnionych pracowało w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie (26,9%) oraz w przemyśle i budownictwie (26,5%) chociaż w tej grupie w stosunku do roku 2013 odnotowano spadek zatrudnionych o 2,2% Najmniejszy odsetek zatrudnionych był w 2019 w sektorze handlu, naprawach pojazdów samochodowych; transportu i gospodarki magazynowej; zakwaterowaniu i gastronomii; informacji i komunikacji (11,9%). Szczegółowe dane zostały zaprezentowane w tabeli 35.

Tabela 35. Pracujący wg grup sekcji i płci w powiatach

	2013	%	2014	%	2015	%	2016	%	2017	%	2018	%	2019	%
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	3197	26,9	3201	27,8	3197	27,8	3205	27,8	3211	27,1	3231	26,4	3233	26,9
przemysł i budownictwo	3407	28,7	3261	28,3	3258	28,3	3193	27,7	3504	29,6	3719	30,4	3188	26,5
handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja	1442	12,2	1 14	12,3	1359	11,8	1382	12	1357	11,5	1466	11,9	1440	11,9
działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości	273	2,3	252	2,2	238	2,1	201	1,7	208	1,8	238	1,9	210	1,7
pozostałe usługi	3537	30	3388	29	3456	30,0	3534	30,7	3554	30	3566	29,2	3951	32,9

Suma wszystkich pracujących w powiecie kętrzyńskim	11 856		11516		11508		11515		11834		12220		12022	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Bez pracy, dłużej niż rok pozostawało w powiecie 1287 osób co stanowiło 38,1% ludności powiatu.

W grudniu 2019 r. stopa bezrobocia rejestrowanego w kraju ukształtowała się na poziomie 5,6 % – 5,7%. Stopa bezrobocia w województwie warmińsko-mazurskim wynosiła 18,9%. Stopa bezrobocia w powiecie kętrzyńskim wynosiła 17,7%. W całym powiecie kętrzyńskim zarejestrowano w 2019 roku 3375 osób bezrobotnych, z czego 1793 stanowiły kobiety (53%). Najwięcej zarejestrowanych bezrobotnych odnotowano w Mieście Kętrzyn- 1088 oraz Gminie Kętrzyn- 554 osoby. Prawo do zasiłku w powiecie posiadało 608 osób (313 kobiet). Najwięcej osób z prawem do zasiłku było również w Mieście Kętrzyn (247) i Gminie Kętrzyn (87). Szczegółowe dane dotyczące zarejestrowanych bezrobotnych i tych posiadających prawo do zasiłku przedstawiono w Tabela 36.

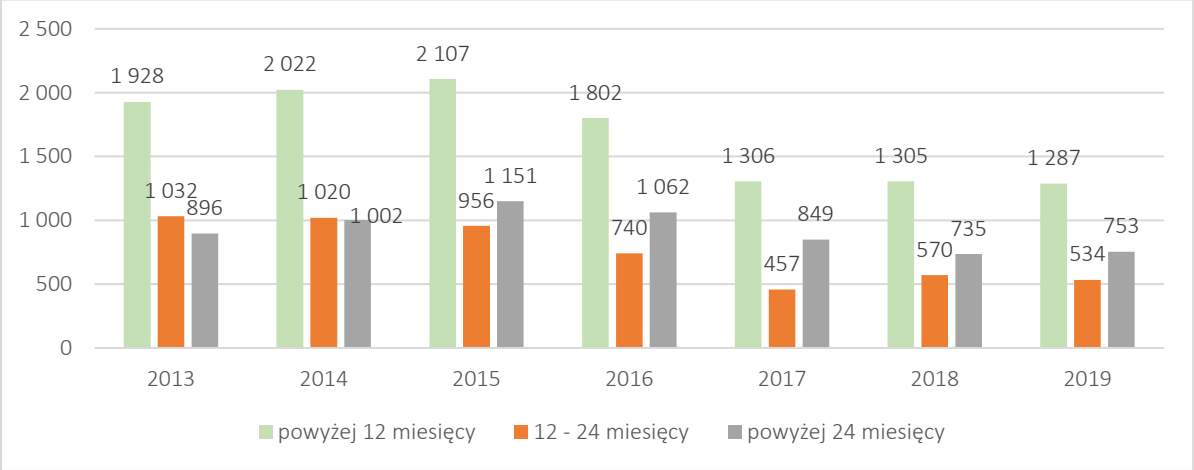
Tabela 36. Bezrobotni zarejestrowani w powiecie kętrzyńskim z podziałem na jednostki administracyjne.

Jednostka	Bezrobotni zarejestrowani		Z prawem do zasiłku	
	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety
Powiat Kętrzyński	3375	1793	608	313
Gmina Reszel	177	90	35	18
Miasto Kętrzyn	1088	543	247	132
Gmina Kętrzyn	554	300	87	46
Gmina Barciany	404	239	62	27
Gmina Korsze	514	282	67	35
Gmina Srokowo	252	141	52	23

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Od roku 2013 spadły liczby osób pozostających bez pracy długotrwale czyli takich powyżej 12 miesięcy. Prawie o połowę zmniejszyła się liczba pozostających bez pracy w przedziale czasowym 12-24 – z 1032 w 2013 roku do 534 osób w roku 2019. Najmniejszy spadek odnotowano w przedziale czasowym powyżej 24 miesięcy- w 2019 roku takich bezrobotnych osób było 753, a w 2013 roku 896 (Wykres 10).

Wykres 10. Bezrobotni pozostający bez pracy według czasu trwania bezrobocia w latach 2013-2019 w powiecie kętrzyńskim.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Osobami, które bezrobocie dotyka w sposób szczególny są bezrobotni bez prawa do zasiłku, a tych było w 2019 roku zdecydowanie więcej wśród ogółu zarejestrowanych bezrobotnych niż tych z prawem do świadczeń.

Najwięcej bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na terenie Związku Gmin ,,Barcja" zarówno w 2013 roku jak i w 2019 stanowiły osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym. Nastąpił w tej kategorii jednak na przestrzeni lat 2013-2019 spadek z 4,4% do 2,5%. Najmniej bezrobotnych zarejestrowano z wykształceniem wyższym i tutaj również zaistniała tendencja spadkowa. W 2013 roku było to 1,1%, a w 2019- 0,7%.

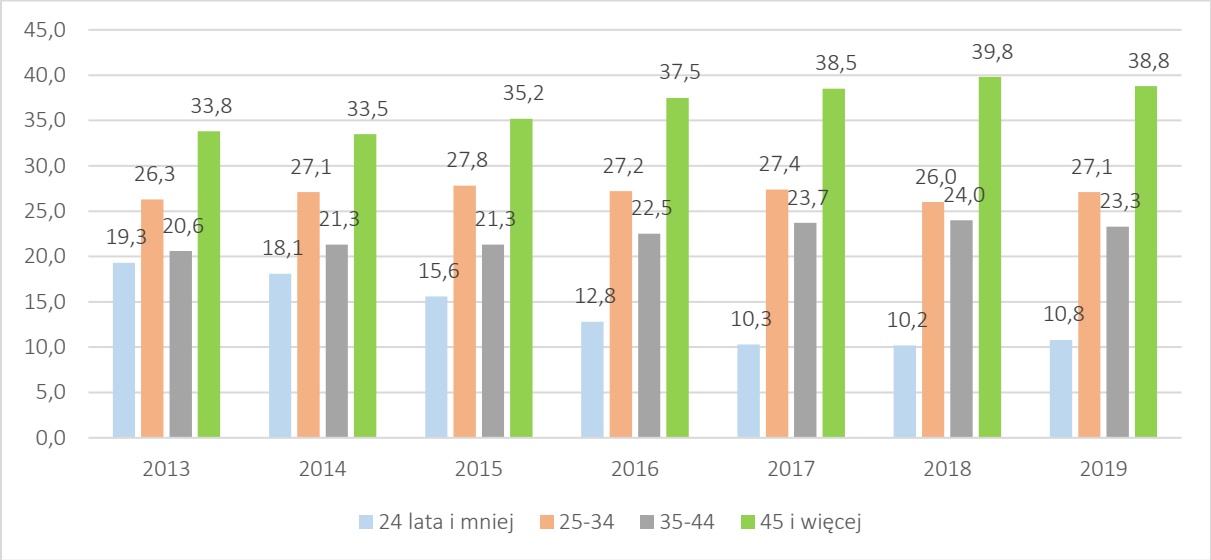
Tabela 37. Udział bezrobotnych zarejestrowanych wg wykształcenia w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w % na terenie powiatu kętrzyńskiego.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ogółem	15,5	14,8	13,3	11,3	8,7	8,9	8,9
wyższe	1,1	1,0	0,9	0,9	0,7	0,7	0,7
średnie ogólnokształcące	1,3	1,3	1,1	0,9	0,7	0,7	0,8
zasadnicze zawodowe	4,4	4,2	3,8	3,2	2,4	2,5	2,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Analiza bezrobocia ujętego według kategorii wiekowych pokazuje, że na przestrzeni badanego okresu największą grupę bezrobotnych stanowiły osoby w wieku 45 plus i odsetek ten wzrastał sukcesywnie z poziomu 33,8 % w 2013 roku do 38,8 % w roku 2019. Poziom bezrobocia zwiększał się również w kategorii wiekowej 35-44. W 2013 roku odsetek bezrobotnych wynosił 20,06%, a w 2019 roku 23,3%. Grupą wiekową w której bezrobocie zmalało był wiek 24 lata i mniej. Odnotowano w tej grupie spadek o 8,5 %.

Wykres 11. Odsetek bezrobotnych zarejestrowanych wg grup wieku w powiecie kętrzyńskim w latach 2013-2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Według danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Kętrzynie w 2019 roku subsydiowanym zatrudnieniem objęto 219 osób długotrwale bezrobotnych, w tym prace interwencyjne wykonywały 64 osoby, a roboty publiczne 118 osób. Jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej pobrało 19 osób. Oprócz powyższych działań 275 osób objęto pracami społecznie użytecznymi, 17 osób odbyło staże, a 19 osób szkolenia.

Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych jest narzędziem wykorzystywanym przy planowaniu działań prowadzących do osiągnięcia stabilnej sytuacji na lokalnym rynku pracy. Monitoring dotyczy zarówno zawodów i specjalności określonych według Klasyfikacji Zawodów i Specjalności dla potrzeb rynku pracy, jak też umiejętności i uprawnień posiadanych przez bezrobotnych oraz tych najbardziej pożądanych przez pracodawców. Zawodami deficytowymi możemy określić takie, na które istnieje na rynku pracy wyższe zapotrzebowanie niż liczba bezrobotnych w danym zawodzie, zawody zrównoważone to takie, na które na rynku pracy występuje zapotrzebowanie zbliżone do liczby

bezrobotnych w danym zawodzie, natomiast zawody nadwyżkowe to takie, na które istnieje na rynku pracy niższe zapotrzebowanie niż liczba bezrobotnych w danym zawodzie.

Analizując grupy zawodów, można zaobserwować, że bez wątpienia wśród zawodów nadwyżkowych są takie grupy jak sprzedawcy sklepowi(ekspedienci)- 339 bezrobotnych, gospodarze budynków- 312 bezrobotnych, kucharze- 118 bezrobotnych.

Tabela 38. Grupy zawodów, w których liczba bezrobotnych była największa w 2019

Grupy zawodów	Liczba bezrobotnych
Sprzedawcy sklepowi (ekspedienci)	339
Gospodarze budynków	312
Kucharze	118
Technicy mechanicy	99
Stolarze meblowi i pokrewni	85
Średni personel do spraw statystyki i dziedzin pokrewnych	79
Krawcy, kuśnierze, kapelusznicy i pokrewni	79
Mechanicy pojazdów samochodowych	70
Mechanicy pojazdów samochodowych	70
Technicy rolnictwa i pokrewni	68
Ślusarze i pokrewni	65
Mechanicy maszyn i urządzeń rolniczych i przemysłowych	65
Operatorzy wolnobieżnych maszyn rolniczych i leśnych	61
Piekarze, cukiernicy i pokrewni	47
Monterzy sprzętu elektrycznego	47
Pomoce i sprzątaczki biurowe, hotelowe i pokrewne	47
Murarze i pokrewni	44
Rolnicy upraw polowych	36
Robotnicy wykonujący prace proste w budownictwie ogólnym	35
Specjaliści nauczania i wychowania gdzie indziej niesklasyfikowani	32
Pracownicy obsługi biurowej	32

Źródło: opracowanie na podstawie informacji z Monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych w powiecie kętrzyńskim w 2019 roku.

Pracodawcy zamieszczający ogłoszenia w Powiatowym Urzędzie Pracy w Kętrzynie i internecie najczęściej oferowali pracę w zawodach takich jak pozostali pracownicy wykonujący prace proste (939 ofert), pracownicy usług i sprzedawcy (763) oraz pracownicy biurowi (241 ofert). Biorąc pod uwagę, fakt iż kategoria sprzedawcy(ekspedienta) zdefiniowana została we wcześniejszej analizie jako zawód nadwyżkowy wśród bezrobotnych, a jednak w tej kategorii było stosunkowo dużo ofert pracy. Należy się zastanowić jakie czynniki wpływają na taki stan rzeczy. Problemem mogą być bowiem zarówno zbyt niskie płace oferowane kandydatom jak i deficyty w kompetencjach, kwalifikacjach i doświadczeniu, które należy uzupełniać stażami i szkoleniami.

Tabela 39. Wykaz ofert pracy w 2019 roku zamieszczanych w Centralnej Bazie ofert Pracy i internecie.

Nazwa wielkiej grupy zawodów	CBOP (PUP+OHP+EURES)	Internet	Razem
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy		5	5
Specjaliści	85	89	174
Technicy i inny średni personel	65	44	109
Pracownicy biurowi	178	63	241
Pracownicy usług i sprzedawcy	710	53	763
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	10	16	26
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	168	16	184
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	188	1	189
Pracownicy wykonujący prace proste	939	0	939

Źródło: Opracowanie na podstawie informacji z Monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych w powiecie kętrzyńskim w 2019 roku.

Zawody maksymalnie nadwyżkowe to takie, dla których nie ma żadnych ofert pracy tj. wskaźnik dostępności ofert pracy nie przyjmuje żadnych wartości. W powiecie kętrzyńskim w 2019 r. wśród zawodów maksymalnie nadwyżkowych były takie grupy jak: średni personel do spraw statystyki i dziedzin pokrewnych, technicy rolnictwa i pokrewni oraz rolnicy upraw polowych. W 2019 na terenie Związku Gmin ,,Barcja"jeden zawód można było uznać za zawód zrównoważony i był to operator maszyn do produkcji wyrobów papierniczych. Liczba ofert pracy była zbliżona do liczby zarejestrowanych bezrobotnych z potrzebnymi kwalifikacjami. W raporcie ,,Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych w powiecie kętrzyńskim w 2019" uwzględniono również zawody deficytowe, do których zaliczono: kierowców operatorów wózków jezdniowych, specjalistów do spraw zarządzania zasobami ludzkimi, operatorów sprzętu do robót ziemnych i urządzeń pokrewnych, księgowych, dealerów i maklerów aktywów finansowych, psychologów i pokrewnych, operatorów maszyn i urządzeń do produkcji i przetwórstwa metali. Do zawodów maksymalnie deficytowych zaliczono następujące grupy: kontrolerów (sterowniczy) procesów przemysłowych gdzie indziej niesklasyfikowanych, robotników wykonujący prace proste w ogrodnictwie i sadownictwie, inżynierów mechaników, kierowników do spraw strategii i planowania oraz robotników robót stanu surowego i pokrewnych gdzie indziej niesklasyfikowanych [7].

W 2019 r. w Powiatowych Urzędzie Pracy w Kętrzynie zarejestrowało się 259 absolwentów z czego największy udział stanowiły osoby z wykształceniem średnim zawodowym (73), a najmniejszy z wykształceniem podstawowym (3). Wysoka była również liczba osób z wykształceniem wyższym (57).

Tabela 40.Liczba zarejestrowanych absolwentów w 2019 w Powiatowym Urzędzie Pracy w Kętrzynie.

	2019
osoby posiadające wykształcenie wyższe	57
osoby ukończyły szkołę policealną	9
osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym	61
osoby z wykształceniem średnim zawodowym	73
osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym	49
osoby z wykształceniem gimnazjalnym	7
osoby z wykształceniem podstawowym	3

Źródło: Opracowanie na podstawie informacji z Monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych w powiecie kętrzyńskim w 2019 roku.

Podsumowując strukturę osób bezrobotnych w całym powiecie kętrzyńskim można zauważyć, że zdecydowanym problemem są bezrobotni mieszkańcy wsi, którzy stanowią aż 56% bezrobotnych i należy poszukiwać sposobów na ich aktywizację i kształcenie umiejętności. W strukturze bezrobotnych jest również bardzo wysoki udział osób pozostających długotrwale bez pracy tj. powyżej 12 miesięcy – stanowią oni aż 57% ogółu. Ponieważ jak wspomniano we wcześniejszej analizie kobiety bezrobotne stanowią prawie 53% ogółu bezrobotnych niezwykle istotnym jest zaktywizowanie kobiet powracających do pracy po urodzeniu dziecka. W roku 2019 aż 645 kobiet nie podjęło ponownie aktywności. Kluczowym problemem ze względu na budżet jednostek samorządowych wydaje się również wysoki udział w grupie bezrobotnych dwóch grup w wieku produkcyjnym tj. osób do 30 roku życia, których zarejestrowano w 2019 roku 804 oraz osób powyżej 50 roku życia, których było 971.

Tabela 41. Struktura bezrobotnych w powiecie kętrzyńskim w 2019 według wybranych cech.

Struktura bezrobotnych	Liczba osób	Udział % grupy do ogółu
Bezrobotni z prawem do zasiłku	608	18%
Osoby do 30 roku życia	804	23,8%

[7]. Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych w powiecie kętrzyńskim w 2019

Osoby bezrobotne w okresie do 12 miesięcy po ukończeniu nauki	97	2,9%
Osoby długotrwale bezrobotne	1930	57,2%
Kobiety, które nie podjęły pracy po urodzeniu dziecka	645	19,1%
Osoby bez doświadczenia zawodowego	629	18,6%
Osoby bezrobotne powyżej 50 roku życia	971	28,8%
Cudzoziemcy	4	0,1%
Osoby niepełnosprawne	230	6,8%
Bezrobotni mieszkańcy wsi	1900	56,3%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL oraz ,,Raportu o stanie powiatu kętrzyńskiego z 2019"

1.3.2. Przedsiębiorczość i potencjał gospodarczy

W 2019 roku w powiecie kętrzyńskim do rejestru REGON wpisane były 4762 podmioty. Na 10 tyś ludności przypadały 765 podmioty - a w 2013 roku było to 690 podmiotów. Dla porównania w całym województwie warmińsko-mazurskim Na przestrzeni lat znacznie zmniejszyła się roczna liczba wykreślanych podmiotów - w 2019 były to 32 podmioty, a w 2013 - 54. Co może świadczyć o większej przeżywalności przedsiębiorstw. Na uwagę zasługuje również znaczący wzrost podmiotów gospodarczych przypadających na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym z 106,2 w 2013 r. do 125 w roku 2019 co może świadczyć o wzroście przedsiębiorczości. (Tabela 42).

Tabela 42. Podmioty gospodarcze zarejestrowane w rejestrze REGON w powiecie kętrzyńskim.

	2013	2019
Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tyś ludności	690	765
Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tyś ludności	57	58
Jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tyś ludności	54	32
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 osób w wieku produkcyjnym	48	52
Podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	106,2	125

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

W podziale na sekcje PKD 2007 najwięcej podmiotów w 2019 roku prowadziło działalność z zakresu handlu hurtowego i detalicznego, naprawy pojazdów samochodowych, włączając motocykle (937 podmioty).Na tle innych sektorów wyróżnia się również działalność związana z obsługą nieruchomości (712 podmiotów) oraz budownictwem - swoją działalność prowadziło w tej sekcji 566 podmiotów. Najmniej podmiotów zarejestrowano w dziale leśnictwo i pozyskiwanie drewna – tylko 2. Na przestrzeni lat 2013-2019 w największym stopniu zmalała liczba przedsiębiorstw zarejestrowanych w sekcji Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle. W 2013 roku zarejestrowane były w tej sekcji 1024 podmioty, nastąpił więc spadek o 87 podmiotów. Spadek nastąpił również między innymi w sekcji A: rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo z 175 w 2013 roku do 145 w 2019 r. oraz w sekcji P: edukacja z 203 do 174. Znaczący wzrost odnotowały natomiast takie sektory jak informacja i komunikacja z 43 do 76, w działalności związanej z obsługą rynku nieruchomości z 629 do 712, a w działalności w zakresie usług administrowania i działalności wspierającej z 133 do 160. Szczegółowe dane zostały przedstawione w Tabela 43

Tabela 43.Podmioty gospodarki narodowej według sekcji PKD 2007 na przestrzeni lat 2013-2019 w powiecie kętrzyńskim.

SEKCJA		2 013	2 014	2 015	2 016	2 017	2 018	2 019
Sekcja A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	175	155	157	156	147	139	145
Sekcja A dział 01	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	127	101	104	105	101	94	98
Sekcja A dział 02	Uprawy rolne, chów i hodowla zwierząt, łowiectwo, włączając działalność usługową	48	54	53	51	46	45	47
Sekcja B	Leśnictwo i pozyskiwanie drewna	4	3	3	4	4	2	2
Sekcja B dział 08	Pozostałe górnictwo i wydobywanie	4	3	3	4	4	2	2
Sekcja C	Przetwórstwo przemysłowe	289	292	282	293	292	279	292
Sekcja C dział 10	Produkcja artykułów spożywczych	27	26	25	25	24	24	26
Sekcja C dział 11	Produkcja napojów	1	1	1	1	1	1	1
Sekcja C dział 13	Produkcja wyrobów tytoniowych	19	20	22	22	19	17	16
Sekcja C dział 14	Produkcja wyrobów tekstylnych	25	26	25	25	26	24	26
Sekcja C dział 15	Produkcja odzieży	1	2	1	1	1	0	1
Sekcja C dział 16	Produkcja skór i wyrobów ze skór wyprawionych	43	44	41	45	49	43	44
Sekcja C dział 17	Produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli; produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania	5	4	4	4	4	5	5
Sekcja C dział 18	Produkcja papieru i wyrobów z papieru	7	6	5	7	6	8	9
Sekcja C dział 20	Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji	2	2	2	2	2	2	3
Sekcja C dział 21	Wytwarzanie i przetwarzanie koksu i produktów rafinacji ropy naftowej	2	2	2	2	1	1	2
Sekcja C dział 22	Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	13	14	13	12	14	14	13
Sekcja C dział 23	Produkcja podstawowych substancji farmaceutycznych oraz leków i pozostałych wyrobów farmaceutycznych	22	24	24	24	24	22	22
Sekcja C dział 24	Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	0	0	0	0	0	0	1
Sekcja C dział 25	Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	29	32	26	28	26	25	28
Sekcja C dział 26	Produkcja metali	1	1	1	1	1	1	1
Sekcja C dział 27	Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń	3	3	3	3	3	4	4
Sekcja C dział 28	Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych	7	7	7	8	7	5	4
Sekcja C dział 29	Produkcja urządzeń elektrycznych	2	1	1	1	1	1	2
Sekcja C dział 31	Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli	34	32	29	32	31	30	29
Sekcja C dział 32	Produkcja pozostałego sprzętu transportowego	19	19	21	18	19	18	19
Sekcja C dział 33	Produkcja mebli	26	25	28	31	33	34	36
Sekcja D	Pozostała produkcja wyrobów	15	15	13	13	12	12	14
Sekcja E	Naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń	15	15	13	14	14	13	12
Sekcja E dział 36	Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody	5	5	4	5	5	5	5
Sekcja E dział 37	Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków	1	1	1	1	1	1	1
Sekcja E dział 38	Działalność związana ze zbieraniem, przetwarzaniem i unieszkodliwianiem odpadów; odzysk surowców	8	8	7	7	7	6	5
Sekcja E dział 39	Działalność związana z rekultywacją i pozostała działalność usługowa związana z gospodarką odpadami	1	1	1	1	1	1	1
Sekcja F	Budownictwo	483	462	475	469	491	522	566
Sekcja F dział 41	Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków	116	101	107	108	113	117	120

Sekcja F dział 42	Roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej	30	30	29	28	31	29	32
Sekcja F dział 43	Roboty budowlane specjalistyczne	337	331	339	333	347	376	414
Sekcja G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	1 024	1 022	969	949	927	908	937
Sekcja G dział 45	Handel hurtowy i detaliczny pojazdami samochodowymi; naprawa pojazdów samochodowych	153	165	154	158	159	162	168
Sekcja G dział 46	Handel hurtowy, z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi	176	173	161	168	165	156	167
Sekcja G dział 47	Handel detaliczny, z wyłączeniem handlu detalicznego pojazdami samochodowymi	695	684	654	623	603	590	602
Sekcja H	Transport i gospodarka magazynowa	228	227	231	232	234	239	238
Sekcja H dział 49	Transport lądowy oraz transport rurociągowy	214	211	217	211	213	219	215
Sekcja H dział 52	Magazynowanie i działalność usługowa wspomagająca transport	13	12	11	16	16	17	19
Sekcja H dział 53	Działalność pocztowa i kurierska	1	2	1	2	2	2	4
Sekcja I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	91	96	100	102	105	106	107
Sekcja I dział 55	Zakwaterowanie	20	22	24	29	30	32	34
Sekcja I dział 56	Działalność usługowa związana z wyżywieniem	71	74	76	73	75	74	73
Sekcja J	Informacja i komunikacja	43	53	53	56	56	69	76
Sekcja J dział 58	Działalność wydawnicza	6	7	8	7	6	6	8
Sekcja J dział 59	Działalność związana z produkcją filmów, nagrań wideo, programów telewizyjnych, nagrań dźwiękowych i muzycznych	5	7	7	6	7	7	7
Sekcja J dział 60	Nadawanie programów ogólnodostępnych i abonamentowych	1	1	1	1	1	1	1
Sekcja J dział 61	Telekomunikacja	1	1	1	3	3	3	3
Sekcja J dział 62	Działalność związana z oprogramowaniem i doradztwem w zakresie informatyki oraz działalność powiązana	23	29	29	34	32	45	51
Sekcja J dział 63	Działalność usługowa w zakresie informacji	7	8	7	5	7	7	6
Sekcja K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	156	158	149	144	145	141	142
Sekcja K dział 64	Finansowa działalność usługowa, z wyłączeniem ubezpieczeń i funduszów emerytalnych	18	18	18	17	16	16	17
Sekcja K dział 66	Działalność wspomagająca usługi finansowe oraz ubezpieczenia i fundusze emerytalne	137	138	129	126	128	124	125
Sekcja L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	629	649	650	686	695	707	712
Sekcja M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	211	223	224	221	237	238	239
Sekcja M dział 69	Działalność prawnicza, rachunkowo - księgowa i doradztwo podatkowe	52	59	64	65	65	66	71
Sekcja M dział 70	Działalność firm centralnych (head offices); doradztwo związane z zarządzaniem	20	20	22	20	22	22	21
Sekcja M dział 71	Działalność w zakresie architektury i inżynierii; badania i analizy techniczne	51	55	52	52	55	55	54
Sekcja M dział 72	Badania naukowe i prace rozwojowe	0	0	1	1	1	2	2
Sekcja M dział 73	Reklama, badanie rynku i opinii publicznej	33	35	31	30	34	32	31
Sekcja M dział 74	Pozostała działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	38	38	37	34	41	43	40
Sekcja M dział 75	Działalność weterynaryjna	17	16	17	19	19	18	20
Sekcja N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	133	137	168	165	160	158	160
Sekcja N dział 77	Wynajem i dzierżawa	20	26	30	26	31	32	34
Sekcja N dział 78	Działalność związana z zatrudnieniem	3	4	3	5	6	3	6
Sekcja N dział 79	Działalność organizatorów turystyki, pośredników i agentów turystycznych oraz pozostała działalność usługowa w zakresie rezerwacji i działalności z	40	37	39	42	39	39	44
Sekcja N dział 80	Działalność detektywistyczna i ochroniarska	3	1	2	2	2	3	3
Sekcja N dział 81	Działalność usługowa związana z utrzymaniem porządku w budynkach i zagospodarowaniem terenów zieleni	48	52	55	57	51	51	50

Sekcja N dział 82	Działalność związana z administracyjną obsługą biura i pozostała działalność wspomagająca prowadzenie działalności gospodarczej	19	17	39	33	31	30	23
Sekcja O	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	37	37	36	36	37	37	37
Sekcja P	Edukacja	203	204	203	200	173	173	174
Sekcja Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	342	344	330	347	352	372	375
Sekcja Q dział 86	Opieka zdrowotna	295	298	293	311	319	336	337
Sekcja Q dział 87	Pomoc społeczna z zakwaterowaniem	4	5	5	6	6	6	6
Sekcja Q dział 88	Pomoc społeczna bez zakwaterowania	43	41	32	30	27	30	32
Sekcja R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	79	82	81	87	92	87	88
Sekcja R dział 90	Działalność twórcza związana z kulturą i rozrywką	19	25	23	24	25	20	18
Sekcja R dział 91	Działalność bibliotek, archiwów, muzeów oraz pozostała działalność związana z kulturą	9	9	9	9	9	9	9
Sekcja R dział 92	Działalność związana z grami losowymi i zakładami wzajemnymi	2	1	1	1	1	1	1
Sekcja R dział 93	Działalność sportowa, rozrywkowa i rekreacyjna	49	47	48	53	57	57	60
Sekcje S i T	Pozostała działalność usługowa Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	365	388	391	394	410	405	442
Sekcja S dział 94	Działalność organizacji członkowskich	207	230	232	235	242	232	257
Sekcja S dział 95	Naprawa i konserwacja komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego	41	41	43	43	41	36	35
Sekcja S dział 96 i Sekcja T dział 97 i 98	Pozostała indywidualna działalność usługowa Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	117	117	116	116	127	137	150

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Najwięcej nowych podmiotów gospodarczych zarejestrowano w powiecie kętrzyńskim w 2019 roku w budownictwie - 82 oraz w pozostałej działalności- 23. Najmniej - tylko 1 podmiot zarejestrowano w działalności związanej z obsługą nieruchomości. Najwięcej podmiotów rejestrowało swoją działalność jako osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, a najmniej w formie spółek cywilnych. Szczegółowe statystyki przedstawiono w Tabela 44.

Tabela 44. Nowo zarejestrowane podmioty gospodarcze w podziale na sekcje PKD oraz formy prawne w powiecie kętrzyńskim w 2019 roku.

SEKCJA	NAZWA	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w podziale na sekcje PKD 2007 wśród nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych	Spółki handlowe	Spółki z ograniczona odpowiedzialnością	Spółki cywilne
SEKCJA A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo	11			
SEKCJA C	Przetwórstwo przemysłowe	22	3	2	
SEKCJA D	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych		2	2	
SEKCJA F	Budownictwo	81			1
SEKCJA G	Handel hurtowy i detaliczny	63	8	8	1
SEKCJA H	Transport i gospodarka magazynowa	11	1	1	1
SEKCJA I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	7	1	1	
SEKCJA J	Informacja i komunikacja	11	2	2	
SEKCJA K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	8	2	2	
SEKCJA L	Działalność związana z obsługą nieruchomości	1			
SEKCJA M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	14			1
SEKCJA N	Działalność w zakresie usług administrowania i usług wspierających	21	3	3	
SEKCJA P	Edukacja	9			1
SEKCJA Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	11			
SEKCJA R	Działalność związana z kulturą, rozrywka i rekreacją	3			1
SEKCJA S ,T	Pozostała działalność usługowa i gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	21	1	1	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Analizując liczbę podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON, warto również zwrócić uwagę na strukturę podmiotów według kryterium ich wielkości. W strukturze wielkościowej podmiotów gospodarczych prowadzących działalność na terenie powiatu kętrzyńskiego, podobnie jak w przypadku całej Polski, dominują mikro i małe przedsiębiorstwa stanowiące 99,1% wszystkich przedsiębiorstw. W grupie tej odnotowano również największy przyrost podmiotów w 2019 r. w porównaniu do roku 2013 –o 186,3 podmioty. Na terenie powiatu zidentyfikowano również tylko 1,3 podmiotów przypadających na 10 tyś ludności, w których zatrudnionych było co najmniej 250.

Tabela 45. Podmioty wg klas wielkości na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym

Podmioty według liczby zatrudnionych	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Ogółem	1062,2	1 087,8	1 101,1	1 131,3	1 157,2	1 183,5	1 250,1
0-9	1017,6	1 042,	1 055,2	1 085,5	1 112,0	1 137,3	1 203,9
10-49	33,6	34,1	34,8	34,6	34,8	36,2	36,0
50-249	9,9	10,0	9,7	9,7	8,8	8,7	8,9
250 i więcej	1,2	1,2	1,5	1,5	1,5	1,3	1,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na terenie powiatu kętrzyńskiego jest znacznie zróżnicowana. Ośrodkiem o największej koncentracji działalności gospodarczej jest przede wszystkim miasto Kętrzyn, na terenie którego w 2019 r. funkcjonowały 2641 podmioty i stanowiły one 55% wszystkich podmiotów funkcjonujących na terenie powiatu. Na jego terytorium ulokowane były również podmioty o największej klasie wielkości. Cztery podmioty miały 250 i więcej pracowników, a jeden podmiot 1000 i więcej. W przedziale Stosunkowo dużą koncentracją podmiotów gospodarczych charakteryzują się również gminy: Kętrzyn – 555 podmiotów i Korsze – 491 podmiotów. Najmniej podmiotów funkcjonowało w gminie Srokowo – 196. Szczegółowe dane zostały przedstawione w Tabela 46.

Tabela 46. Podmioty gospodarcze według klas wielkości w 2019 w powiecie kętrzyńskim i jego jednostkach.

	0-9	10-49	50-249	250 i więcej	1000 i więcej
Powiat Kętrzyński	4 586	137	34	4	1
Gmina Reszel	575	16	4		
Miasto Kętrzyn	2 528	87	21	4	1
Gmina Kętrzyn	546	8	1		
Gmina Barciany	275	6	3		
Gmina Korsze	475	13	3		
Gmina Srokowo	187	7	2		

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

W 2019 roku na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 8,47 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, a w liczbie podmiotów gospodarki narodowej ogółem stanowiły one 67,8% udziału (spadek o 1,1% w stosunku do roku 2013). W latach 2013-2019 nastąpił również skok w nakładach inwestycyjnych w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca z 879 w 2013 roku do 1668 w roku 2019. W dalszym ciągu były to jednak nakłady znacznie niższe niż w całym województwie warmińsko-mazurskim, w którym nakłady wynosiły 3310 zł.

Tabela 47. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Powiat Kętrzyński	879	1 118	1 076	1 209	976	1 549	1 668

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

W porównaniu do roku 2013 zwiększyła się również wartość środków trwałych brutto na 1 mieszkańca w przedsiębiorstwach z 14 593 tyś w 2013 do 20 144 tyś w roku 2019. Nakłady te jednak odbiegały w

dalszym ciągu od nakładów w całym województwie, w którym wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca w2019 roku wynosiła 33 117 zł, a nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca w wieku produkcyjnym wynosiły 5 416,5 zł.

Tabela 48. Nakłady inwestycyjne i wartość brutto środków trwałych w latach 2013-2019 na terytorium Barcji.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca	14 593	15 651	16 692	17 648	18 788	20 000	20 144
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca w wieku produkcyjnym	1 357,1	1 739,0	1 692,4	1 920,6	1 568,5	2 509,3	2 738,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Zauważalny jest również odpływ kapitału zagranicznego na przestrzeni lat 2013-2019. W roku 2013 na terenie Związku Gmin ,,Barcja" funkcjonowało 12 podmiotów z kapitałem zagranicznym, a w roku 2019 już tylko 7, chociaż był to nieco lepszy wynik niż w roku 2017, w którym takich podmiotów było najmniej bo tylko 5.

Tabela 49. Liczba podmiotów z kapitałem zagranicznym w latach 2013-2019.

Jednostka	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Powiat Kętrzyński	12	12	9	9	5	6	7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Na terytorium Związku Gmin ,,Barcja" funkcjonuje Podstrefa Warmińsko – Mazurskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Kętrzyńska część strefy to obecnie 8,5 ha całościowo zagospodarowanej powierzchni. Strefą zostały objęte tereny zajmowane przez inwestycje Philips Lighting Poland S.A., producenta oświetlenia zlokalizowane w mieście Kętrzyn. Utworzenie strefy przyczyniło się do zwiększenia ilości miejsc pracy, przeznaczonych dla pracowników o wykształceniu technicznym oraz pracowników produkcji, które powstały dzięki preferencyjnym warunkom zaproponowanym inwestorowi. Do tej pory powstała tylko ta jedna podstrefa, ale zasoby gminy pozwalając na wydzielenie innych. Gmina Miejska Kętrzyn jest bowiem w 80% objęta planami zagospodarowania przestrzennego z wydzielonymi terenami o przeznaczeniu inwestycyjnym, częściowo lub w całości uzbrojonymi.

Gmina Korsze ze względu na wysoką jakość gleb dysponuje przewagą konkurencyjną w obszarze działalności rolniczej i może stwarzać dobre warunki do rozwoju firm z sektora rolno-spożywczego. Ponieważ na terenie gminy występują dogodne warunki klimatyczne mogą się tam również rozwijać inwestycje związane z elektrowniami wiatrowymi. Należy również wspomnieć, że na terytorium gminy znajduje się Urząd Celny, który prowadzi odprawy drogowe i kolejowe.

Pomimo tego, że w powiecie przeważają małe podmioty gospodarcze to najważniejszą rolę w kreowaniu potencjału gospodarczego powiatu i sytuacji na rynku pracy odgrywają średnie i duże przedsiębiorstwa, które są głównymi pracodawcami w regionie poza spółkami komunalnymi i podmiotami państwowymi.

Na terytorium Związku Gmin ,,Barcja"działają podmioty gospodarcze wpisujące się w inteligentne specjalizacje województwa warmińsko-mazurskiego m.in. związane z żywnością wysokiej jakości oraz meblarstwem i przemysłem drzewnym. Wykaz najważniejszych przedsiębiorstw działających na terenie Związku Gmin ,,Barcja" został przedstawiony w tabeli poniżej.

Tabela 50. Wykaz najważniejszych podmiotów gospodarczyk w powiecie kętrzyńskim.

Philips Lighting Polska	Przemysł elektromaszynowy	Miasto Kętrzyn
Zakład Przemysłu Odzieżowego Warmia S.A.	Branża odzieżowa	Miasto Kętrzyn
MTI-Fuminova Polska Sp. z o.o.	Branża meblarska	Miasto Kętrzyn
Majonez Spółdzielnia Pracy Produkcyjno-Handlowa	Branża przetwórstwa rolno-spożywczego	Miasto Kętrzyn
EDP Renewables Polska sp. z o. o. Korsze Wind Farm Sp. z o. o	Sektor energetyczny Odnawialne Źródła Energii	Korsze
Fabryka Plastików Kwidzyn Sp. z o. o. oddział mazury		Kętrzyn
Signify Poland Spółka z o.o	Branża oświetleniowa	Miasto Kętrzyn
MST Sp. z o.o. Sp. k	Branża oświetleniowa, elektroniczna	Miasto Kętrzyn
Mebelplast" S.A. Zakład Produkcyjny – Szwalnia	Branża meblarska	Reszel
Rema S.A. Reszel	Branża maszynowa- obrabiarki do drewna	Reszel

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ogólnodostępnych danych

Istotnym obszarem funkcjonowania powiatu w zakresie współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami, centrami B+R i ośrodkami naukowymi zlokalizowanymi na ternie powiatu są również instytucje otoczenia biznesu. W 2019 r. wskaźnik opisujący liczbę instytucji otoczenia biznesu na 10 tys. podmiotów gospodarki narodowej kształtował się w powiecie na poziomie 1793,4, a w województwie na poziomie 1 185,6 był więc znacząco wyższy na terenie Związku.

Tabela 51. Instytucje otoczenia biznesu na 10 tyś mieszkańców na terenie powiatu kętrzyńskiego w latach 2013-2019.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
instytucje otoczenia biznesu na 10 tys. podmiotów gospodarki narodowej	1 736,0	1 769,0	1 763,4	1 815,8	1 831,7	1 839,1	1 793,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Dopiero w 2019 roku na terenie Związku Gmin ,,Barcja" pojawiły się pierwsze zgłoszenia do Urzędu Patentowego RP i było ich 6 dla porównania w całym województwie warmińsko-mazurskim było ich w 2019 roku 78.

Za sektory gospodarki z największym potencjałem uznaje się: sektor przemysłowy (drzewny, meblarski, elektryczny, elektrotechniczny, odzieżowy, spożywczy), sektor usługowy i turystykę.

1.3.3. Promocja gospodarcza Związku Gmin „Barcja"

We współczesnym świecie, w czasie dużej mobilności zarobkowej ludności, większej świadomości przy wyborze miejsca do stałego zamieszkania, zwiększających się nakładów inwestycyjnych promocja podmiotów samorządowych jako instrument przyciągający na dane terytorium mieszkańców i inwestorów zaczyna odgrywać coraz większą rolę. Konkurencja przestała już odnosić się jedynie do podmiotów związanych z otoczeniem biznesowym. Coraz częściej konkurują ze sobą również jednostki samorządu terytorialnego. Pozytywny wizerunek danej jednostki, jej odpowiednie komunikowanie się z najbliższym i dalszym otoczeniem ma kluczowy wpływ na przyciąganie potencjalnych inwestorów i

tempo rozwoju. Do sukcesu w zakresie skutecznej promocji i tworzenia spójnego wizerunku istotne jest podjęcie zaplanowanych, ukierunkowanych i kompleksowych działań.

Pozytywny wizerunek danej jednostki samorządowej można kreować poprzez spójną identyfikację wizualną, i przejrzystość, estetykę i rzetelność przekazywanych do otoczenia wewnętrznego i zewnętrznego informacji i komunikatów.

Wszystkie podmioty wchodzące w skład Związku Gmin ,,Barcja" posiadają swoje strony internetowe, które służą do szybkiej komunikacji z mieszkańcami i inwestorami. W portalach można odnaleźć informacje dotyczące działalności organizacji pozarządowych, aktywności społecznej powiatu, wydarzeń kulturalnych i sportowych, projektów finansowanych z zewnętrznych źródeł oraz szerokie działy obejmujące walory turystyczne powiatu i jego gmin. Wszystkie podmioty posiadają swoje logotypy i grafiki identyfikujące je wizualnie.

Powiat Kętrzyński	www.starostwo.ketrzyn.pl	
Gmina Reszel	www.gminareszel.pl	
Miasto Kętrzyn	www.miastoketrzyn.pl	
Gmina Kętrzyn	www.gminaketrzyn.pl	
Gmina Barciany	www.barciany.pl	
Gmina Korsze	www.korsze.pl	
Gmina Srokowo	srokowo.warmia.mazury.pl	
Związek Gmin ,,Barcja"	barcja.org.pl	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ogólnodostępnych danych

W ramach promocji obszaru powinno się prowadzić takie działania jak:

- organizowanie i koordynowanie działalności promocyjnej i informacyjnej przy użyciu dostępnych technik i form, skupiających się na pozytywnym wizerunku jednostki
- opracowywanie programów działań promocyjnych i planowanie nakładów finansowych z tym związanych
- współpraca z mediami w zakresie promocji,
- współpraca ze środowiskami i stowarzyszeniami twórczymi,
- współudział w organizowaniu świąt ogólnonarodowych oraz świąt jednostek,
- inicjowanie działań służących rozwojowi jednostek poprzez nawiązywanie kontaktów z zagranicą,
- promowanie walorów turystycznych

Promocja może przybierać formy materiałów promocyjnych np.: banerów, roll-upów; stoisk promocyjnych w trakcie imprez okolicznościowych, materiałów informacyjnych i promocyjnych powiatu, umieszczania logotypu na materiałach związanych z imprezami i wydarzeniami, odczytywania komunikatów spikerskich informujących o powiecie kętrzyńskim; publikowania komunikatów promocyjnych w mediach. Wszystkie gminy Związku Gmin ,,Barcja"promowały swoje jednostki poprzez zamieszczanie materiałów prasowych w mediach regionalnych i czasami w mediach o zasięgu

ogólnopolskim. Wydawały własne materiały prasowe i biuletyny informacyjne, promowały się poprzez rozdawanie partnerom materiałów z logotypami gmin.

Wszystkie gminy korzystają aktywnie z narzędzi internetowych i różnych kanałów w social mediach do komunikacji z mieszkańcami, ale także w celu poszerzenia zasięgu potencjalnych odbiorców treści – turystów i inwestorów.

Wszystkie gminy podejmują działania wizerunkowe i informacyjne są one jednak bardziej ukierunkowane na promocję wśród swoich mieszkańców i raczej o tematyce kulturalnej. Nie ma wydarzeń biznesowych, które przyciągałyby kapitał i inwestycje. Wydaje się to być dużym problemem zwłaszcza, że na przestrzeni lat 2013-2019 nastąpił odpływ kapitału zagranicznego i sadek liczby przedsiębiorstw. Poniżej w Tabela 52. Przedstawiono przykładowe wydarzenia i działania uznawane za promocyjne.

Tabela 52.Wydarzenia o charakterze promocyjnym w powiecie kętrzyńskim i jego jednostkach w 2019 roku.

Jednostka	Wydarzenie
Powiat Kętrzyński	VXIII Międzynarodowy Rajd Rowerowy Kętrzyn-Prawdinsk o Puchar Konsula w Kaliningradzie
	inscenizacja „Bitwy pod Wopławkami
	projekt „Odkrywamy Piękno Powiatu Kętrzyńskiego – Legendarny Zakątek Warmii i Mazur
	Powiatowo-Gminne Dożynki w Srokowie
	III Powiatowe Targi Zdrowia
	V Parafiada o Puchar Starosty Kętrzyńskiego
	Mikołajkowy Turniej Piłki Nożnej rocznik 2011 i młodsi.
Gmina Reszel	współdziałanie w Sieci Miast Cittaslow
	Dzień Sołtysa
	Reszelska Majówka
	Dni Rodziny
	Dożynki Gminne
	Wigilia na Reszelskim Rynku.
Miasto Kętrzyn	XIV Jarmark Średniowieczny na Św. Jakuba
	piknik rodzinny z okazji Dnia Dziecka
	Charytatywny mecz Samorządowcy vs. Mundurowi dla Kingi Kołakowskiej
	Wakacyjna akcja TVP Info w Twoim Mieście
Gmina Kętrzyn	Orszak Trzech Króli
	Noc Świętojańska nad jeziorem Mój
	Dożynki Gminne
	Festiwal smaków mazurskich
	Korowód Św. Marcina Narodowe Święto Niepodległości
Gmina Barciany	39 Bieg Bartów
	Motomajówka
	Koncert Muzyki Kameralnej
	Festiwal Twórczości Chrześcijańskiej
	Dni Barcian
Gmina Korsze	Dni Sołtysa
	Turniej Sołectw z zagranicznymi delegacjami
	Materiały telewizyjne Info Dzień Dobry Mazury
	"Dożynki w Korszach
Gmina Srokowo	Dożynki Gminno-Powiatowe
	Dni Srokowa

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z raportów o stanie gmin i powiatu.

1.3.4. Turystyka

O dużym potencjale turystycznym terenów Związku Gmin ,,Barcja" stanowi kilka czynników. – Przede wszystkim jego atrakcyjne położenie pod względem rekreacyjnym (bliskość jezior, lasów), zabytki, unikatowe sieci osadnicze. Teren Związku jest obszarem atrakcyjnym nie tylko pod względem geograficznym, ale również historycznym.

Głównym atutem Związku Gmin ,,Barcja" jest jego położenie w otoczeniu Krainy Wielkich Jezior Mazurskich. Walory krajobrazowe stwarzają idealne warunki do różnych aktywności fizycznych: pieszych wędrówek, wycieczek rowerowych, spływów kajakowych czy żagli.

Każda gmina wchodząca w skład Związku Gmin ,,Barcja" ma znaczący udział w funkcjonowaniu i rozwoju turystyki i każda wnosi unikatowe zasoby. Do największych atrakcji zalicza się:

KĘTRZYN I OKOLICE	– zamek krzyżacki z XV wieku, – Kościół obronny św. Jerzego (jeden z nielicznych w tej części Europy budynek o funkcji obronnej i sakralnej), – budynek dawnej Loży Masońskiej z XIX wieku, – Wilczy Szaniec - kwatera Hitlera w Gierłoży, – kościół barokowy w Świętej Lipce, – lotnisko w Wilamowie – Mazurolandia w Gierłoży. – Kętrzyńskie Stado Ogierów, w skład którego wchodzi kompleks budynków stadniny koni zbudowane w roku 1877 z jedną z najdłuższych stajni w Europie
RESZEL	– Zamek biskupów w Reszlu – spływ rzeką Dajną (Piecki - Święta Lipka, ok. 36 km – Jezioro Wyrbel
KORSZE	– 4 trasy rowerowe (ok. 108 km) – trasy kajakowe (ok. 20 km
BARCIANY	– zamek krzyżacki w Barcianach (XIV wiek), – zespół pałacowo-parkowy w Drogoszach – kościół gotycki w Barcianach – sztuczna wyspa na jeziorze Arklickim (VI wiek – kościół gotycki w Mołtajnach (XV wiek) – Silginy – pruska wieś chłopska z pałacem roku von Egloffstein
SROKOWO	– XVII-wieczny ratusz – kościół gotycki św. Krzyża (XV wiek), – dawne dobra rycerskie Skandławka – wieża Bismarcka – pałac w Jegławkach (XV wiek),. – zabytkowy XVIII-wieczny szpichlerz z muru pruskiego – XVII-wieczna drewniana dzwonnica w Kosakowie

Źródło: raporty o stanie gmin

W dalszym ciągu utrzymują się silne powiązania turystyczne Związku Gmin ,,Barcja". Władze powiatowe i gminne współpracują przy budowaniu wspólnego wizerunku turystycznego obszaru i produktu turystycznego. Przykładem mogą być wytyczone szlaki turystyczne:

– Szlak Fortyfikacji Mazurskich Reszel - Kętrzyn - Gierłoż - Mamerki - Węgorzewo - Pozezdrze - Kruklanki - Gołdap - Stańczyki - Wydminy - Giżycko - Orzysz - Pisz - Jeże - Ruciane-Nida - Mikołajki - Ryn

- Szlak św.Jakuba (odcinek Kętrzyn-Olsztyn) Kętrzyn – Św.Lipka – Reszel – Lutry – Wipsowo – Barczewo – Olsztyn
- SZLAK HERBOWY – 24 km: Kętrzyn – Nowa Wieś – Windykajmy – Sławkowo – Góra Herbowa – Godzikowo – Nakomiady – Wajsznory – Kętrzyn.
- SZLAK im. Zofii Licharewej – 40 km: Kętrzyn – Stara Różanka – Wopławka – Góry – Czerniki – Gierłoż – Kwiedzina – Owczarnia – Nakomiady – Godzikowo – Zalesie – Sławkowo – Nowa Wieś
- SZLAK św. Jakuba – Camino Polaco (fragment) – 36 km: Od wschodniej granicy Gminy Kętrzyn przez Parcz- Gierłoż – Kętrzyn – Św. Lipka – Reszel

Baza noclegowa na terenie Związku Gmin ,,Barcja" jest zróżnicowana pod względem typów dostępnych obiektów noclegowych, ale uboga w ich ilość. Na terenie Związku funkcjonują - hotele, motele, pensjonaty, inne obiekty hotelowe, domy wycieczkowe, szkolne schronisko młodzieżowe, ośrodki wczasowe, ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe, domki turystyczne, pola biwakowe, kempingi, kwatery agroturystyczne i pokoje gościnne.

Ogólna liczba miejsc noclegowych jest bardzo mała zwłaszcza w odniesieniu do całego województwa warmińsko-mazurskiego. Na terenie powiatu kętrzyńskiego nastąpił w latach 2013-219 spadek liczby obiektów z 11 do 9, a na terenie województwa wzrost z 489 do 541

Tabela 53.Liczba obiektów noclegowych w powiecie kętrzyńskim i woj.. Warmińsko- Mazurskim w latach 2013-2019

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Powiat Kętrzyński	11	10	11	10	9	9	9
Woj. Warmińsko-mazurskie	489	496	492	512	499	507	541

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Analiza bazy noclegowej dostępnej na terenie Związku wykazała, że na jego terenie istnieją 2 hotele trzy gwiazdkowe oraz 2 hotele dwu gwiazdkowe. W obu tych typach obiektów liczba miejsc noclegowych na przestrzeni lat 2013-2019 nieznacznie wzrastała i w obu tych typach obiektów zwiększyła się o 3 miejsca. Zanotowano natomiast spadek liczby obiektów całorocznych – z 9 obiektów w 2013 do 7 w 2019. Zmniejszyła się również znacząco liczba miejsc w tych obiektach. W 2013 roku obiekty całoroczne oferowały 506 miejsc noclegowych, a w 2019 już tylko 408.

Tabela 54. Liczba miejsc noclegowych w powiecie kętrzyńskim w poszczególnych typach obiektów w latach 2013-2019.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Hotele kategorii ***	2	2	2	2	2	2	2
Miejsca noclegowe w hotelach kategorii ***	168	168	168	168	168	171	171
Hotele kategorii **	2	2	2	2	1	1	2
Miejsca noclegowe w hotelach kategorii **	106	287	107	106	58	59	109
Obiekty całoroczne	9	8	9	9	7	7	7
Miejsca noclegowe w obiektach całorocznych.	506	732	552	583	504	518	408

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Na przestrzeni lat 2013-2019 nie zmieniała się liczba miejsc w domach wycieczkowych (50), w pokojach gościnnych/kwaterach prywatnych (52) oraz w kwaterach agroturystycznych (15). Największe zmiany zaszły w kategorii szkolnych schronisk młodzieżowych, w ramach których w 2013 roku oferowano 38 miejsc noclegowych, w najlepszym roku 2017- 320 miejsc, by w 2019 spaść do 0. Szczegółowe dane prezentuje tabela 55.

Tabela 55.Miejsca noclegowe w powiecie kętrzyńskim w podziale na typy obiektów noclegowych w latach 2013-2019

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
hotele	347	501	321	312	264	268	318
domy wycieczkowe	50	0	0	0	0	50	50
szkolne schroniska młodzieżowe	38	160	200	200	320	160	0
hostele	31	31	31	31	0	0	0
pokoje gościnne/kwatery prywatne	52	52	52	52	52	52	52
kwatery agroturystyczne	15	15	15	0	15	15	15
suma	533	759	619	595	651	545	435

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Istotnym wskaźnikiem opisującym dostępność i wykorzystanie obiektów turystycznych w regionie jest liczba miejsc noclegowych przypadających na 1 tys. mieszkańców. Wskaźnik ten w analizowanym przedziale czasowym charakteryzował się na obszarze Związku tendencją spadkową i był to odwrotny trend niż w całej Polsce i na terenie województwa warmińsko-mazurskiego. W 2013 roku wartość tego wskaźnika wynosiła 8,11, a w 2019 już tylko 6,96. Taki spadek odnotowano również przy noclegach w hotelach, motelach, pensjonatach, innych obiektach hotelowych – w 2013 wskaźnik ten wynosił 5,28, a w 2019 - 5,09.

Tabela 56.Miejsca noclegowe ogółem na 1000 ludności w powiecie kętrzyńskim w latach 2013-2019

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
miejsca noclegowe na 1000 ludności	8,11	11,63	9,56	9,27	10,22	8,63	6,96
miejsca noclegowe na 1000 ludności; hotele, motele, pensjonaty, inne obiekty hotelowe	5,28	7,68	4,96	4,86	4,15	4,25	5,09

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Mniejsza liczba miejsc noclegowych przekładała się na mniej udzielonych noclegów na 1000 ludności. Od roku 2013 następowała tendencja spadkowa w liczbie udzielanych noclegów i tak w 2013 roku wskaźnik ten wynosił 525,63, a w 2019 już o 7,8 % mniej – 484,47. W przypadku tego wskaźnika również możemy zaobserwować odwrotny trend niż w całym województwie, w którym liczba udzielonych noclegów między 2013 a 2019 rokiem znacząco wzrosła z 1 858,47 do 2 369,98.

Tabela 57. Noclegi udzielone na 1000 ludności w latach 2013-2019.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
udzielone noclegi na 1000 ludności	525,63	521,89	556,68	585,88	457,17	410,93	484,47
udzielone noclegi na 1000 ludności; hotele, motele, pensjonaty, inne obiekty hotelowe	413,08	403,92	-	-	-	-	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Na przestrzeni lat 2013-2019 zauważalny był również spadek zainteresowania turystów krajowych regionem o czym świadczy spadek liczby udzielonych noclegów na 10 tyś ludności. W 2013 turystom krajowym udzielono 4276 noclegów we wszystkich obiektach noclegowych, a w 2019 było to już tylko 3644 noclegów i był to 14% spadek. Wzrastało natomiast zainteresowanie ze strony turystów zagranicznych. W roku 2013 udzielono im 980 noclegów, a w 2019 – 1201 i był to 22% wzrost.

Tabela 58. Noclegi udzielone turystom krajowym i zagranicznym na 10 tyś ludności na terenie Barcji w latach 2012-2019.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
noclegi udzielone turystom krajowym w turystycznych obiektach noclegowych ogółem na 10 tys. mieszkańców	4 276	4 211	4 440	4 920	3 601	3 306	3 644
udzielone noclegi turystom zagranicznym w turystycznych obiektach noclegowych na 10 tys. mieszkańców	980	1 007	1 127	939	971	804	1 201

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Chociaż na przestrzeni lat 2013-2019 można było odnotować niewielki wzrost noclegów udzielonych turystom zagranicznym na 10 tyś ludności to ich odwiedziny mierzone udzielanymi noclegami ogólnie spadły na przestrzeni lat. Co przedstawiono w Tabela 59. Na terenie Związku, Gminy Reszel i Miasta Kętrzyn liczba turystów spadła. Jedynie rok 2015 wybijał się pod tym względem na plus. Znaczny przypływ turystów nastąpił jednak w Gminie Kętrzyn. W 2013 odnotowano w oficjalnych danych 50 zagranicznych turystów a w 219 już 540. Dla pozostałych gmin nie ma dostępnych informacji.

Tabela 59.Noclegi udzielone turystom zagranicznym ogółem w latach 2013-2019 na terenie Barcji i jego gminach.

Jednostka	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Woj. warmińsko-mazurskie	173 511	173 891	157 602	160 199	167 641	162 345	164 721
Związku Gmin ,,Barcja"	4 322	4 602	4 907	4 195	3 193	3 539	4 573
Gmina Reszel	2 142	2 307	2 757	1 687	1 616	1 307	1 789
Miasto Kętrzyn	2 130	2 295	2 150	2 496	1 532	1 805	1 805
Gmina Kętrzyn	50	0	0	12	45	427	540
Gmina Barciany	-	-	-	-	-	-	-
Gmina Korsze	-	-	-	-	-	-	-
Gmina Srokowo	-	-	-	-	-	-	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Analizując poszczególne narodowości, które odwiedzały na przestrzeni lat powiat kętrzyński można zauważyć, że najliczniejszą grupę stanowili turyści z Niemiec. Chociaż z roku na rok odwiedzało ich coraz mniej. W 2013 roku cały powiat odwiedziło 2155 turystów narodowości niemieckiej, podczas gdy w 2019 tylko 1625. Gminę Reszel odwiedziło w 2013 roku 1236 Niemców, a w 2019 już tylko 610. Wzrost odnotowano tylko w Gminie Kętrzyn z 20 turystów w 2013 do 136 w 2019. Spadek odwiedzin odnotowano również wśród grupy turystów z Rosji zarówno cały powiat jak i Gminę Reszle i Miasto Kętrzyn odwiedziło w 2019 roku mniej Rosjan niż w 2013. Wzrost odwiedzin nastąpił wśród turystów z Litwy w szczególności w Gminie Reszel gdzie w 2013 roku odwiedziło ją 104 Litwinów, a w 2019 już 519. We wszystkich gminach odnotowano wzrost odwiedzin wśród turystów ze Szwecji. Szczegółowe dane zostały zawarte w Tabela 60.

Tabela 60. Noclegi udzielone turystom zagranicznym w 2013 i 2019 roku w podziale na poszczególne narodowości.

	Niemcy		Rosja		Litwa		Ukraina		Szwecja		Francja		Włochy	
	2013	2019	2013	2019	2013	2019	2013	2019	2013	2019	2013	2019	2013	2019
Powiat Kętrzyński	2 155	1 625	330	245	243	683	60	113	61	161	171	180	108	49
Gmina Reszel	1 236	610	224	150	104	519	2	53	16	76	127	63	9	83
Miasto Kętrzyn	899	879	103	87	120	66	58	56	45	71	44	108	24	32
Gmina Kętrzyn	20	136	3	8	19	98	0	4	0	14	0	9	1	8
Gmina Barciany	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gmina Korsze	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gmina Srokowo	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Miasto Kętrzyn odnotowało w 2019 roku bardzo duży skok odwiedzin turystów z Portugalii, w 2013 odnotowano 1 turystę, a w 2019 już 164. Dotyczyło to tylko tej gminy miejskiej.

W 2019 roku stopień wykorzystania bazy noclegowej oscylował w granicach 20,2% i chociaż w stosunku do roku 2013 odnotowano tu nieznaczny wzrost to w dalszym ciągu jest to jednak tylko 1/5 ogólnodostępnych miejsc. W zestawieniu ze spadkiem liczby turystów odwiedzających region niski stopień wykorzystania miejsc noclegowych może świadczyć o niskim popycie i zainteresowaniu ze strony turystów. Może to być spowodowane niską jakością i standardem oferowanych miejsc, lub ich niedopasowaniem do oczekiwań i wymagań turystów.

Na terenie powiatu funkcjonowało 9 obiektów gastronomicznych – 5 restauracji i 4 kawiarnie i bary. Oferta ta wydaje się być ubogą, jeżeli region ma stawiać na rozwój turystyki jako swojej specjalizacji. Zdecydowanie wymagane jest rozszerzenie atrakcyjności gastronomicznej obszaru Związku. Zwłaszcza, że różnorodność terenów, wodnych i leśnych i atrakcyjnych jakościowo gleb sprzyja rozwijaniu kuchni bogatej w ryby, leśne przysmaki i smaczne warzywa.

1.3.5. Rolnictwo i leśnictwo

Powiat kętrzyński jest zasobny w gleby o wysokiej klasie bonitacji w związku z tym panują na jego terenie stosunkowo korzystne warunki do produkcji roślinnej. Struktura klas bonitacyjnych gleb na terenie powiatu kętrzyńskiego kształtuje się następująco:

- ok. 60 % użytków rolnych stanowią użytki klasy III
- ok. 30 % użytków rolnych stanowią użytki klasy IV

Na terenie powiatu możemy wyodrębnić następujące rodzaje gleb:

1. Gleby brunatne (ok. 60 %) - występują na terenie całego powiatu,
2. Czarne ziemie – największe kompleksy znajdują się w okolicach Tolnik na terenie gminy Reszel oraz Łankiejm, Garbna, Warnikajm, Równiny Dolnej, Równiny Górnej na terenie gminy Korsze oraz Drogosz, Sadun, Podławek, Skierek na terenie gminy Barciany,
3. Gleby bielicowe występują głównie w okolicy Pilca, Widryn na terenie gminy Reszel oraz w okolicy Sajny, Pomnika na terenie gminy Korsze, Kwidy, Parcza, Mażan na terenie gminy Kętrzyn oraz Srokowskiego Dworu na terenie gminy Srokowo,

4. Gleby hydrogeniczne (torfowe, murszowo-torfowe, glejowe) występują w dolinach rzek i zagłębieniach terenu,
5. Mady – występują wzdłuż rzek: Guber i Sajna. Najlepsze gatunkowo gleby występują na terenie gmin: Korsze, Barciany i Kętrzyn, uprawia się na nich głównie zboŝa, rzepak oraz buraki cukrowe.

Rolnictwo i leśnictwo to również jedne z ważniejszych obszarów funkcjonowania powiatu kętrzyńskiego na których opiera się m.in. siła gospodarcza regionu. W 2019 r. na terenie powiatu funkcjonowało 145 podmiotów gospodarczych zaklasyfikowanych do Sekcji A. Rolnictwo i leśnictwo. W rolnictwie było zatrudnionych

Na przestrzeni lat 2013-2019 nastąpił wzrost zatrudnionych w rolnictwie z 3197 do 3233 i jest to drugi po pozostałych usługach sektor dający zatrudnienie ludności Związku Gmin ,,Barcja". Pracuje w nim prawie 26% ludności powiatu. Porównanie na przestrzeni lat 2013-2019 podano w tabeli poniżej.

Tabela 61. Pracujący w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie oraz przemyśle i budownictwie i innych usługach ogółem w latach 2013-2019

Jednostka	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	3 197	3 201	3 197	3 205	3 211	3 231	3 233
Przemysł i budownictwo; ogółem	3 407	3 261	3 258	3 193	3 504	3 719	3 188
Pozostałe usługi; ogółem	3 537	3 388	3 456	3 534	3 554	3 566	3 951

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Ze względu na niesprzyjający klimat i relatywnie niskie temperatury przed długi okres roku uprawia się na terenie Związku w większości rośliny ozime. Gminy między sobą są zróżnicowane pod względem udziału użytków rolnych w strukturze powierzchni ich powierzchni. W gminie Barciany grunty rolne stanowią 84,1% powierzchni gminy, w gminie Kętrzyn jest to 71%, w gminie Korsze 78%,

Leśnictwo.

Zasobność powiatu kętrzyńskiego w lasy jest znacznie mniejsza niż w całym województwie warmińsko-mazurskim. W 2019 roku lesistość w powiecie wynosiła 17%, a w województwie 31,7%.

Tabela 62.Lesistość w % w powiecie kętrzyńskim i woj. warmińsko-mazurskim w latach 2013-2019

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Powiat kętrzyński	16,8	16,9	16,8	16,9	16,9	17,0	17,0
Woj. Warmińsko-mazurskie	31,0	31,0	31,2	31,3	31,4	31,6	31,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Na przestrzeni lat 2013-2019 można zaobserwować wzrost powierzchni lasów w powiecie. W 2013 było to 1740,84 ha, a w 2019 roku 1824,80 ha. Z czego grunty leśne prywatne obejmowały w 2019 roku 1750 hektarów, grunty leśne gminne 74,80 hektarów.

Tabela 63.Powierzchnia gruntów leśnych w powiecie kętrzyńskim w latach 2013-2019.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
lasy ogółem	1 740,84	1 792,80	1 749,80	1 804,80	1 811,80	1 818,80	1 824,80
grunty leśne prywatne ogółem	1 667,00	1 717,00	1 675,00	1 730,00	1 737,00	1 744,00	1 750,00
grunty leśne prywatne osób fizycznych	1 390,00	1 413,00	1 506,00	1 558,00	1 564,00	1 577,00	1 581,00
grunty leśne gminne ogółem	73,84	75,80	74,80	74,80	74,80	74,80	74,80

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Lasy ogółem zajmowały w 2019 roku na terenie Związku Gmin ,,Barcja" 20657,34 hektarów, z czego lasy publiczne obejmowały 18907,34 hektarów, lasy publiczne gminne – 74,80 ha, a lasy prywatne 1750 ha.

Tabela 64. Powierzchnia lasów w powiecie kętrzyńskim w latach 2013-2019

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
lasy ogółem	20 387,30	20 454,30	20 396,04	20 514,79	20 534,74	20 652,00	20 657,34
lasy publiczne ogółem	18 720,30	18 737,30	18 721,04	18 784,79	18 797,74	18 908,00	18 907,34
lasy publiczne Skarbu Państwa	18 646,46	18 546,68	18 531,43	18 595,11	18 608,06	18 603,96	18 603,31
lasy publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych	18 268,63	18 281,78	18 281,77	18 365,26	18 373,46	18 369,52	18 366,67
lasy publiczne Skarbu Państwa w zasobie Własności Rolnej SP	271,93	261,93	246,69	226,88	231,63	231,47	231,46
lasy publiczne gminne	73,84	75,80	74,80	74,80	74,80	74,80	74,80
lasy prywatne ogółem	1 667,00	1 717,00	1 675,00	1 730,00	1 737,00	1 744,00	1 750,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

W podziale na poszczególne gminy lasy publiczne zajmowały największą powierzchnię w Gminie Kętrzyn- 5621,27 ha, a najmniejszą w Mieście Kętrzyn -11,ha. Lasy publiczne Skarbu Państwa największą powierzchnię zajmowały w Gminie Kętrzyn - 5 611,36, a najmniejszą w Mieście Kętrzyn – 1,58 ha. Lasy publiczne gminne w największym stopniu można spotkać w Gminie Korsze- 32 hektary, a w najmniejszej skali w Gminie Kętrzyn – 4 hektary. Najwięcej hektarów lasów prywatnych znajdowało się w Gminie Barciany- 519, a najmniej w Gminie Korsze- 258 hektarów. Zróżnicowany jest również poziom lesistości w poszczególnych gminach. Największa lesistość występowała w Gminie Srokowo i wynosiła w 2019 roku 26,9%, a najmniejsza w Mieście Kętrzyn i wynosiła 1,1%. Szczegółowe dane zostały przedstawione w Tabela 65

Tabela 65. Wielkość obszarów leśnych i ich typów w podziale na gminy w 2019 roku.

	lasy publiczne ogółem	lasy publiczne Skarbu Państwa	lasy publiczne gminne	lesistość w %	Lasy prywatne
Gmina Reszel	2 688,00	2 448,78	15,90	16,5	270,00
Miasto Kętrzyn	11,48 ha	1,58	9,90	1,1	-
Gmina Kętrzyn	5 621,27	5 611,36	4,00	21,2	438,00
Gmina Barciany	2 291,36	2 278,36	13,00	9,6	519,00
Gmina Korsze	3 335,52	3 303,52	32,00	14,4	258,00
Gmina Srokowo	4 959,71	4 959,71	-	26,9	265,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Potencjał leśny można wykorzystywać do rozwoju różnych gałęzi na rynku pracy. Włączania ludności wiejskiej, bezrobotnej w prace pielęgnacyjne, nasadzeniowe, obróbkę drewna na potrzeby przemysłu meblarskiego i drzewnego.

1.4. Diagnoza obszaru przestrzennego i infrastrukturalnego

1.4.1. Sieć komunikacyjna powiatu

Wykluczenie komunikacyjne jest zjawiskiem, któremu należy zdecydowanie przeciwdziałać. Poprawa stanu technicznego istniejącej infrastruktury i wprowadzanie nowych rozwiązań ma służyć poprawie komfortu życia mieszkańców, ale może być również czynnikiem stymulującym rozwój danego obszaru, przyciągającym nowych inwestorów i turystów. Infrastruktura drogowa w dużym stopniu determinuje pozycję regionu w sieci osadniczej kraju i regionu. Oprócz istotnych funkcji transportowych, drogi pełnią także funkcje turystyczne, prowadząc w powiecie do najczęściej odwiedzanych atrakcji turystycznych regionu: Kwatery Hitlera w Gierłoży, Bazyliki w Świętej Lipce, a także Wielkich Jezior Mazurskich.

Na przestrzeni lat 2013-2019 na terenie powiatu poprawie uległa jakość nawierzchni drogowych dróg gminnych. Przybyło dróg o nawierzchni twardej ulepszonej. W 2013 takich dróg było 61,1 km, a w 2019 już 107 km. Przybyło również dróg o twardej nawierzchni. W 2013 odnotowano 122 km takich dróg, a w 2019 167,1 km. Drogi o nawierzchni gruntowej zmalały z 584 km do 291,1 km. W przypadku dróg powiatowych niestety długość dróg o nawierzchni twardej i twardej ulepszonej zmalała w analizowanym okresie. W 2013 roku dróg o nawierzchni twardej było 381,7km, a w 2019 o prawie 30 km mniej- 353,9 km. Dróg o nawierzchni twardej ulepszonej w 2013 było 326 km, a w 2019 - 312,9 km. Przybyło natomiast dróg o powierzchni gruntowej z 98,6 do 101,7 km.

Tabela 66. Rodzaje dróg gminnych i powiatowych w powiecie kętrzyńskim w latach 2013-2019.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Drogi gminne							
o nawierzchni twardej	122,0	122,9	124,7	125,5	142,7	143,1	167,1
o nawierzchni twardej ulepszonej	61,1	62,1	63,8	63,8	79,9	83,2	107,0
o nawierzchni gruntowej	584,0	584,2	315,6	315,6	314,9	313,4	291,1
Drogi powiatowe							
o nawierzchni twardej	381,7	376,4	376,2	366,3	370,9	372,3	353,9
o nawierzchni twardej ulepszonej	326,0	320,7	320,5	326,7	328,2	3310,0	312,9
o nawierzchni gruntowej	98,6	98,6	98,6	106,7	102,1	100,7	101,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

W 2019 roku na terenie Związku przeprowadzono remont 42 dróg o nawierzchni bitumicznej o łącznej powierzchni 13566,6 m² na kwotę 718 406,41 zł. Jednocześnie wzmocniono 3 drogi gruntowe o powierzchni 17 150,00 m², na kwotę 266 045,84 zł.

Tabela 67.Remonty wybranej infrastruktury drogowej w powiecie kętrzyńskim w 2019 roku

Remonty infrastruktury drogowej	Ilość	Przedmiot	Powierzchnia m²	koszt
Nawierzchnia dróg bitumicznych	42	drogi	13 566,6	718 406,41
Wzmocnienie dróg gruntowych	3	droga	17 150,00	266 045,84
Remonty chodników	4	lokalizacje	-	86 215,06

Źródło. Dane za ,,Raport o stanie powiatu kętrzyńskiego w 2019r."

Łącznie do użytku oddano w 2019 roku w powiecie ok 14,43 km dróg o nawierzchni asfaltowej oraz z kostki brukowej, oraz około 854 mb ciągów pieszych z kostki betonowej.

Na 100 km² drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni wzrosły w 2019 roku w stosunku do 2013 roku o 1,5 km i wynosiły w 43,0 km. Wzrósł również wskaźnik tych typu dróg na 10 tyś ludności z 76,9 w 2013 na 83,7 w 2019 roku. Dróg powiatowych i gminnych o nawierzchni gruntowej było w 2019 na 100 km² 32,1km, a na 10 tyś ludności przypadało ich 63,1 km. Odnotowano w tym wskaźniku w badanym okresie znaczący spadek bowiem w 2013 roku wynosił on 104,2 km.

Tabela 68. Typy dróg ujęte we wskaźnikach w powiecie kętrzyńskim w latach 2013-2019.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni; na 100 km^2	41,5	41,2	41,3	40,5	42,3	42,5	43,0
drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni; na 10 tys. ludności	76,9	76,8	77,7	76,9	80,9	81,9	83,7
drogi gminne i powiatowe o gruntowej nawierzchni; na 100 km^2	56,3	56,3	34,1	34,8	34,4	34,1	32,4
drogi gminne i powiatowe o gruntowej nawierzchni; na 10 tys. ludności	104,2	105,0	64,3	66,0	65,7	65,8	63,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Z ,,Raportu o stanie Powiatu Kętrzyńskiego w roku 2019" wynika, że udało się przeprowadzić niezbędne remonty niektórych dróg i mostów przy wykorzystaniu środków z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych, ze środków z Funduszu Dróg Samorządowych, oraz ze środków budżetu państwa w ramach subwencji ogólnych. Szczegółowe modernizacje i realizacje zostały zestawione w Tabela 69.

Tabela 69. Zestawienie inwestycji drogowych przeprowadzony w 2019 roku na terenie powiatu kętrzyńskiego.

Ze środków z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych związanych z remontem i odbudową obiektów budowlanych zniszczonych lub uszkodzonych w wyniku znamion klęski żywiołowej
Remont mostu przez rzekę Guber w ciągu drogi powiatowej nr 1398N w km 4+841 koło miejscowości Krelikiejmy- dofinansowanie 270 000
Rozbiórka starego i budowa nowego mostu przez rzekę Solkę w ciągu drogi powiatowej nr 1398N w km 10+700 koło miejscowości Silginy – dofinansowanie 535 000
Ze środków z Funduszu Dróg Samorządowych
Przebudowa drogi powiatowej nr 198N Głowbity - Łankiejmy- etap I – dofinansowanie 490 000
Przebudowa drogi powiatowej nr 1701N Garbno- Skandawa długość 5,3 km- III etap – dofinansowanie 901 550,63
Remont drogi powiatowej nr 1691Nna odcinku Babieniec-Worpławki-Reszel- dofinansowanie 243 828,00
Przebudowa drogi powiatowej 1582N Tołkiny-Filipówka (droga wojewódzka nr. 594) na odcinku Starynia-Tołkiny – dofinansowanie 492 919,61
Przebudowa drogi nr 1602N Lesieniec-Silec w kierunku Surwile- dofinansowanie 273 663,17
Przebudowa drogi powiatowej nr Sępopol-Lwowiec na odcinku od km 4+486 do km 6+570- dofinansowanie zł 1 395 136,41
Przebudowa drogi powiatowej nr 3803N ul. Budowlana w Kętrzynie- dofinansowanie1 482 136,84
Przebudowa drogi powiatowej 1713 N Mołtajny-Barciany na odcinku Barciany - Bobrowo- dofinansowanie 1 033 222,45
Ze środków budżetu państwa- subwencja ogólna
Przebudowa mostu w ciągu drogi powiatowej nr 1693N Reszel-Mnichowo w km 0+662 koło miejscowości Reszel na rzece Sajna- dofinansowanie 182 702 zł
Budowa chodnika w pasie drogi powiatowej nr 1582N w miejscowości Kotkowo- dofinansowanie 71 180,00

Źródło. Raport o stanie Powiatu Kętrzyńskiego w roku 2019.

Główne, drogowe szlaki komunikacyjne przebiegają drogami zaprezentowanymi w poniższej tabeli.

Tabela 70. Główne szlaki komunikacyjne drogowe w powiecie kętrzyńskim w 2019 roku.

Nr drogi	Przebieg
DK590	BARCIANY-KORSZE-RESZEL-BISKUPIEC
DK591	GRANICA PAŃSTWA-BARCIANY-KĘTRZYN MRĄGOWO
DK592	BARTOSZYCE-KRASKOWO-KĘTRZYN-GIŻYCKO
DK593	MIAŁKOWO-RESZEL
DK594	BISZTYNEK-ROBAWY-KĘTRZYN
DK596	MNICHOWO-BARCIANY
DW650	STARA RÓŻANKA-WĘGORZEWO-BANIEMAZURSKIE-GOŁDAP

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ogólnodostępnych

Dostęp do dróg dobrej jakości jest również istotny ze względu na intensywność korzystania z nich. W 2019 r. w powiecie kętrzyńskim wskaźniki opisujące liczbę samochodów osobowych i ciężarowych w przeliczeniu na 1000 ludności kształtowały się na poziomie odpowiednio: 557,3 oraz 55,2. Dla porównania w województwie warmińsko-mazurskim ten wskaźnik wynosił w 2019 roku odpowiednio 571,8 i 82,8. Ponieważ z roku na rok przybywa na drogach powiatu i jego gmin użytkowników samochodów osobowych, ciężarowych, motocykli i ciągników poprawa jakości stanu dróg powinna być zadaniem priorytetowym. Zwłaszcza, że większość dróg w rejestrze Zarządu Dróg Powiatowych w Kętrzynie zakwalifikowana jest jako słaba albo zadowalająca. W gminie Barciany np. tylko 9% dróg posiada powierzchnię bitumiczną.

Tabela 71. Wskaźniki dotyczące pojazdów samochodowych i ciągników na 1000 ludności w powiecie kętrzyńskim w latach 2013-2019.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
samochody osobowe na 1000 ludności	443,2	460,7	477,4	499,4	516,5	534,9	557,3
samochody ciężarowe na 1000 ludności	45,9	47,5	48,7	50,6	51,7	53,2	55,2
motocykle na 1000 ludności	17,6	18,6	20,2	21,6	23,4	24,8	26,4
pojazdy samochodowe i ciągniki na 1000 ludności	546	567	588	615	636	659	686

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Na dostępność komunikacyjną wpływają również inne możliwości mobilności ludności, a jedną z nich jest prywatne lotnisko Wilamowo , które zlokalizowane jest na terenie powiatu kętrzyńskiego, ok. 7 km od Kętrzyna. Zarządza nim Aeroklub Krainy Jezior. Lotnisko zajmuje obszar 217 ha. ma osiemnastometrowy trawiasty pas startowy i dwa pasy pomocnicze. Dysponuje zapleczem technicznym i bazą paliwową. Lotnisko obsługuje samoloty sportowe, turystyczne i menedżerskie. Płytę lotniska wykorzystuje Straż Graniczna, a kilkakrotnie z lądowiska w Wilamowie korzystał helikopter sanitarny. Posiadanie infrastruktury lotniczej jest bez wątpienia czynnikiem zwiększającym potencjał Związku. Kadrze managerskiej może służyć do szybszego przemieszcza się między ośrodkami centralnymi, a powiatem. Turyści mogą podziwiać z powietrza Krainę Wielkich Jezior.

Przez powiat kętrzyński przebiega również ważna linia kolejowa Korsze – Ełk łącząca przejścia graniczne w Głomnie i Skandawie z Traszkami. Przez teren gminy Barciany przebiega linia kolejowa towarowa Poznań Wschód- Żeleznodorożnyj.

Transport publiczny:

Fundusz Rozwoju Przewozów Autobusowych został utworzony w celu przywracania lokalnych połączeń autobusowych, które nie funkcjonowały od co najmniej trzech miesięcy przed wejściem w życie ustawy o FRPA. Dzięki projektom realizowanym w ramach funduszu, mieszkańcy, przede wszystkim z mniejszych miejscowości, mogą zwiększyć swoją mobilność i docierać środkami transportu publicznego do pracy, szkół, placówek zdrowia i instytucji kultury. Odnowione i zwiększone siatki połączeń autobusowych dadzą możliwość większej mobilności np. w poszukiwaniu pracy, do której dojazd byłby wcześniej utrudniony ze względu na odległości.

W ramach funduszy z rządowego Funduszu Rozwoju Przewozów Autobusowych, utworzono 4 nowe połączenia na terenie powiatu kętrzyńskiego na trasach Kętrzyn – Srokowo, przez Ogródki; Kętrzyn – Barciany, przez Kiemławki Wielkie i Kętrzyn – Kętrzyn, przez Sławkowo. Dodatkowo została też uruchomiona linia Barciany – Krelikiejmy, przez Silginy

Na terenie powiatu znajdują się 243 przystanki autobusowe z czego 191 jest pod zarządem gmin(17 gmina Reszel, 39 gmina Korsze, 27 gmina Srokowo,51 miasto Kętrzyn,5 gmina Kętrzyn, 52 gmina Barciany) a 51 pod zarządem innej jednostki samorządowej. W powiecie wydano 54 licencje na taksówki co bez wątpienia wzbogaciło ofertę komunikacyjną powiatu.

W Mieście Kętrzyn transport publiczny realizowany jest przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej KOMUNALNIK Sp. z o.o.

Gmina Srokowo nie organizuje publicznego transportu zbiorowego. Organizuje jedynie bezpłatny transport dzieci i młodzieży do szkół. Na terenie gminy Bart-Autokary wykonuje usługi przewozowe wg ustalonego rozkładu jazdy.

Gmina Korsze posiada 4 autobusy i 4 busy przeznaczone do transportu dzieci i młodzieży do szkół na terenie gminy Korsze. Gmina nie zarządzała publicznym transportem zbiorowym.

Sieć Rowerowa

W powiecie kętrzyńskim na 100 km przypadało 3,33 ścieżek rowerowych i jest to wartość bardzo niska zwłaszcza w zestawieniu z miastem Kętrzyn, które miało najlepiej pod tym względem rozwiniętą sieć ścieżek i na 100 km przypadały 79,23 ścieżki. Najsłabiej w tym wskaźniku wypadała gmina Kętrzyn, w której wartość wskaźnika wynosiła 1,89.

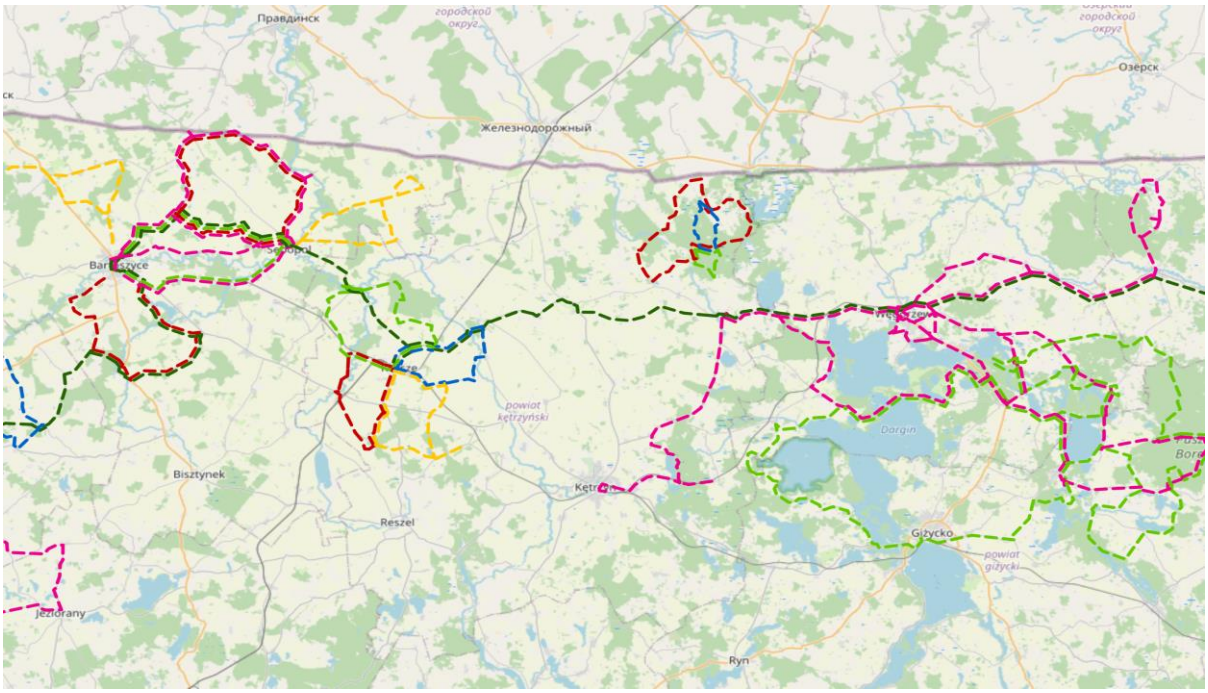
Tabela 72. Charakterystyka ścieżek rowerowych w powiecie kętrzyńskim i poszczególnych gminach w 2019 r.

	Ścieżki rowerowe w km	Ścieżki rowerowe na 100 km	Ścieżki rowerowe na 10 tyś ludności
Powiat Kętrzyński	40,4	3,33	6,49
Gmina Reszel	x	x	x
Miasto Kętrzyn	8,2	79,23	3,03
Gmina Kętrzyn	5,4	1,89	6,56
Gmina Barciany	9,0	3,06	14,73
Gmina Korsze	7,5	3,04	7,88
Gmina Srokowo	10,2	5,25	27,17

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Przez obszar Związku przebiega jedna z większych inwestycji realizowana w ramach programu ,,Polska Wschodnia" a mianowicie ,,Wschodni Szlak Rowerowy Green Velo", który jest najdłuższą trasą rowerową w Polsce. Przebiega przez obszar pięciu województw leżących we wschodniej części kraju: warmińsko-mazurskiego (ok. 420 km), podlaskiego (ok. 592 km), lubelskiego (ok. 351 km), podkarpackiego (ok. 459 km) i świętokrzyskiego (ok. 190 km). Turyści mają do wyboru trasy o różnym poziomie trudności i odległościach.

Rysunek 1.Przykładowe dostępne trasy na rowerowe w ramach infrastruktury Green Velo.

Źródło. www.greenvelo.pl. *Dostęp 01.11.2021*

1.4.2. Warunki życia mieszkańców

Zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych członków wspólnoty samorządowej jest zadaniem własnym gminy, nałożonym przez ustawę z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu Cywilnego.

Zasoby w budynki mieszkalne w powiecie kętrzyńskim wynosiły w roku 2019 7136 szt. i był to prawie 4% wzrost w stosunku do roku 2013, w którym powiat w swoich zasobach miał 6864 budynków mieszkalnych.

Tabela 73. Budynki mieszkalne będące w zasobach powiatu kętrzyńskiego w gminach w latach 2013-2019.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Powiat Kętrzyński	6 864	6 906	6 939	6 969	6 995	7 036	7 136

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

W 2019 roku powiat posiadał w swoich zasobach 109 lokali socjalnych. W badanym okresie przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania zwiększyła się z 60,7 m do 61,2 m^2, co za tym idzie również powierzchnia mieszkania przypadająca na jedną osobę zwiększyła się z 21,6 m^2 do 23,4 m^2. Praktycznie bez zmian wyglądał na przestrzeni lat wskaźnik liczby izb przypadających na 1 mieszkanie i oscylował on w granicach 3,58-3,59. Nieznacznie spadł wskaźnik określający przeciętną liczbę osób na jedno mieszkanie i w 2013 roku wynosił on 2,81osób, a w 2019 2,62.

Tabela 74.Wskaźniki zasobów mieszkaniowych w powiecie kętrzyńskim w latach 2013-2019

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania	60,7	60,8	61,0	61,0	61,1	61,2	61,2
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę	21,6	21,9	22,2	22,5	22,7	23,1	23,4
mieszkania na 1000 mieszkańców	356,0	360,2	364,5	368,1	372,0	376,8	381,7
przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu	3,58	3,58	3,58	3,58	3,59	3,59	3,59
przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie	2,81	2,78	2,74	2,72	2,69	2,65	2,62
przeciętna liczba osób na 1 izbę	0,78	0,77	0,77	0,76	0,75	0,74	0,73

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Porównując zasoby poszczególnych jednostek wchodzących w skład Związku można zauważyć, że o ile nie ma znaczących różnić w przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkania na 1 osobę i wielkość ta oscyluje w granicach 21-25 m^2 na jedną osobę, o tyle różni się przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania będącego w zasobach gmin. Najwięcej metrów kwadratowych posiadają lokale w gminie Srokowo – 69,1 m^2, najmniej zaś w Mieście Kętrzyn- 57,7 m. Duże dysproporcje występują również w sa^{m}ych zasobach gmin w lokale socjalne. Najwięcej lokali posiada Miasto Kętrzyn – 84, następnie Gmina Reszel – 15, Gmina Korsze – 8, Gmina Srokowo - 2,a w Gminie Kętrzyn i Barciany nie odnotowano żadnego takiego lokalu.

Tabela 75. Liczba lokali socjalnych posiadanych przez poszczególne jednostki Barcji wraz z przeciętną powierzchnią użytkową 1 mieszkania i przypadającą na 1 osoba.

Jednostka administracyjna	Lokale socjalne	Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania	Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę
Powiat Kętrzyński	109	61,2	23,4
Gmina Reszel	15	65,7	24,7
Miasto Kętrzyn	84	57,7	23,7
Gmina Kętrzyn	-	68,2	23,0
Gmina Barciany	-	62,2	22,6
Gmina Korsze	8	59,5	21,3

Gmina Srokowo	2	69,1	25,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

W roku 2019 wypłacono najmniej dodatków mieszkaniowych w całym badanym okresie 2013-2019 i liczba ta zmniejszyła się z 8184 (2013) do 4900 (2019). Również we wszystkich typach własności lokali liczba i kwoty wypłacanych dodatków ulegały zmianie co szczegółowo zostało zestawione w Tabela 76.

Tabela 76. Liczba i kwoty wypłaconych dodatków mieszkaniowych użytkownikom lokali w powiecie kętrzyńskim w latach 2013-2019

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ogółem; liczba	8 184	7 848	7 670	6 624	5 733	5 106	4 900
ogółem; kwota	1 304 106	1 310 123	1 213 210	1 064 893	893 048	776 876	754 868
gminnych; liczba	2 004	1 995	2 145	1 799	1 482	1 388	1 467
gminnych; kwota	346 175	356 945	347 952	301 572	232 554	211 380	226 361
spółdzielczych; liczba	2 853	2 675	2 435	2 097	1 732	1 494	1 449
spółdzielczych; kwota	380 809	373 279	330 715	267 915	220 645	195 374	196 913
prywatnych w budynkach objętych wspólnotą mieszkaniową; liczba	2 596	2 425	2 459	2 160	2 017	1 761	1 614
prywatnych w budynkach objętych wspólnotą mieszkaniową; kwota	423 245	419 571	395 151	370 582	331 118	277 609	255 689
prywatnych (bez wspólnot mieszkaniowych); liczba	58	62	37	24	32	38	27
prywatnych (bez wspólnot mieszkaniowych); kwota	6 473	7 264	4 396	3 116	2 676	3 332	2 195
towarzystw budownictwa społecznego; liczba	570	538	449	389	341	316	282
towarzystw budownictwa społecznego; kwota	126 862	119 724	102 988	90 488	76 995	67 033	61 144
innych podmiotów; liczba	103	153	145	155	129	109	61
innych podmiotów; kwota	20 542	33 340	32 008	31 220	29 060	22 148	12 566

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Według danych dostępnych w Bazie Danych Lokalnych do sieci wodociągowej było podłączonych 100% lokali będących w zasobach powiatu, a do sieci kanalizacyjnej 98,3% budynków mieszkalnych.

Tabela 77.Budynki mieszkalne podłączone do infrastruktury technicznej – w % ogółu budynków mieszkalnych

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ogółem; wodociąg	-	-	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
ogółem; kanalizacja	-	-	98,3	98,2	98,4	98,4	98,3
w miastach; wodociąg	-	-	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
w miastach; kanalizacja	-	-	98,3	98,2	98,4	98,4	98,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Na przestrzeni lat 2013-2019 zwiększyła się liczba odbiorców energii elektrycznej. Do sieci w 2019 roku podłączonych było 11 621 odbiorców, a w 2013 było to 10 649. Zmniejszyło się natomiast ogólne zużycie energii w tym okresie co może świadczyć, że mieszkańcy przechodzą w swoich domach na energooszczędne rozwiązania.

Tabela 78. Liczba odbiorców energii elektrycznej w powiecie kętrzyńskim w latach 2013-2019.

		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
odbiorcy energii elektrycznej	szt.	10 649	10 588	11 273	10 906	11 235	11 281	11 621
zużycie energii elektrycznej	MWh	17 262,33	15 833,43	15 608,7	17 577,37	17 125,71	16 996,31	16 481,24
zużycie energii elektrycznej na 1 mieszkańca	kWh	613,92	566,29	560,92	636,19	623,82	620,53	605,66

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS,

Według danych dostępnych w Banku Danych Lokalnych długość czynnej sieci kanalizacyjnej wynosiła 71,1 km i na przestrzeni badanego okresu jej długość się zwiększała. Zwiększyła się również liczba przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowych i w 2019 wynosiła ona 1934 szt. Podczas gdy w 2013 wartość ta wynosiła 1852 szt. Z roku na rok zwiększają się dam3 odprowadzanych ścieków bytowych. W miastach z sieci kanalizacyjnej korzysta 26629 tyś osób. Szczegółowe dane w zestawieniu czasowym zostały przedstawione w Tabela 79.

Tabela 79. Charakterystyka sieci kanalizacyjnej w latach 2013-2019 na terenie powiatu kętrzyńskiego.

Opis	Jm.	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	69,5	69,5	69,5	70,9	70,9	70,9	71,1
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	1 852	1 883	1 894	1 905	1 915	1 923	1 934
awarie sieci kanalizacyjnej	szt.	-	-	2	2	0	3	1
ścieki bytowe odprowadzone siecią kanalizacyjną	Dam 3	-	-	1 032,6	1 023,7	1 037,8	1 056,5	1 041,2
ścieki oczyszczane odprowadzone	Dam 3	992,0	987,0	993,0	965,0	980,0	1 010,0	989,0
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w miastach	osoba	26 970	27 471	27 285	27 053	27 040	26 932	26 629

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS,

Na poprawę warunków mieszkaniowych ludności powiatu kętrzyńskiego wskazuje również wysoki odsetek mieszkań wyposażonych w instalacje sanitarno-techniczne (Tabela 80). We wszystkich jednostkach powiatu kętrzyńskiego odsetek mieszkań wyposażonych w wodociąg czyli w dostęp do bieżącej wody przekroczył 90%, a w niektórych był bliski 100%. Gorzej jednostki wypadły w analizie odsetka mieszkań wyposażonych w centralne ogrzewanie. Na obszarach miejskich najlepiej pod tym względem wypadło Miasto Kętrzyn gdzie 88,3% mieszkań posiada centralne ogrzewanie, a najsłabiej Gmina Barciany z 63,9% podłączeniem do sieci centralnego ogrzewania i obszary wiejskie w Gminie Korsze również z taką samą wartością 63,9%. Z kolei zasobność mieszkań w łazienki największy odsetek osiągnęła w Mieście Kętrzyn gdzie 97,1% mieszkań jest w nie wyposażona, a najsłabiej w tym wskaźniku wypadła Gmina Reszel na obszarach wiejskich gdzie tylko 86,7% mieszkań jest wyposażonych w łazienkę. Dalej obecne są więc różnice w wyposażeniu mieszkań między miastem a wsią. Szczegółowe dane w podziale na wszystkie gminy i jednostki referencyjne zostały przedstawione w Tabela 80.

Tabela 80. Mieszkania wyposażone w wybrane instalacje techniczno-sanitarne (% ogółu mieszkań), według gmin, w powiecie kętrzyńskim i województwie warmińsko-mazurskim w 2019 roku

Jednostka	Wodociąg		Centralne ogrzewanie		Łazienka	
	miasto	wieś	miasto	wieś	miasto	wieś
woj. warmińsko-mazurskie	99,8	92,3	90,7	70,8	97,3	82,8
Powiat Kętrzyński	99,8	91,0	86,0	77,9	95,5	66,5
Gmina Reszel	99,9	74,5	79,6	65,4	92,4	68,7
Miasto Kętrzyn	99,9	x	88,3	x	97,1	x
Gmina Kętrzyn	x	93,6	x	71,2	x	80,2
Gmina Barciany	x	91,0	x	63,9	x	79,7
Gmina Korsze	98,5	93,7	77,3	63,9	87,4	74,2
Gmina Srokowo	x	94,6	x	65,7	x	81,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Na warunki życia mieszkańców wpływ ma liczba mieszkań oddanych do użytku. W 2019 roku wskaźnik ilości mieszkań oddanych do użytku na 1 000 ludności wynosił 1,2 i był nieznacznie większy niż w 2013 roku kiedy wynosił 0,8. Zwiększyła się natomiast liczba oddanych mieszkań na 1000 zawartych małżeństw i w 2019 roku wskaźnik ten wynosił 294, a w 2013-188. Spadły natomiast wskaźniki, które mogą świadczyć o pogarszającym się komforcie życia mieszkańców powiatu. Chociaż wzrosła liczba mieszkań oddawanych do użytku to znacząco spadła powierzchnia tych mieszkań. W 2013 roku na jedno mieszkanie przypadało średnio 114,2 m^2, a w 2019 roku już 75,8 m^2. Spadła również liczba izb w oddawanych mieszkaniach. W 2013 roku na jedno mieszkanie przypadały 4,8 izby, a w 2019 roku 3,5. Może to wynikać z szybko rosnących cen nieruchomości, które zmuszają ludzi do wybory mniejszego metrażu. Szczegółowe dane zostały przedstawione w Tabela 81.

Tabela 81. Wskaźniki dotyczące budownictwa na terenie powiatu kętrzyńskiego w latach 2013-2019.

	2013	2014	2015	20016	2017	2018	2019
mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności	0,8	2,0	1,1	0,9	1,1	1,6	1,2
mieszkania oddane do użytkowania na 10 tys. ludności	8,4	19,8	10,5	9,3	11,5	15,5	11,8
mieszkania oddane do użytkowania na 1000 zawartych małżeństw	188	393	241	210	235	351	294
powierzchnia użytkowa mieszkań oddanych do użytkowania na 1000 ludności	95,5	172,5	127,5	86,4	94,5	135,8	89,7
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania	114,2	87,3	121,4	92,4	82,5	87,5	75,8
przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu oddanym do użytkowania	4,8	3,8	4,4	3,8	3,6	3,7	3,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Pomimo zwiększających się z roku na rok zasobów mieszkaniowych powiatu i gmin Związku Gmin ,,Barcja" to wskaźnik nasycenia przestrzeni Związku mieszkaniami był w 2019 roku daleki od zakładanego przez Narodowy Program Mieszkaniowy wyniku 435 mieszkań w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, który ma zostać osiągnięty do roku 2030. Na terenie Związku Gmin ,,Barcja" na 1000 mieszkańców w 2019 roku przypadało 381,7 mieszkań. Przeciętna powierzchnia użytkowa między rokiem 2013, a rokiem 2019 zwiększyła się tylko 0,5 m^2. Praktycznie nie zmieniła się w badanym okresie liczba izb przypadających na 1 mieszkanie i oscylowała ona między 3,58 a 3,59. Nieznacznie zmalała liczba osób przypadająca na jedno mieszkanie i w 2013 wskaźnik ten osiągnął wartość 2,81, a w 2019 2,62. Szczegółowe dane zostały zaprezentowane w Tabela 82.

Tabela 82. Zasoby mieszkaniowe w powiecie kętrzyńskim w latach 2013-2019 ujęte we wskaźnikach.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania	60,7	60,8	61,0	61,0	61,1	61,2	61,2
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę	21,6	21,9	22,2	22,5	22,7	23,1	23,4
mieszkania na 1000 mieszkańców	356,0	360,2	364,5	368,1	372,0	376,8	381,7
przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu	3,58	3,58	3,58	3,58	3,59	3,59	3,59
przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie	2,81	2,78	2,74	2,72	2,69	2,65	2,62
przeciętna liczba osób na 1 izbę	0,78	0,77	0,77	0,76	0,75	0,74	0,73

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Analizując dane dotyczące poszczególnych jednostek wchodzących w skład Związku można zaobserwować, że najwyższy wskaźnik mieszkań oddanych do użytku na 1000 odnotowano w Mieście Kętrzyn- 2,0 i był to wskaźnik nie tylko najwyższy spośród innych analizowanych gmin ale również dla całego powiatu. W gminie Barciany w 2019 roku nie oddano do użytku żadnego nowego mieszkania.

Tabela 83.Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności w gminach Związku Gmin ,,Barcja" w latach 2013-2019

Jednostka	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Gmina Reszel	0,4	1,0	0,9	0,9	0,3	0,9	0,5
Miasto Kętrzyn	1,0	3,1	1,3	1,1	1,9	2,2	2,0
Gmina Kętrzyn	2,4	2,1	2,0	1,4	1,1	2,1	1,1
Gmina Barciany	0,0	0,8	0,0	0,5	0,6	0,5	0,0
Gmina Korsze	0,1	0,8	0,3	0,4	0,4	0,5	0,4
Gmina Srokowo	0,5	0,8	1,5	0,8	0,8	1,3	0,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Największa przeciętna powierzchnia mieszkania oddanego do użytku w 2019 roku wypadała w Gminie Korsze i wynosiła 134 m^2, Była to powierzchnia większa niż w roku 2013 (106m^2), ale również większa niż w cały powiecie w 2019 roku (75,8). Na tle innych gmin negatywnie w tym wskaźniku wypada Miasto Kętrzyn, w którym przeciętna powierzchnia wynosiła w 2019 roku 58,6 m^2.

Tabela 84. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania.

Jednostka	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Gmina Reszel	108,0	150,9	173,3	98,3	165,5	104,1	133,0
Miasto Kętrzyn	89,1	59,1	109,9	72,0	66,2	62,1	58,6
Gmina Kętrzyn	151,5	149,6	128,4	109,9	105,8	154,4	122,2
Gmina Barciany	0,0	104,4	0,0	130,3	130,0	117,3	0,0
Gmina Korsze	106,0	140,6	146,7	109,0	116,0	135,8	134,0
Gmina Srokowo	118,5	191,0	95,7	159,7	126,0	79,4	92,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Zgodnie z danymi z Banku Danych Lokalnych najwięcej izb na jedno mieszkanie wypadało w Gminie Reszel, w której wskaźnik wynosił 6,5, a najmniejsza w Mieście Kętrzyn, w którym wynosił w 2019 roku 2,8 i spadł znacząco w stosunku do roku 2013, w którym wynosił 4,0.

Tabela 85. Przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu oddanym do użytkowania

Jednostka	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Gmina Reszel	5,3	5,4	5,6	3,6	5,5	4,4	6,5
Miasto Kętrzyn	4,0	2,8	3,5	2,8	3,1	2,8	2,8
Gmina Kętrzyn	5,8	5,7	5,2	5,3	4,8	5,7	5,7
Gmina Barciany	0,0	5,2	0,0	5,3	4,8	5,0	0,0
Gmina Korsze	6,0	6,0	5,0	4,5	5,5	5,8	6,0
Gmina Srokowo	5,0	7,3	5,0	6,3	4,7	4,4	5,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

1.4.3. Gospodarka wodna

Zapewnienie ochrony i racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych, poprawa jakości środowiska są celami ujętymi w strategii rozwoju społeczno-gospodarczego „Warmińsko-Mazurskie 2030", a jedną z inteligentnych specjalizacji regionu jest „ekonomia wody". Zrównoważony rozwój powinien godzić gospodarcze i rekreacyjne wykorzystanie zasobów naturalnych.

Wody powierzchniowe są istotnym elementem krajobrazu powiatu kętrzyńskiego wpływającym na jego różnorodność i atrakcyjność. Udział wód powierzchniowych w ogólnej powierzchni powiatu przedstawia się następująco: Gmina Reszel - 3,74% Gmina Kętrzyn – 2,17% Gmina Srokowo - 1,45% Gmina Korsze - 0,79% Gmina Barciany - 0,44%

Bogate zasoby wód słodkich stanowią gwarancję ciągłości procesów przyrodniczych. Decydują zarówno o zachowaniu bioróżnorodności, jak i możliwościach rozwoju społecznego i gospodarczego. W tabeli poniżej zostały zestawione zbiorniki wodne występujące na obszarze Związku w podziale na gminy. W ,, Raporcie o stanie środowiska województwa warmińsko - mazurskiego w 2017 roku" zbadano dwa jeziora występujące na obszarze Związku Gmin ,,Barcja". Jezioro Legińskie znajdujące się na obszarze gminy Reszel, którego stan wód oceniono na II klasę jakości a ogólny stan ekologiczny jako dobry. Drugim zbiornikiem, którego jakość wód oceniono w raporcie było jezioro Mój w gminie Kętrzyn. Klasę jakości wód tego jeziora oceniono na klasę III, a stan wód oceniono jako zły.

Tabela 86. Wykaz jezior na obszarze Związku

JEDNOSTKA	JEZIORA	Ocena jakości wód
Gmina Reszel	Legińskie	Klasyfikacja stanu ekologicznego Jeziora Legińskiego w oparciu o elementy biologiczne i fizykochemiczne, z pominięciem wskaźnika tlenowego, wskazuje na dobry stan ekologiczny (II klasę jakości wód). O ocenie zadecydował fitoplankton.
	Dejnowa Widryny Kławój (Mnichowo) Mutek Pasterzewo Pilec Siemki Szpigiel Trzcinno Wirbel (Święta Lipka) Pieckowskie	

Gmina Kętrzyn	Mój	Klasyfikacja stanu ekologicznego jeziora Mój w oparciu o elementy biologiczne, fizykochemiczne i hydromorfologiczne wskazywała na umiarkowany stan ekologiczny (III klasa jakości wód), o czym zadecydowały makrofity. **Stan jednolitej części wód – jezioro Mój – oceniono jako zły**. Klasyfikacja stanu ekologicznego jeziora Mój i ocena stanu.
	Siercza Tuchel Kwiedzińskie Martiany Wersminia Guber Kiersztanowskie Mazańskie Iławki	
Gmina Barciany	Arklickie	
Gmina Korsze	Tolkowskie Babieniec Jasna Woda	
Gmina Srokowo	Sileckie Siniec Wielki (Długie) Rydzewskie/Rydzówka Jegławki Siniec Mały (Okrągłe)	

Źródło: Opracowanie na podstawie ,,Raportu o Potencjale Powiatu Kętrzyńskiego" oraz ,,Raportu o stanie środowiska województwa warmińsko - mazurskiego w 2017 roku"

Jakość wód często jest uzależniona od właściwie prowadzonej gospodarki wodno- kanalizacyjnej i racjonalnego zarządzania opadami. W analizowanym przedziale czasowym zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności nie podlegało znaczącym wahaniom. W 2019 roku zużyto na te cele 2716,2 $dam^{3,}$ a w 2013 roku 2893,9 $dam^{3.}$

Tabela 87. Zużycie wody na potrzeby przemysłu w powiecie kętrzyńskim i jego jednostkach w latach 2013-2019

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Powiat Kętrzyński	2 893,9	2 990,4	2 946,6	2 883,6	2 756,4	2 729,8	2 716,2
Gmina Reszel	403,8	404,6	415,0	418,4	418,4	412,1	396,5
Miasto Kętrzyn	1 272,7	1 273,6	1 310,6	1 236,7	1 178,8	1 214,2	1 196,7
Gmina Kętrzyn	229,6	247,7	247,6	299,2	253,1	263,0	293,5
Gmina Barciany	447,0	501,5	442,2	394,4	403,9	296,4	303,7
Gmina Korsze	448,3	437,0	424,2	414,9	415,0	423,1	404,8
Gmina Srokowo	92,5	126,0	107,0	120,0	121,0	121,0	121,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Największe zużycie odnotowano w przypadku Miasta Kętrzyn- 1196,7 dam^{3}. Najmniejsze zużycie odnotowano w Gminie Srokowo, w której zużycie wody wyniosło w 2019 roku 121 $dam^{3.}$ W żadnej z gmin zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej znacząco nie wzrosło. Co w szczegółowy sposób zostało przedstawione w Tabela 87. Podobnie wygląda zużycie wody w przeliczeniu na 1 mieszkańca. W żadnej gminie i na terenie całego powiatu nie odnotowano drastycznego wzrostu zużycia wody, a w niektórych gminach ten wskaźnik spadł. Największe zużycie odnotowano w Gminie Reszel gdzie na jednego mieszkańca w 2019 roku zużywano 53,0 $dam^{3.}$ Najmniej wody zużywano w tym okresie w Gminie Srokowo- gdzie na jednego mieszkańca zużywano 31,8 $dam^{3.}$

Tabela 88. Zużycie wody na 1 mieszkańca.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Powiat Kętrzyński	44,0	45,8	45,5	45,5	43,3	43,3	43,3
Gmina Reszel	50,4	51,2	53,4	53,4	50,3	50,3	53,0

Miasto Kętrzyn	45,3	45,6	47,1	44,8	44,8	44,8	44,0
Gmina Kętrzyn	27,2	29,4	29,4	35,5	30,1	31,9	35,9
Gmina Barciany	66,6	75,6	67,7	60,9	63,8	47,6	49,4
Gmina Korsze	43,0	42,2	41,5	41,2	41,8	43,0	41,7
Gmina Srokowo	22,9	31,8	27,0	30,6	30,9	31,4	31,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Na przestrzeni lat 2013-2019 znacząco zmniejszyła się również ilość ścieków przemysłowych odprowadzanych w ciągu roku na terenie Związku Gmin ,,Barcja". W 2013 roku tych ścieków odprowadzano 48 $dam^{3,}$ a w roku 2019 już tylko 19. Nieznacznie zwiększyła się natomiast ilość ścieków odprowadzanych bezpośrednio do wód lub do ziemi z 2 dam^3 w 2013 roku do 3 w 2019 r.

Tabela 89. Ścieki przemysłowe odprowadzone w ciągu roku w powiecie kętrzyńskim

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ścieki odprowadzone ogółem	48	38	33	31	32	32	19
ścieki odprowadzone do sieci kanalizacyjnej	46	37	31	29	31	29	16
ścieki odprowadzone bezpośrednio do wód lub do ziemi	2	1	2	2	1	3	3
ścieki odprowadzone bezpośrednio do wód lub do ziemi wymagające oczyszczania	2	1	2	2	1	3	3
ścieki nieoczyszczane	2	1	2	2	1	3	3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

1.4.4. Ochrona środowiska i przyrody

Teren Barcji objęty jest programem Natura 2000, wydzielone są w jego obrębie również obszary specjalnych siedlisk oraz obszary chronionego krajobrazu, pomników przyrody i użytków ekologicznych. Na terenie Związku Gmin ,,Barcja" w 2019 roku występowały 3 rezerwaty przyrody, 4 obszary chronionego krajobrazu, 4 obszary ,,Natura 2000", oraz 2 użytki ekologiczne. Wszystkie zostały szczegółowo wyodrębnione w tabeli *poniżej*

Tabela 90. Formy ochrony przyrody na terenie Związku Gmin ,,Barcja" w 2019 roku.

FORMA OCHRONY	NAZWA
rezerwat przyrody	Jezioro Siedmiu Wysp
	Kałeckie Błota
	Bajory
obszar chronionego krajobrazu	Bagien Mażańskich
	Doliny Rzeki Guber
	Jezior Legińsko-Mrągowskich
	Jeziora Oświn
obszar natura 2000	Gierłoż
	Ostoja nad Oświnem
	Jezioro Dobskie
	Jezioro Oświn i okolice
użytek ekologiczny	Rozlewisko Wopławka
	Jezioro Salpik

Źródło: http://crfop.gdos.gov.pl/

Na terenie powiatu i jego gmin znajduje się również dużo pomników przyrody, w całym powiecie kętrzyński od roku 2013 do roku 2019 było ich 181. Ich liczba zmalała znacząco w Gminie Kętrzyn z 30 w 2013 roku do 19 w 2019 r., oraz w gminie Korsze z 36 w 2013 r., do 11 w 2019 roku. W dwóch gminach liczba pomników przyrody zmniejszyła się o 1 i była to gmina Srokowo (z 40 do 39) i gmina Reszel (z 7 do 6). Pozostałe dane zostały zaprezentowane szczegółowo w Tabela 91.

Tabela 91. Pomniki przyrody na terenie Związku Gmin ,,Barcja" w ltach 2013-2019

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Powiat Kętrzyński	181	181	181	181	181	181	181
Gmina Reszel	7	7	8	8	8	6	6
Miasto Kętrzyn	5	5	5	5	8	8	8
Gmina Kętrzyn	30	30	30	30	19	19	19
Gmina Barciany	63	63	63	63	61	61	61
Gmina Korsze	36	36	36	36	36	11	11
Gmina Srokowo	40	40	40	40	40	40	39

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Obszary chronionego krajobrazu, które w największym stopniu pokrywają obszar Związku zajmują tereny różnej wielkości, przeważnie rozległe takie jak doliny rzeczne, kompleksy leśne, ciągi wzgórz, pola wydmowe, torfowiska. Uznawane są za cenne ze względu na wyróżniający się krajobraz, zróżnicowanie ekosystemów lub pełnioną często funkcję korytarzy ekologicznych między ważniejszymi obszarami chronionymi, np. parkami narodowymi, krajobrazowymi i rezerwatami. Tereny te są również istotne ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem ponieważ ich ochrona nie jest tak restrykcyjnie uregulowana co zapewnia większą swobodę korzystania z nich.

Obszary chronionego Krajobrazu zajmują w całym powiecie 26214,85 ha i stanowi to 21,6% ogólnej powierzchni powiatu kętrzyńskiego. Spośród gmin najwięcej hektarów obszarów chronionych znajduje się w Gminie Srokowo – 8442,88 oraz w Gminie Kętrzyn – 6305,25. Najmniej tego typu terenów znajduje się na terytorium Miasta Kętrzyn- tylko 6,69 ha. Na terenie powiatu znajdują się również rezerwaty zajmujące obszar 640,13 ha, które znajdują się w obszarach chronionego krajobrazu oraz użytki ekologiczne zajmujące obszar 294,90 ha. Rezerwaty i pozostałe formy ochrony przyrody na terenach obszarów chronionych znajdują się również w Gminie Kętrzyn (46,14 ha), oraz Gminie Srokowo (593,99 ha). Na terenie Gminy Kętrzyn użytki ekologiczne zajmują 293,98 ha, a na terenie Miasta Kętrzyn 0,92 ha.

Tabela 92. Powierzchnia obszarów przyrodniczych na terenie Związku Gmin ,,Barcja" i jego gminach w 2019r.

	obszary chronionego krajobrazu razem	rezerwaty i pozostałe formy ochrony przyrody na obszarach chronionego krajobrazu	użytki ekologiczne
Powiat Kętrzyński	26 214,85	640,13	294,90
Gmina Reszel	5 728,57	-	-
Miasto Kętrzyn	6,69	-	0,92
Gmina Kętrzyn	6 305,25	46,14	293,98
Gmina Barciany	2 456,85		-
Gmina Korsze	3 274,61	-	-
Gmina Srokowo	8 442,88	593,99	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

2. Wnioski z diagnozy

Sfera społeczna:

- Liczba mieszkańców na terenie całego Związku spadła na przestrzeni badanych lat. Największą dynamikę spadku odnotowano w Gminie Barciany. Ponadto na terenie objętym strategią przyrost naturalny w latach 2013-2019 przyjmował wartości ujemne. Co ważne z roku do rok wartości ujemne przyrostu naturalnego rosły.
- Na terenie objętym strategią w latach 2013-2019 spadła gęstość zaludnienia. Najbardziej zaludnioną jednostką pod względem gęstości zaludnienia na obszarze objętym strategią jest miasto Kętrzyn. W tej jednostce odnotowano również największą dynamikę spadku gęstości zaludnienia.
- Obszar objęty strategią w 2019 r. charakteryzował większy niż w woj. warmińsko-mazurskim wskaźnik obciążenia demograficznego. Ponadto społeczeństwo powiatu kętrzyńskiego starzeje się, odsetek osób w wieku 65+ w populacji ogółem na obszarze objętym strategią wzrósł w roku 2019 w stosunku do roku 2013 o 4,1 pp.
- Ponadto znacząco spadła liczebność osób w wieku produkcyjnym z 65% w 2013 r. do 61,2 % w roku 2019.
- Obszar objęty strategią odznacza się ujemnym saldem migracji. Ruchy migracyjne spowodowane są głównie starzeniem się społeczeństwa i wyjazdami, szczególnie młodych osób, za granicę lub w inne rejony kraju - przede wszystkim za pracą.
- Analizując liczbę małżeństw i rozwodów w powiecie kętrzyńskim na przestrzeni lat 2013-2019 można zauważyć spadek zawieranych małżeństw i wzrost rozwodów.
- Na terenie powiatu kętrzyńskiego w latach 2013-2019 odnotowano znaczący wzrost odsetka dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym.
- Dostępność usług medycznych na terenie powiatu kętrzyńskiego w porównaniu do pozostałych powiatów województwa warmińsko-mazurskiego jest dość wysoka. Na 10 tyś ludności przypadało w powiecie kętrzyński 2019 roku 13,8 lekarzy.
- W stosunku do roku 2013, w którym liczba lekarzy na 10 tyś ludności wynosiła 11,9, w 2019 r. nastąpił wzrost o 1,9. W dalszym ciągu wskaźnik ten jest jednak o wiele mniejszy niż wartość dla całego województwa warmińsko-mazurskiego dla którego wynosił on - 21,6.
- Pomimo dość dobrze rozwiniętych usług medycznych na terenie Związku Gmin ,,Barcja" niepokojąco wygląda wskaźnik zgonów noworodków na 1000 żywych urodzeń. W 2013 był on na poziomie 3,5 podczas gdy w roku 2019 wzrósł aż do 11, 39. Dla porównania w całym województwie warmińsko-mazurskim wyniósł on 4,03, a w Polsce 3,8. Związane jest to najprawdopodobniej z funkcjonowanie oddziału ginekologiczno-położniczy z pododdziałem neonatologii.
- W powiecie kętrzyńskim w 2019 roku na 10 tyś ludności przypadało 1118 beneficjentów pomocy środowiskowej. Nastąpił w tym wskaźniku spadek o 753. Spadek liczby beneficjentów nastąpił również we wszystkich jednostkach wchodzących w skład Związku Gmin ,,Barcja". Największa liczba mieszkańców korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej wystąpiła w Gminie Kętrzyn- 1841 (spadek o 1191 w stosunku do roku 2013). Najmniej beneficjentów odnotowano w Mieście Kętrzyn- 631 (spadek o 400 w stosunku do roku 2013.
- Ze środowiskowej pomocy społecznej korzystało 3272 gospodarstw domowych. W powiecie kętrzyńskim, podobnie jak w województwie warmińsko-mazurskim i w całym kraju, wśród gospodarstw domowych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej dominowały gospodarstwa jednoosobowe.
- Analizując przyczyny według, których przyznawano na przestrzeni lat 2013-2019 pomoc rodzinom można zauważyć, ze zmalała liczba rodzin borykających się z ubóstwem. Wzrosła natomiast liczba rodzin potrzebujących pomocy ze względu na długotrwałą lub ciężką chorobę.
- Rośnie aktywność społeczna w zakresie zaangażowanie w wyborach samorządowych i prezydenckich niż parlamentarnych.

- Na terenie wszystkich gmin wchodzących w skład Związku Gmin ,,Barcja" funkcjonuje wiele różnorodnych organizacji pozarządowych, skupionych wokół kultury, sportu i działań prospołecznych.
- Zaplecze kulturalne powiatu kętrzyńskiego nie jest zbyt bogate, biorąc pod uwagę dostęp do instytucji kulturalnych. Brak jest bowiem teatrów i filharmonii, a także galerii i salonów sztuki. Natomiast prężnie funkcjonują biblioteki, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice, które starają się wypełnić swoimi działaniami kulturalną przestrzeń w gminach.
- W latach 2013-2019 odnotowano spadek ogólnej liczby przestępstw stwierdzonych przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych. W 2013 roku takich przestępstw było 1053, a w 2019 r. - 926. Najwięcej przestępstw popełnianych na obszarze Barcji w 2019 roku miało charakter kryminalny –586, oraz przeciwko mieniu – 311.
- Na przestrzeni lat 2013-2019 odnotowano znaczący wzrost wskaźnika wykrywalności sprawców przestępstw ogółem i w poszczególnych typach przestępstw. Wykrywalność przestępstw ogółem wzrosła z 68,3 % w 2013 roku do 84,1% w roku 2019. Ponieważ wskaźnik wykrywalności przestępstw ogółem jest na dość wysokim poziomie- 84,1% możemy wywnioskować, że obszar powiatu jest miejscem do życia względnie bezpiecznym i mieszkańcy mogą mieć poczucie dużej sprawczości służb.

W ramach identyfikacji problemów poniższe wykazano jako kluczowe:

- zbyt mała liczba powstających miejsc pracy
- zbyt mała skuteczność usług rynku pracy
- ubóstwo części mieszkańców i konieczność korzystania z pomocy społecznej
- ograniczony dostęp do lokali komunalnych i socjalnych
- niewystarczająca dostępność usług medycznych, zwłaszcza specjalistycznych i rehabilitacyjnych
- niedostatek usług odpowiadających starzejącemu się społeczeństwu (m.in. dziennego domu opieki)
- niski poziom bezpieczeństwa uczestników ruch drogowego
- występująca przemoc w rodzinie
- niewielki stopień zaangażowania części mieszkańców w życie lokalnej społeczności, niski poziom integracji
- niewystarczająca oferta rekreacyjna, kulturalna i sportowa, szczególnie skierowana do osób dorosłych oraz seniorów (co spowodowane jest min. brakami infrastrukturalnymi)
- występowanie barier architektonicznych utrudniające funkcjonowanie osób niepełnosprawnych
- niedostatki w zakresie oferty edukacyjnej i bazy placówek oświatowych
- niewystarczające wsparcie młodzieży uzdolnionej
- niewystarczająca oferta szkolnictwa zawodowego i szkół artystycznych
- niewystarczająca oferta opieki nad dziećmi (żłobki i przedszkola)
- niewystarczająca oferta kształcenia ustawicznego

Sfera gospodarcza:

- Wskaźnik liczby pracujących na 1 000 mieszkańców dla całego obszaru objętego Strategią był znacznie niższy niż dla województwa warmińsko-mazurskiego. Należy jednak zauważyć, że Miasto Kętrzyn, w którym liczba pracujących wynosiła 231 na 1000 mieszkańców i była to wartość większa niż dla całego województwa warmińsko-mazurskiego.
- W powiecie kętrzyńskim, w całym analizowanym okresie najwięcej osób zatrudnionych było w grupie pozostałych usług - w 2013 było to 30% wszystkich pracujących w powiecie, a w 2019 - 32,9%.
- Bez pracy, dłużej niż rok pozostawało w powiecie 1287 osób co stanowiło 38,1% wszystkich bezrobotnych w powiecie.

- Od roku 2013 spadły liczby osób pozostających bez pracy długotrwale czyli takich powyżej 12 miesięcy. Prawie o połowę zmniejszyła się liczba pozostających bez pracy w przedziale czasowym 12-24 – z 1032 w 2013 roku do 534 osób w roku 2019.
- Zdecydowanym problemem są bezrobotni mieszkańcy wsi, którzy stanowią aż 56% bezrobotnych i należy poszukiwać sposobów na ich aktywizację i kształcenie umiejętności. W strukturze bezrobotnych jest również bardzo wysoki udział osób pozostających długotrwale bez pracy tj. powyżej 12 miesięcy – stanowią oni aż 57% ogółu.
- Na przestrzeni lat znacznie zmniejszyła się roczna liczba wykreślanych podmiotów - w 2019 były to 32 podmioty, a w 2013 - 54. Na uwagę zasługuje również znaczący wzrost podmiotów gospodarczych przypadających na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym z 106,2 w 2013 r. do 125 w roku 2019 co może świadczyć o wzroście przedsiębiorczości.
- Najwięcej nowych podmiotów gospodarczych zarejestrowano w powiecie kętrzyńskim w 2019 roku w budownictwie - 82 oraz w pozostałej działalności- 23. Najmniej - tylko 1 podmiot zarejestrowano w działalności związanej z obsługą nieruchomości.
- W strukturze wielkościowej podmiotów gospodarczych prowadzących działalność na terenie powiatu kętrzyńskiego, podobnie jak w przypadku całej Polski, dominują mikro i małe przedsiębiorstwa stanowiące 99,1% wszystkich przedsiębiorstw. W grupie tej odnotowano również największy przyrost podmiotów w 2019 r. w porównaniu do roku 2013 –o 186,3 podmioty.
- Ośrodkiem o największej koncentracji działalności gospodarczej jest przede wszystkim miasto Kętrzyn, na terenie którego w 2019 r. funkcjonowały 2641 podmioty i stanowiły one 55% wszystkich podmiotów funkcjonujących na terenie powiatu.
- W latach 2013-2019 nastąpił skok w nakładach inwestycyjnych w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca z 879 w 2013 roku do 1668 w roku 2019. Należy jednak zauważyć, że nakłady te były znacznie niższe niż w całym województwie warmińsko-mazurskim, w którym wynosiły 3310 zł.
- W 2019 r. w porównaniu do roku 2013 zwiększyła się również wartość środków trwałych brutto na 1 mieszkańca w przedsiębiorstwach z 14 593 tyś w 2013 do 20 144 tyś w roku 2019. Nakłady te jednak odbiegały od nakładów w całym województwie, w którym wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca w2019 roku wynosiła 33 117 zł, a nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca w wieku produkcyjnym wynosiły 5 416,5 zł.
- Na terytorium Związku Gmin ,,Barcja" funkcjonuje Podstrefa Warmińsko – Mazurskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Kętrzyńska część strefy to obecnie 8,5 ha całościowo zagospodarowanej powierzchni. Do tej pory powstała tylko ta jedna podstrefa, ale zasoby gminy pozwalając na wydzielenie innych. Gmina Miejska Kętrzyn jest bowiem w 80% objęta planami zagospodarowania przestrzennego z wydzielonymi terenami o przeznaczeniu inwestycyjnym, częściowo lub w całości uzbrojonymi.
- Gmina Korsze ze względu na wysoką jakość gleb dysponuje przewagą konkurencyjną w obszarze działalności rolniczej i może stwarzać dobre warunki do rozwoju firm z sektora rolno-spożywczego. Ponieważ na terenie gminy występują dogodne warunki klimatyczne mogą się tam również rozwijać inwestycje związane z elektrowniami wiatrowymi. Należy również wspomnieć, że na terytorium gminy znajduje się Urząd Celny, który prowadzi odprawy drogowe i kolejowe.
- Na terytorium Związku Gmin ,,Barcja" działają podmioty gospodarcze wpisujące się w inteligentne specjalizacje województwa warmińsko-mazurskiego m.in. związane z żywnością wysokiej jakości oraz meblarstwem i przemysłem drzewnym.
- Istotnym obszarem funkcjonowania powiatu w zakresie współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami, centrami B+R i ośrodkami naukowymi zlokalizowanymi na ternie powiatu są również instytucje otoczenia biznesu. W 2019 r. wskaźnik opisujący liczbę instytucji otoczenia biznesu na 10 tys. podmiotów gospodarki narodowej kształtował się w powiecie na poziomie 1793,4, a w województwie na poziomie 1 185,6 był więc znacząco wyższy na terenie powiatu.

- Dopiero w 2019 roku na terenie Związku Gmin ,,Barcja" pojawiły się pierwsze zgłoszenia do Urzędu Patentowego RP i było ich 6 dla porównania w całym województwie warmińsko-mazurskim było ich w 2019 roku 78.
- Za sektory gospodarki z największym potencjałem uznaje się: sektor przemysłowy (drzewny, meblarski, elektryczny, elektrotechniczny, odzieżowy, spożywczy), sektor usługowy i turystykę.
- Wszystkie podmioty wchodzące w skład Związku Gmin ,,Barcja" posiadają swoje strony internetowe, które służą do szybkiej komunikacji z mieszkańcami i inwestorami. W portalach można odnaleźć informacje dotyczące działalności organizacji pozarządowych, aktywności społecznej powiatu, wydarzeń kulturalnych i sportowych, projektów finansowanych z zewnętrznych źródeł oraz szerokie działy obejmujące walory turystyczne powiatu i jego gmin. Wszystkie podmioty posiadają swoje logotypy i grafiki identyfikujące je wizualnie.
- Wszystkie gminy korzystają aktywnie z narzędzi internetowych i różnych kanałów w social mediach do komunikacji z mieszkańcami, ale także w celu poszerzenia zasięgu potencjalnych odbiorców treści – turystów i inwestorów.
- Wszystkie gminy podejmują działania wizerunkowe i informacyjne są one jednak bardziej ukierunkowane na promocję wśród swoich mieszkańców i raczej o tematyce kulturalnej. Nie ma wydarzeń biznesowych, które przyciągałyby kapitał i inwestycje.
- Władze powiatowe i gminne współpracują przy budowaniu wspólnego wizerunku turystycznego obszaru i produktu turystycznego.
- Baza noclegowa na terenie Związku Gmin ,,Barcja" jest zróżnicowana pod względem typów dostępnych obiektów noclegowych, ale uboga w ich ilość. Na terenie Związku funkcjonują - hotele, motele, pensjonaty, inne obiekty hotelowe, domy wycieczkowe, szkolne schronisko młodzieżowe, ośrodki wczasowe, ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe, domki turystyczne, pola biwakowe, kempingi, kwatery agroturystyczne i pokoje gościnne.
- Na przestrzeni lat 2013-2019 nastąpił wzrost zatrudnionych w rolnictwie z 3197 do 3233 i jest to drugi po pozostałych usługach sektor dający zatrudnienie ludności Związku Gmin ,,Barcja". Pracuje w nim prawie 26% ludności powiatu.

W ramach identyfikacji problemów poniższe wykazano jako kluczowe (problemy zostały ułożone od najbardziej istotnych):

- niedostatecznie rozwinięty rynek pracy
- niedostateczny poziom kapitału ludzkiego dla potrzeb gospodarki
- niedostatecznie rozwinięta promocja gospodarcza i inwestycyjna
- niedostatecznie rozwinięty system ulg i zachęt dla przedsiębiorców w tym nowo zakładanych działalności
- mała liczba przedsiębiorstw
- słabo rozwinięta oferta wsparcia dla przedsiębiorców, w tym instytucji otoczenia biznesu
- niski poziom współpracy w sferze gospodarczej

Sfera przestrzenna i infrastrukturalna:

- Na przestrzeni lat 2013-2019 na terenie powiatu poprawie uległa jakość nawierzchni drogowych dróg gminnych. Przybyło dróg o nawierzchni twardej ulepszonej.
- Na terenie powiatu znajdują się 243 przystanki autobusowe z czego 191 jest pod zarządem gmin(17 gmina Reszel, 39 gmina Korsze, 27 gmina Srokowo,51 miasto Kętrzyn,5 gmina Kętrzyn, 52 gmina Barciany) a 51 pod zarządem innej jednostki samorządowej. W powiecie wydano 54 licencje na taksówki co bez wątpienia wzbogaciło ofertę komunikacyjną powiatu.
- W powiecie kętrzyńskim na 100 km przypadało 3,33 ścieżek rowerowych i jest to wartość bardzo niska zwłaszcza w zestawieniu z miastem Kętrzyn, które miało najlepiej pod tym względem rozwiniętą sieć ścieżek i na 100 km przypadały 79,23 ścieżki.

- Zasoby w budynki mieszkalne w powiecie kętrzyńskim wynosiły w roku 2019 7136 szt. i był to prawie 4% wzrost w stosunku do roku 2013, w którym powiat w swoich zasobach miał 6864 budynków mieszkalnych.
- W 2019 roku powiat posiadał w swoich zasobach 109 lokali socjalnych. W badanym okresie przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania zwiększyła się z 60,7 m^2 do 61,2 m^2, co za tym idzie również powierzchnia mieszkania przypadająca na jedną osobę zwiększyła się z 21,6m^2 do 23,4 m^2.
- Według danych dostępnych w Banku Danych Lokalnych długość czynnej sieci kanalizacyjnej wynosiła 71,1 km i na przestrzeni badanego okresu jej długość się zwiększała. Zwiększyła się również liczba przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowych i w 2019 wynosiła ona 1934 szt.
- We wszystkich jednostkach powiatu kętrzyńskiego odsetek mieszkań wyposażonych w wodociąg czyli w dostęp do bieżącej wody przekroczył 90%, a w niektórych był bliski 100%. Gorzej jednostki wypadły w analizie odsetka mieszkań wyposażonych w centralne ogrzewanie. Najlepiej pod tym względem wypadło Miasto Kętrzyn gdzie 88,3% mieszkań posiada centralne ogrzewanie, a najsłabiej Gmina Barciany z 63,9% podłączeniem do sieci centralnego ogrzewania i obszary wiejskie w Gminie Korsze również z taką samą wartością 63,9%.
- Pomimo rosnącej liczby mieszkań oddawanych do użytku spada powierzchnia tych mieszkań oraz liczba izb w oddawanych mieszkaniach.
- Na przestrzeni lat 2013-2019 znacząco zmniejszyła się również ilość ścieków przemysłowych odprowadzanych w ciągu roku na terenie Związku Gmin ,,Barcja". W 2013 roku tych ścieków odprowadzano 48 dam^3, a w roku 2019 już tylko 19.
- Obszary chronionego krajobrazu, które w największym stopniu pokrywają obszar Związku zajmują tereny różnej wielkości, przeważnie rozległe takie jak doliny rzeczne, kompleksy leśne, ciągi wzgórz, pola wydmowe, torfowiska. Uznawane są za cenne ze względu na wyróżniający się krajobraz, zróżnicowanie ekosystemów lub pełnioną często funkcję korytarzy ekologicznych między ważniejszymi obszarami chronionymi, np. parkami narodowymi, krajobrazowymi i rezerwatami.

W ramach identyfikacji problemów poniższe wykazano jako kluczowe:

- Zły stan techniczny części budynków komunalnych
- Uboga oferta mieszkaniowa dla osób potrzebujących wsparcia w gminach
- Niedostateczna komunikacja zbiorowa pomiędzy miejscowościami
- Niedostatecznie rozwinięta infrastruktura techniczna (wodno-kanalizacyjna i drenarsko-melioracyjna)
- Niewystarczający zasób uzbrojonych terenów pod inwestycje mieszkaniowe
- Niewystarczająca liczba ścieżek rowerowych oraz połączeń pomiędzy nimi,
- Niska świadomość ekologiczna część mieszkańców
- Niewystarczający system monitoringu wizyjnego w miejscach publicznych
- Degradacja obiektów zabytkowych
- Zły stan techniczny części budynków użyteczności publicznej
- Niewielki stopień wykorzystania zasobów do produkcji energii odnawialnej (zwłaszcza energii słonecznej i wody)
- Niewystarczające pokrycie planami zagospodarowania przestrzennego
- Słabo rozwinięta infrastruktura drogowa (drogi lokalne, gminne)
- Niski stopień zagospodarowania rzek i jezior
- Niewystarczająca liczba lokali użytkowych do wynajmu
- Niewystarczające, nieekonomiczne oświetlenie uliczne
- Brak noclegowni dla osób bezdomnych

3. Analiza SWOT

Analiza SWOT to jedna z najpopularniejszych technik analitycznych. Stosowana jest we wszystkich obszarach planowania strategicznego, jako główne narzędzie analizy strategicznej. Jest podstawą do zidentyfikowania i sformułowania podstawowych problemów i zagadnień strategicznych.

Analiza ta polega na podziale posiadanych informacji o danym zagadnieniu na cztery grupy, nazywane kategoriami czynników rozwojowych. Są to: mocne strony, słabe strony, szanse i zagrożenia. Nazwa SWOT jest skrótem pochodzącym od pierwszych liter angielskich słów:

- Strengths (mocne strony) – analiza uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią silne strony obszaru i które należycie wykorzystane sprzyjać będą jego rozwojowi (utrzymać je jako mocne, i na których należy oprzeć jego przyszły rozwój),
- Weaknesses (słabe strony) – analiza uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią słabe strony obszaru i które niewyeliminowane będą utrudniać jego rozwój (należy minimalizować ich oddziaływanie),
- Opportunities (szanse) – analiza uwarunkowań zewnętrznych, które nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności obszaru, ale które mogą być traktowane jako szanse, i przy odpowiednio podjętych przez nią działaniach, wykorzystane jako czynniki sprzyjające rozwojowi obszaru,
- Threats (zagrożenia) – analiza uwarunkowań zewnętrznych, które także nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności obszaru, ale które mogą stanowić zagrożenie dla jego rozwoju (należy unikać ich negatywnego oddziaływania na rozwój obszaru).

Tabela 93. Wewnętrzne (mocne i słabe strony) oraz zewnętrzne (szanse i zagrożenia) czynniki rozwojowe

Mocne strony	Słabe strony
– Przygraniczne położenie – Atrakcyjne turystycznie walory środowiska naturalnego – Cenne zasoby dziedzictwa kulturowego – Wysoki stopień bezpieczeństwa obszaru – Wolne obiekty i obszary pod inwestycje (bez uzbrojenia) – Dostępne, wolne obszary pod potrzeby budownictwa mieszkaniowego – Działające organizacje pozarządowe – Dobrze działająca sieć placówek pomocy społecznej – Istniejące produkty lokalne – Zintegrowane społecznie odmienne środowiska kulturowe – Położony na terenie obszaru historycznie ważny węzeł kolejowy o znaczeniu regionalnym (gmina Korsze) – Dobre warunki do rozwoju działalności turystycznej, rekreacyjnej i rehabilitacyjnej – Rosnący sektor MSP – Obecność Kętrzyńskiej Podstrefy Warmińsko-Mazurskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej – Istniejące, silne ekonomiczne podmioty gospodarcze z sektorów innowacyjnych i	– Niska atrakcyjność inwestycyjna wynikająca z peryferyjnego położenia – Wykluczenie komunikacyjne (brak dróg o znaczeniu krajowym, niska jakość dróg wojewódzkich i lokalnych) – Niekorzystne tendencje demograficzne, migracja ludzi młodych – Zmniejszająca się liczba mieszkańców – Duża liczba osób korzystających z pomocy społecznej – Niedostateczny dostęp do specjalistycznej opieki medycznej – Niedostateczny dostęp do oferty kulturalnej – Niewystarczająca liczba ofert spędzania wolnego czasu podczas niesprzyjających warunkach atmosferycznych – Niedobór infrastruktury okołoturystycznej (system informacji turystycznej, oznakowanie atrakcji turystycznych, wypożyczalni sprzętu wodnego itp.) – Niedostatecznie rozwinięte kształcenie zawodowe, niedostosowanie do rynku pracy – Rozdrobnienie produkcji rolnej – Nierozwinięta współpraca i samorząd przedsiębiorców

Mocne strony	Słabe strony
powiązanych z inteligentnymi specjalizacjami województwa – Rosnąca aktywność i skuteczność działań PUP Kętrzyn w obszarze pozyskiwania środków na pomoc bezrobotnym – Wysoka świadomość społeczna mieszkańców związana z racjonalnym wykorzystaniem zasobów naturalnych i ochroną środowiska	– Znaczne odległości od jednostek Państwowej Straży Pożarnej – Niewystarczająca liczba ścieżek rowerowych i ich połączeń między sobą – Niewystarczający dostęp do Internetu szerokopasmowego w ośrodkach pozamiejskich – Niewystarczające formy wsparcia osób niepełnosprawnych – Część obiektów użyteczności publicznej niedostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych – Zły stan techniczny budynków placówek oświatowych – Niezagospodarowane szlaki i akweny wodne – Niewystarczająca promocja atrakcji na terenie gmin należących do Związku – Niewystarczający stopień wykorzystania lotniska, w szczególności dla celów turystycznych – Niski poziom inwestycji przedsiębiorstw prywatnych – Słaba kondycja MSP – Niska aktywność zawodowa mieszkańców – Wysoki odsetek bezrobotnych wśród osób młodych – Duży udział osób długotrwale pozostających bez pracy w grupie osób bezrobotnych – Relatywnie niski odsetek powierzchni obszarów chronionych
Szanse w otoczeniu	**Zagrożenia w otoczeniu**
– Dostęp do środków zewnętrznych na dalszy rozwój i modernizację kraju oraz regionu, w tym m.in. w ramach funduszy europejskich na lata 2021-2027. – Rozwój ekonomii społecznej – doświadczenie w tworzeniu i funkcjonowaniu spółdzielni socjalnych – Rozwój elastycznych form zatrudnienia (e-praca, możliwość ruchomego czasu pracy) – Moda na zdrowy styl życia – Rozwój społeczeństwa informacyjnego – Wysoki priorytet ochrony środowiska i produkcji proekologicznej w polityce UE i polskiego rządu – Wysoki priorytet wspierania w UE i kraju przedsięwzięć społecznych i gospodarczych realizowanych przez wielu partnerów – Rozwój systemów teleinformatycznych w Polsce i na świecie – Kapitał inwestycyjny dostępny na rynku krajowym i światowym – Potencjał eksportowy związany z przygranicznym położeniem – Wzrost popytu na usługi i produkty czasu wolnego, rozwój turystyki, który sprzyjać będzie	– Długotrwały kryzys gospodarczy w Polsce i na świecie – Nadmierny wpływ polityki na życie społeczne i gospodarcze – Niewystarczające rozwiązania systemowe w zakresie ochrony zabytków – Nieprecyzyjne regulacje w zakresie prowadzenie konsultacji społecznych – Starzejące się społeczeństwo – Nadmiernie restrykcyjne regulacje w zakresie ochrony środowiska – Atrakcyjne płacowo warunki pracy w regionie i za granicą – Duża konkurencyjność zasiłków socjalnych w stosunku do oferowanych najniższych pensji – Niestabilna sytuacja geopolityczna przekładająca się negatywnie na wymianę handlową – Negatywne skutki społeczno-gospodarcze COVID-19. – Rosnące potrzeby roszczeniowe społeczeństwa – Inflacja, która wpływać będzie na spadek wartości dochodów, w szczególności bardziej

Mocne strony	Słabe strony
konkurencyjności gospodarki na terenie powiatu kieleckiego. – Dalszy rozwój i wzrost innowacyjności i wsparcie dla przedsiębiorców w tym zakresie, pozwalające zachować i wzmocnić konkurencyjność gospodarki kraju.	odczuwalna w przypadku regionów i grup społecznych o niższych wynagrodzeniach – Wysokie ceny energii oraz paliw

Źródło: Opracowanie własne

4. Wizja, misja

Wizja przedstawia pożądany obraz w danym okresie. Jest opisem wizerunku Związku Gmin „Barcja" w odległej przyszłości, przy założeniu wystąpienia korzystnych uwarunkowań. Jest to koncepcja pewnego modelu w przyszłości. Powinna być ona motywująca, określając pozytywny obraz uwzględniający lokalne uwarunkowania.

Wizja Związku Gmin „Barcja" w roku 2030

Dzięki rozwojowi i wykorzystaniu kapitału społecznego i ludzkiego oraz aktywności samorządów i wspólnych działań w ramach Związku Gmin „Barcja" obszar objęty Strategią to:

- ✓ Silni emocjonalnie i duchowo mieszkańcy o wysokiej zdolności radzenia sobie z ciągłymi zmianami społecznymi i ekonomicznymi.
- ✓ Bezpieczne miejsce łączące cechy terenów miejskich i wiejskich o wysokiej jakości infrastrukturze technicznej i społecznej.
- ✓ Atrakcyjny dla inwestorów potencjał ludzki z aktywną lokalną przedsiębiorczością oraz wykorzystanymi inwestycyjnie terenami.
- ✓ Obszar łatwo dostępny komunikacyjnie.
- ✓ Miejsce ekologicznej produkcji rolnej.
- ✓ Rozwijające się przedsiębiorstwa wpisujące się w inteligentne specjalizacje województwa warmińsko-mazurskiego m.in. związane z ekologiczną żywnością wysokiej jakości oraz meblarstwem i przemysłem drzewnym.
- ✓ Rozwijającą się współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami, centrami B+R i ośrodkami naukowymi zlokalizowanymi na ternie powiatu wspierana ofertą instytucji otoczenia biznesu.
- ✓ Rozwinięty lokalny rynek pracy.
- ✓ Edukacja o wysokim stopniu dostosowania do potrzeb lokalnego rynku pracy.
- ✓ Zintegrowany wewnętrznie obszar ze wspólną i atrakcyjną całoroczną ofertą turystyczną, kulturalną, sportową i rekreacyjną gmin tworzących.
- ✓ Prowadzona wspólnie promocja produktów lokalnych, tworzonych w oparciu o potencjał bogatych zasobów historycznych, przyrodniczych i rolniczych.
- ✓ Obszar czystego środowiska i świadomych ekologicznie mieszkańców.

Misja stanowi syntetyczną deklarację określającą najwyższego poziomu cel, najogólniejszą koncepcję działania. W Strategii tworzonej z udziałem partnerów społecznych, misja określa też wspólne zobowiązania wobec przyszłości.

Misja odpowiada na pytania:

1) Jakim regionem chcemy być?

2) Co jest u nas unikalne/specyficzne?

3) W czym i dla kogo chcemy być atrakcyjni?

Misja pełni także określone funkcje:

- koncentruje na istocie rzeczy,
- umożliwia dostosowanie działań do długookresowych celów,
- wzmacnia utożsamianie się mieszkańców z regionem,
- „przyciąga" otoczenie.

Misja Związku Gmin „Barcja" obejmującego gminy Barciany, GM Kętrzyn, GW Kętrzyn, Korsze, Reszel i Srokowo:

Misją Związku Gmin „Barcja" jest wsparcie i integracja wspólnych działań samorządów, tworzących Związek Gmin „Barcja", na rzecz poprawy warunków życia, pracy i rozwoju aktualnych i przyszłych mieszkańców, utrzymania przyjaznej i funkcjonalnej przestrzeni oraz dostępu do rynku pracy w atrakcyjnej dla inwestorów innowacyjnej gospodarce gmin tworzących Związek.

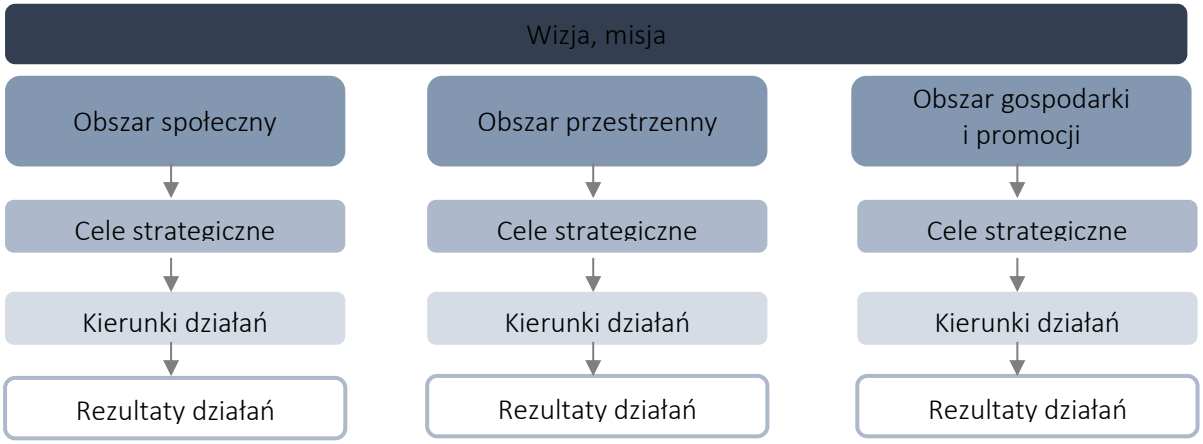
Jest to miejsce, którego się nie chce opuszczać, do którego chętnie się przyjeżdża, powraca i zostaje…

5. Programowania rozwoju

5.1. Struktura strategii

W dokumencie Strategii wypracowano i przyjęto poniższą strukturę celów i działań w formie drzewa. Została ona opracowana w ramach prac i jest następująca:

Rysunek 2. Struktura rezultatów Strategii, drzewo celów i działań

Źródło: opracowanie własne

Wizja i misja zostały zdekomponowane na cele strategiczne i kierunki działań, których realizacja warunkuje ich osiągnięcie.

Misja Związku Gmin „Barcja" zawiera w sobie najważniejsze aspekty rozwoju Związku w trzech wyznaczonych obszarach, tak jak zostało to wskazane poniżej:

Misją Związku Gmin Barcja jest wsparcie i integracja wspólnych działań samorządów, tworzących Związek Gmin „Barcja", na rzecz poprawy warunków życia, pracy i rozwoju aktualnych i przyszłych mieszkańców (społeczny aspekt rozwoju), utrzymania przyjaznej i funkcjonalnej przestrzeni (przestrzenny aspekt rozwoju) oraz dostępu do rynku pracy w atrakcyjnej dla inwestorów innowacyjnej gospodarce Barcji (gospodarczy i promocyjny aspekt rozwoju).

Misję zamyka emocjonalna konkluzja: Jest to miejsce, którego się nie chce opuszczać, do którego chętnie się przyjeżdża, powraca i zostaje…

5.2. Cele strategiczne i działania, oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia

Do każdego z wyżej wymienionych obszarów zostały opracowane cele strategiczne stanowiące dekompozycję misji.

Cele strategiczne określają rezultaty o zasadniczym znaczeniu w długiej perspektywie oraz kierunkują działania na rzeczy właściwe dla koncepcji rozwoju Związku oraz poszczególnych gmin. Cele strategiczne związane są z decyzjami dotyczącymi utrzymania lub zmiany wykorzystania zasobów gmin i całego Związku, w tym również rekomendacje dotyczące zasobów będących w dyspozycji sektora prywatnego i pozarządowego. Przypisane im kierunku działań wyznaczają sposób ich realizacji w zakresie przedsięwzięć właściwych dla rozwoju gmin i łącznie Barcji.

Cele te są następujące:

Obszar społeczny

Cel strategiczny 1. Utrzymanie i poprawa warunków życia, pracy i rozwoju mieszkańców gmin tworzących Związek.

Obszar przestrzenny

Cel strategiczny 2. Dostęp do rozwiniętej infrastruktury technicznej i społecznej zaspokajającej potrzeby mieszkańców, przedsiębiorców i gości.

Cel strategiczny 3. Wysoki poziom zagospodarowania i funkcjonalności przestrzeni oraz zachowania i czystości środowiska na obszarze

Obszar gospodarki i promocji

Cel strategiczny 4. Wyższy poziom rozwoju gospodarki na obszarze gmin tworzących Związek.

Do każdego z celów strategicznych zostały przypisane kierunki i rezultaty działań.

Kierunki działań zostały poddane konsultacji z przedstawicielami gmin należących do Związku Gmin „Barcja". Kolejność kierunków działań prezentowanych w poszczególnych podobszarach drzew celów uwzględnia wyniki konsultacji. Kolejność kierunków działań ustalona została według zasady od najwyższej do najniższej preferencji.

W poniższych tabelach znajdują się cele strategiczne oraz kierunki działań wraz z opisem ich rezultatów i wskaźnikami dla podobszarów.

Tabela 94. Drzewo celów w obszarze społecznym

Cel strategiczny 1. Utrzymanie i poprawa warunków życia, pracy i rozwoju mieszkańców gmin tworzących Związek.	
Kierunki działań	**Rezultaty działań**
Podobszar: kapitał społeczny	
1.1. Podejmowanie wspólnych przedsięwzięć/projektów przez samorządy na rzecz rozwoju społecznego, przestrzennego i gospodarczego na terenie Barcji.	– Dzięki współpracy samorządów również z udziałem partnerów społecznych rezultatami będą: skuteczniejsze i szybsze rozwiązanie tych samych lub podobnych problemów lokalnych i subregionalnych, większa skuteczność w pozyskiwaniu środków zewnętrznych i montażu finansowym. – Lepsze radzenie sobie z wyzwaniami w okresie trwającej pandemii i nieprzewidywalnością jej skutków społecznych. – Wzmacniany kapitał społeczny i kreatywnego oraz instytucjonalny Związku dzięki wzrostowi zaufania, gotowości i umiejętności współpracy oraz otwartej komunikacji.
1.2. Wspieranie rozwoju współpracy pomiędzy organizacjami pozarządowymi na terenie Barcji.	– Zwiększone kompetencje osób działających w organizacjach pozarządowych. – Wzmocnienie potencjału instytucjonalnego organizacji pozarządowych. – Lepsze zaspokojenie potrzeb mieszkańców. – Zwiększany kapitał społeczny i kreatywny dzięki wzrostowi zaufania, gotowości i umiejętności współpracy oraz otwartej komunikacji.
1.3. Wspieranie liderów w realizacji inicjatyw lokalnych.	– Grupa liderów rozwijająca swoje kompetencje społeczne i organizacyjne. – Pojęte i zrealizowane inicjatywy społeczne/środowiskowe
1.4. Zwiększanie wykorzystywania technologii teleinformatycznych w komunikacji społecznej.	– Powszechna dostępność do Internetu. – Sprawny dostęp do informacji publicznej przez Internet. – Powszechne stosowanie narzędzi online w kontaktach instytucji publicznych z obywatelami.
1.5. Realizacja przedsięwzięć integracyjnych dla społeczności lokalnych – wspólnych wydarzeń w ramach 6 gmin.	– Zintegrowane społecznie różne środowiska kulturowe. – Wzmocniona infrastruktura społeczna oraz organizacyjna. – Zwiększany kapitał społeczny i kreatywny dzięki sieciowaniu kontaktów i współuczestnictwie w wydarzeniach oraz otwartej komunikacji w nieformalnej atmosferze.
1.6. Wykorzystanie istniejących instytucji kultury na rzecz budowania tożsamości subregionalnej.	– Lepsze wykorzystanie potencjału ludzkiego, instytucjonalnego i zasobów rzeczowych instytucji kultury. – Zachowane i upowszechniane tradycje i zwyczaje lokalne. – Wzmocniona tożsamość lokalna i subregionalna.
1.7. Dzielenie się wiedzą i doświadczeniami (dobrymi praktykami) ze sfery społecznej i gospodarczej.	– Większa skuteczność indywidualna, zespołowa i instytucjonalna. – Baza dobrych praktyk społecznych i gospodarczych.

Wskaźniki dla podobszaru kapitał społeczny: – Frekwencja w wyborach samorządowych – Liczba inicjatyw wspierający liderów lokalnych – Liczba programów integracji społecznej w gminach	
Podobszar: kapitał ludzki	
1.8. Przeprowadzenie kursów i szkoleń rekwalifikacyjnych i podnoszących kwalifikacji.	– Lepsze dostosowanie kompetencji osób aktywnych zawodowo do wymagań pracodawców.
1.9. Systematyczne podnoszenie kwalifikacji nauczycieli.	– Zwiększone kompetencje zawodowe nauczycieli. – Wyższy poziom nauczania – lepsze wyniki egzaminów uczniów.
1.10. Stworzenie oferty edukacyjnej dla osób aktywnych zawodowo.	– Zwiększone kompetencje osób aktywnych zawodowo. – Lepsze dostosowanie kompetencji osób aktywnych zawodowo do wymagań pracodawców.
1.11. Poprawa infrastruktury i dostępności do usług zdrowotnych.	– Wyższy standard wyposażenia publicznych placówek świadczących usługi zdrowotne. – Krótszy czas oczekiwania na wizytę u specjalisty.
1.12. Rozwijanie nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych w szkołach.	– Każda szkoła posiada dostęp do Internetu. – Każda szkoła wyposażona w stanowiska komputerowe dla uczniów.
1.13. Rozwój szkolnictwa zawodowego dostosowanego do potrzeb lokalnego rynku pracy.	– Utrzymane istniejące szkoły zawodowe. – Absolwenci szkół zawodowych otrzymują pracę w zawodzie.
Wskaźniki dla podobszaru kapitał ludzki: – Liczba osób, które podniosły swoje kwalifikacje – Czas oczekiwania do specjalisty – Liczba uczniów przypadająca na jeden komputer w szkole – Średni czas poszukiwania pracy przez absolwentów szkół zawodowych	
Podobszar: społeczeństwo informacyjne	
1.14. Zwiększanie dostępności on-line usług publicznych.	– Sprawny dostęp do usług publicznych świadczonych przez Internet.
1.15. Włączanie osób zagrożonych wykluczeniem cyfrowym poprzez umożliwienie dostępu do nowych technologii i edukacji.	– Upowszechnione wśród mieszkańców kompetencje cyfrowe.
1.16. Wdrażanie najnowszych technologii informacyjno-komunikacyjnych.	– Powszechna dostępność do Internetu. – Powszechne stosowanie narzędzi online w kontaktach społecznych, zawodowych i prywatnych.
Wskaźniki dla podobszaru społeczeństwo informacyjne: – Liczba usług publicznych udostępnionych on–line w gminach – Liczba kursów skierowanych do mieszkańców w zakresie płodnienia kompetencji cyfrowych	

Źródło: opracowanie własne

Tabela 95. Drzewo celów w obszarze przestrzennym

Cel strategiczny 2. Dostęp do rozwiniętej infrastruktury technicznej i społecznej zaspokajającej potrzeby mieszkańców, przedsiębiorców i gości.	
Kierunki działań	**Rezultaty działań**
Podobszar: turystyka i rekreacja	
2.1. Rozwój infrastruktury okołoturystycznej, w tym bazy noclegowej, bazy gastronomicznej, wypożyczalni sprzętów sportowych).	– Rozszerzona oferta dostępu do infrastruktury okołoturystycznej.
2.2. Rozwijanie zintegrowanego systemu informacji turystycznej oraz oznakowania atrakcji turystycznych na terenie Barcji z wykorzystaniem nowych technologii informatycznych (m.in. aplikacje na smartfony i tablety).	– Rozwinięta współpraca właścicieli i gestorów atrakcji turystycznych oraz dostawców usług około turystycznych w tworzeniu i doskonaleniu zintegrowanego systemu informacji turystycznej. – Uporządkowane i ujednolicone oznakowanie atrakcji turystycznych i miejsc świadczenia usług około turystycznych. – Zwiększona dostępność informacyjna atrakcji turystycznych w aplikacjach mobilnych.
2.3. Budowa systemu zintegrowanych sieci ścieżek: rowerowych, pieszych, konnych oraz szlaków wodnych na terenie Barcji.	– Rozwinięty system zintegrowanych ścieżek. – Wyższy standard techniczny zintegrowanych ścieżek.
2.4. Podniesienie jakości obsługi ruchu turystycznego na terenie Barcji.	– Wyższe kompetencje osób pracujących w branży turystycznej. – Wyższe standardy obsługi turystów.
2.5. Rozbudowa i modernizacja obiektów bazy sportowej i rekreacyjnej.	– Wyższy standard obiektów bazy sportowej i rekreacyjnej. – Lepsza dostępność obiektów bazy sportowej i rekreacyjnej.
2.6. Rewitalizacja zasobów naturalnych (jeziora, doliny rzek, plaże itp.) i dostosowanie do funkcji rekreacyjnych i integracyjnych.	– Zwiększony dostęp do zagospodarowanych miejsc o funkcjach rekreacyjnych i integracyjnych.
2.7. Rozwijanie zintegrowanych, sieciowych produktów turystycznych.	– Rozwinięta współpraca właścicieli i gestorów atrakcji turystycznych. – Rozszerzona oferta dla turystów o zintegrowane produkty sieciowe.
Wskaźniki dla podobszaru turystyka i rekreacja: – Liczba miejsc noclegowych – Długość ścieżek rekreacyjnych (rowerowych, pieszych, konnych, wodnych – Liczba szkoleń skierowanych do kompetencje osób pracujących w branży turystycznej podnoszących kompetencje	
Podobszar: funkcjonalna przestrzeń	
2.8. Rewitalizacja ulic w miejscowościach na terenie Związku.	– Wyższy standard i komfort korzystania z ulic.
2.9. Budowa i modernizacja parkingów oraz miejsc postojowych, zwiększenie liczby stojaków dla rowerów.	– Większy stopień zaspokojenia potrzeb na miejsca parkingowe i postojowe.
2.10. Remont i modernizacja (w tym termomodernizacja) budynków użyteczności publicznej.	– Wyższy standard i efektywność energetyczna budynków użyteczności publicznej. – Wyższy komfort użytkowników budynków użyteczności publicznej.
2.11. Rozbudowa systemu monitoringu wizyjnego.	– Zwiększona liczba miejsc objętych monitoringiem wizyjnym. – Zwiększone bezpieczeństwo miejsc objętych monitoringiem wizyjnym.
Wskaźniki dla podobszaru funkcjonalna przestrzeń:	

– Powierzchnia zrewitalizowanych ulic w miejscowościach na terenie – Liczba wyremontowanych budynków użyteczności publicznej – Liczba miejsc parkingowych przy budynkach użyteczności publicznej – Liczba kamer monitoringu wizyjnego	
Podobszar: dostępność komunikacyjna gmin Związku	
2.12. Budowa i modernizacja infrastruktury drogowej na terenie Związku (w tym ciągów komunikacji pieszej i oświetlenia).	– Wyższy standard infrastruktury drogowej i pieszej.
2.13. Utrzymanie istniejących połączeń kolejowych, modernizacja kolejowej infrastruktury liniowej i punktowej.	– Wyższy komfort i bezpieczeństwo osób korzystających z połączeń kolejowych na terenie Związku.
2.14. Rozwijanie zintegrowanego systemu transportowego na terenie Związku o wysokim standardzie podróży i bezpieczeństwa.	– Lepsza dostępność transportowa terenów Związku. – Wyższy komfort i bezpieczeństwo osób korzystających z transportu na terenie Związku.
2.15. Lepsze skomunikowanie Związku z głównymi drogami krajowymi.	– Zwiększona dostępność komunikacyjna terenów Związku.
2.16. Wykorzystanie istniejącego lotniska w Kętrzynie na potrzeby ruchu turystycznego.	– Poprawa dostępności komunikacyjnej terenu Związku dla turystów.
Wskaźniki dla podobszaru dostępność komunikacyjna gmin Związku: – Długość zmodernizowanych ulic, chodników w ciągu roku	
Podobszar: infrastruktura techniczna	
2.17. Modernizacja, rozbudowa sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, ciepłowniczej, elektroenergetycznej i telekomunikacyjnej.	– Zwiększona dostępność do sieci i mediów technicznych.
2.18. Wspieranie rozwoju sieci gazowej.	– Wyższy stopień zgazyfikowania terenów Związku.
Wskaźniki dla podobszaru infrastruktura technizna: – Długość sieci wodociągowej – Długość sieci kanalizacyjnej – Długość sieci gazowej – Długość sieci ciepłowniczej – Mieszkania podłączone do sieci gazowej – Mieszkania podłączone do sieci wodociągowej – Mieszkania podłączone do sieci kanalizacyjnej – Mieszkania podłączone do sieci centralnego ogrzewania	
Cel strategiczny 3. Wysoki poziom zagospodarowania i funkcjonalności przestrzeni oraz zachowania i czystości środowiska na obszarze Związku	
Kierunki działań	**Rezultaty działań**
Podobszar: efektywne technologie energetyczne	
3.1. Modernizacja systemów grzewczych i oświetleniowych z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii.	– Zwiększone wykorzystanie energii ze źródeł niekonwencjonalnych i odnawialnych.
3.2. Wspieranie efektywności energetycznej i inteligentnego zarządzania oraz wykorzystywania OZE w budynkach użyteczności publicznej.	

3.3. Wspieranie produkcji energii ze źródeł niekonwencjonalnych, zwiększenie poziomu wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych.	
Wskaźniki dla podobszaru efektywne technologie energetyczne: – % ulic objętych energooszczędnym oświetleniem – Liczba budynków użyteczności publicznej wykorzystujących odnawialne źródła energii	
Podobszar: środowisko naturalne	
3.4. Prowadzenie edukacji proekologicznej.	– Wyższy poziom świadomości ekologicznej mieszkańców Związku.
3.5. Doskonalenie i porządkowanie efektywnej gospodarki odpadami.	– Pełna segregacja odpadów. – Wyższy stopień odzyskiwania surowców z odpadów.
3.6. Kontynuacja działań na rzecz zmniejszenia niskiej emisji.	– Poprawa czystości powietrza na terenie Związku. – Mniejsza liczba źródeł niskiej emisji.
3.7. Utrzymanie wysokiego poziomu czystości wód.	– Wyższa jakość środowiska. – Wyższa jakość życia mieszkańców Barcji.
3.8. Adaptacja terenu Związku do zmian klimatycznych poprzez odpowiednie utrzymanie zieleni oraz zwiększanie stopnia retencjonowania wód opadowych i roztopowych.	– Zwiększony udział powierzchni terenów zieleni. – Lepszy bilans wodny terenów Związku Gmin.
3.9. Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków.	– Zwiększona liczba gospodarstw domowych posiadających przydomowe oczyszczalnie ścieków.
3.10. Zwiększanie różnorodności biologicznej terenów nadrzecznych i innych cennych przyrodniczo.	– Zachowanie walorów obszarów cennych przyrodniczo.
3.11. Prowadzenie działań prewencyjnych na obszarze Związku zabezpieczających przed skutkami klęsk żywiołowych i katastrof ekologicznych.	– Zminimalizowane skutki klęsk żywiołowych i katastrof ekologicznych. – Wyższy poziom umiejętności mieszkańców Barcji w radzeniu sobie w sytuacjach wystąpienia klęsk żywiołowych i katastrof ekologicznych.
Wskaźniki dla podobszaru środowisko naturalne: – Stopień stężenia pyłami PM 10 i PM 2,5 – % segregacji odpadów – Liczba nowych przedsięwzięć i działań z zakresu adaptacji do zmian klimatycznych – Liczba działań dotyczących edukacji ekologicznej w szkołach	
Podobszar: dorobek kulturowy	
3.12. Rewitalizacja obiektów zabytkowych oraz dostosowanie ich do celów edukacyjno-kulturalnych i turystycznych.	– Wyższy standard techniczny i zachowania obiektów zabytkowych. – Lepsze dostosowanie obiektów zabytkowych dla celów edukacyjnych i turystycznych.
3.13. Rozszerzenie nowoczesnej i atrakcyjnej oferty kulturalnej.	– Zwiększona liczba mieszkańców i turystów korzystających z oferty kulturalnej.
3.14. Promocja dorobku kulturowego i tradycji lokalnych.	– Zwiększona wiedza mieszkańców i turystów na temat dorobku kulturowego i tradycji lokalnych obszaru Barcji.
3.15. Zwiększenie dostępu do obiektów zabytkowych.	– Zwiększona dostępność obiektów zabytkowych dla mieszkańców i turystów.
Wskaźniki dla podobszaru dorobek kulturowy:	

– Liczba zrewitalizowanych oraz dostosowanych do celów edukacyjno-kulturalnych i turystycznych – Liczba kampanii edukacyjnych skierowanych do użytkowników w zakresie propagowania wiedzy o dorobku kulturowym i tradycjach lokalnych – Liczba turystów odwiedzających lokalne atrakcje turystyczne

Źródło: opracowanie własne

Tabela 96. Drzewo celów w obszarze gospodarki i promocji

Cel strategiczny 4. Wyższy poziom rozwoju gospodarki na obszarze gmin tworzących Związek.	
Kierunki działań	**Rezultaty działań**
Podobszar: rynek pracy	
4.1. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych oraz ludzi młodych wchodzących na rynek pracy.	– Wyższy stopień zrównoważenia lokalnego rynku pracy. – Zmniejszona liczba osób wykluczonych i niedostosowanych zawodowo.
4.2. Tworzenie programów aktywizujących zawodowo, promowanie przedsiębiorczości wśród mieszkańców.	
4.3. Prowadzenie cyklicznych badań dotyczących potrzeb rynku pracy na terenie Związku.	
Wskaźniki dla podobszaru rynek pracy: – Liczba programów aktywizujących zawodowo i promujących przedsiębiorczość – Stopa bezrobocia (procentowy udział liczby bezrobotnych w liczbie ludności aktywnej zawodowo (tzn. pracującej i bezrobotnej)	
Podobszar: przedsiębiorczość i innowacyjność	
4.4. Wspieranie tworzenia grup producenckich związanych z inteligentnymi specjalizacjami regionu.	– Zwiększona samodzielność zawodowa mieszkańców obszaru. – Zwiększona liczba innowacyjnych przedsiębiorstw. – Zwiększona liczba inicjatyw biznesowych podejmowanych w ramach współpracy przedsiębiorstw.
4.5. Wspieranie ekonomii społecznej i innowacji społecznych.	
4.6. Tworzenie warunków do powstawania innowacyjnych start-up'ów8.	
4.7. Zwiększenie aktywności instytucji otoczenia biznesu na terenie Związku.	
4.8. Tworzenie inkubatorów przedsiębiorczości.	
4.9. Wspieranie idei i inicjatyw klastrowych.	
Wskaźniki dla podobszaru przedsiębiorczość i innowacyjność: – Liczba przedsiębiorstw w regionie – Liczba przedsiębiorców będących członkami klastrów – Liczba podmiotów ekonomii społecznej – Liczba nowych inwestorów tworzących nowe miejsca pracy	

1. [8] start-up – przedsiębiorstwo lub tymczasowa organizacja stworzona w celu poszukiwania modelu biznesowego, który gwarantowałby jej rozwój. Przedsiębiorstwa te mają zwykle krótką historię, są w fazie rozwojowej i aktywnie poszukują nowych rynków. Najczęściej związane są z nowymi technologiami.

Cel strategiczny 4. Wyższy poziom rozwoju gospodarki na obszarze gmin tworzących Związek.	
Kierunki działań	**Rezultaty działań**
Podobszar: zdrowa żywność	
4.10. Wspieranie produkcji zdrowej żywności.	– Wysoka towarowość produkcji zdrowej żywności.
4.11. Wzmocnienie i rozwój marki produktów lokalnych.	– Wysoka rozpoznawalność marek lokalnych w otoczeniu Związku.
4.12. Wspieranie rozwoju działów specjalnych produkcji rolnej.	– Wyższy udział produktów działów specjalnych w całej produkcji rolnej gmin tworzących Związek.
Wskaźniki dla podobszaru zdrowa żywność: – Liczba lokalnych marek – Liczba ekologicznych gospodarstw rolnych	
Podobszar: inwestycje	
4.13. Podejmowanie wspólnych działań mających na celu pozyskanie inwestorów i stworzenia strefy ekonomicznej.	– Nowe, nieuciążliwe dla środowiska inwestycje na terenie gmin Związku.
4.14. Wspieranie uruchamiania nieuciążliwych dla środowiska zakładów produkcyjnych.	
Wskaźniki dla podobszaru inwestycje: – Liczba nieuciążliwych zakładów produkcyjnych	
Podobszar: promocja	–
4.15. Wykreowanie cyklicznych wizerunkowych wydarzeń kulturalnych na terenie Związku.	– Wysoka rozpoznawalność marki Związku w otoczeniu.
4.16. Opracowanie i wdrożenie spójnego programu promocji gospodarczej, w tym turystycznej Związku.	
4.17. Wykreowanie marki Związku.	
4.18. Promowanie produktów lokalnych z gmin tworzących Związek.	– Pełny zbyt wyprodukowanych produktów lokalnych.
Wskaźniki dla podobszaru promocja: – Rozpoznawalność marki na arenie krajowej – Liczba wypromowanych lokalnych produktów – Liczba wizerunkowych wydarzeń kulturalnych	

Źródło: opracowanie własne

6. Terytorialny wymiar wsparcia: obszary interwencji strategicznej i model funkcjonalno-przestrzenny

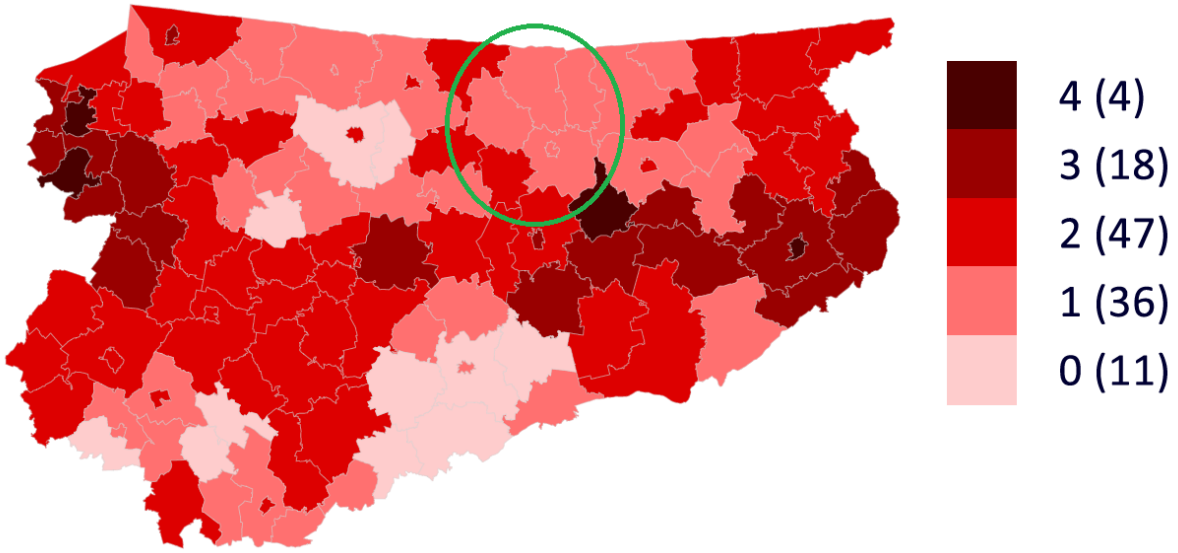
Gminy tworzące Związek Gmin Barcja to jednostki, które odznaczają się zróżnicowanymi potencjałami oraz napotykają zróżnicowane bariery rozwoju. Kluczowe dla rozwoju obszaru jest zatem zidentyfikowanie tych różnic w celu prawidłowego ukierunkowania terytorialnego wymiaru wsparcia. Takie podejście na realizację interwencji publicznej nie tylko w określonych sferach tematycznych, ale także w określonych granicach terytorialnych.

W dokumencie pn. „Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego" na obszarze Związku Gmina Barcja zidentyfikowane zostały 3 obszary strategicznej interwencji

- OSI Miasta CITTASLOW (miasto Reszel),
- OSI Miasta tracące funkcje społeczno-gospodarcze (gmina miejska Kętrzyn)
- OSI Obszary marginalizacji (gminy miejsko-wiejskie: Korsze i Reszel, gminy wiejskie: Barciany, Kętrzyn, Srokowo).

Przy czym w każdej gminie zidentyfikowany jest jedno OSI. Wyjątek stanowi miasto Reszel, w którym zidentyfikowane zostało OSI Miasta CITTASLOW oraz OSI Obszary marginalizacji.

Rysunek 3. Liczba OSI, do których należą poszczególne gminy z zaznaczeniem obszaru Związku Gmin Barcja.

Źródło: Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego

OSI Miasta CITTASLOW

OSI Miasta CITTASLOW obejmuje sieć miast należących do CITTASLOW. Do sieci tej należy miasto Reszel. Zgodnie z dokumentem *Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego* dla ww. OSI określono główne efekty interwencji oraz oczekiwane zmiany przestrzenne w relacji do celów strategicznych.

W ramach celu strategicznego Kompetencje przyszłości wskazano, że oczekiwanymi efektami interwencji będą:

- Rozwinięte relacje edukacja – rynek pracy,
- Rozwinięte kompetencje kluczowe i programy podnoszące kwalifikacje mieszkańców,
- Rozwinięta e-administracja,

- Rozwinięte nowoczesne usługi w obszarze srebrnej ekonomii.

W ramach ww. interwencji oczekiwana zmiana przestrzenna to rozwinięte funkcje miast – ośrodków lokalnych (edukacyjne i usługi społeczne).

W ramach celu strategicznego inteligentna produktywność wskazano, że oczekiwanymi efektami interwencji będą:

- Dobrze przygotowana oferta inwestycyjna,
- Rozwinięta przedsiębiorczość kreatywnie wykorzystująca dziedzictwo gospodarcze wielokulturowej społeczności regionu.

W ramach ww. interwencji oczekiwana zmiana przestrzenna to rozwinięte funkcje miast – ośrodków lokalnych (warunki dla prowadzenia biznesu).

W ramach celu strategicznego Kreatywna aktywność wskazano, że oczekiwanym efektem interwencji będzie:

- Korzystne warunki dla włączenia społecznego.

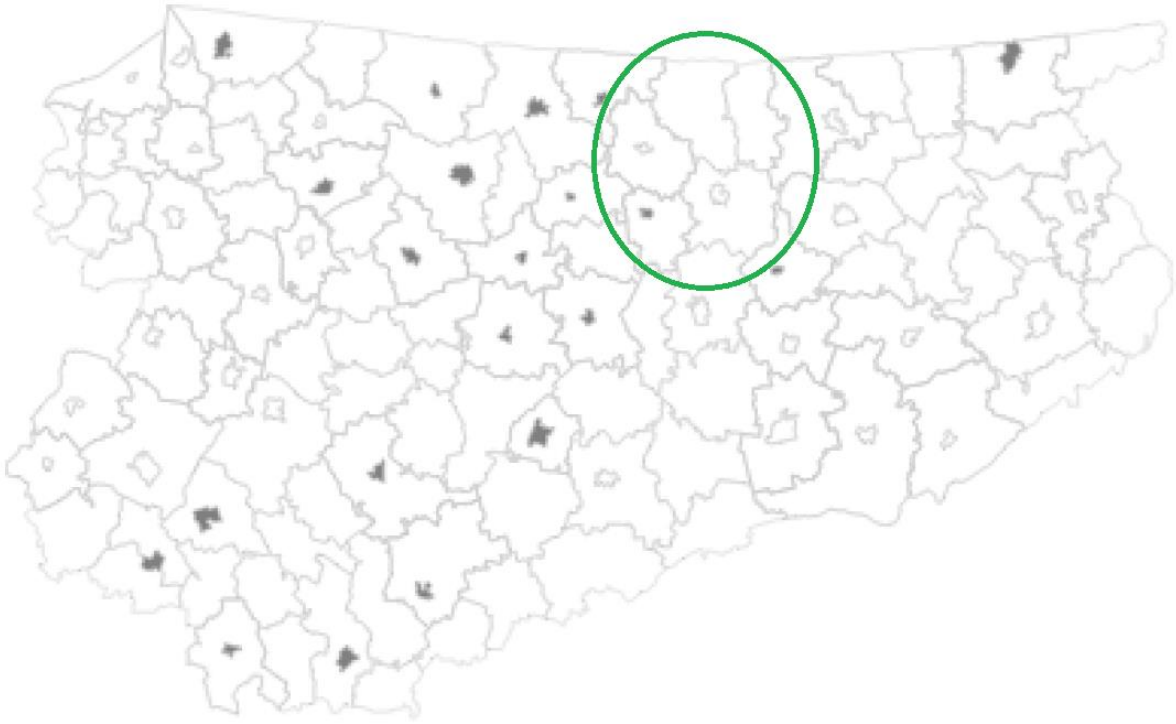
W ramach ww. interwencji oczekiwana zmiana przestrzenna to rozwinięte funkcje miast – ośrodków lokalnych (kultura, opieka medyczna).

W ramach celu strategicznego Mocne fundamenty wskazano, że oczekiwanymi efektami interwencji będą:

- Silny kapitał społeczny wspierany licznymi projektami współpracy,
- Wysoki udział OZE w bilansie energetycznym miasteczek,
- Wysoka jakość środowiska przyrodniczego.

W ramach ww. interwencji oczekiwana zmiana przestrzenna to dobrze rozwinięte połączenia komunikacyjna miast i ich najbliższego otoczenia.

Rysunek 4. OSI Miasta CITTASLOW z zaznaczeniem obszaru Związku Gmin Barcja.

Źródło: Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego

OSI Miasta tracące funkcje społeczno-gospodarcze

OSI Miasta tracące funkcje społeczno-gospodarcze, to obszar podlegający silnej depopulacji. W ramach ww. OSI ujęto Miasto Kętrzyn, które znajduje się również na liście 122 miast zidentyfikowanych podczas analiz Polskiej Akademii Nauk sporządzanych na potrzeby Strategii na rzecz odpowiedzialnego rozwoju, które w największym stopniu tracą funkcje społeczno-gospodarcze. Istotnym elementem pakietu jest dedykowane miastom średnim wsparcie z krajowych programów operacyjnych. Miastu wg typologii nadanej w analizie grozi silna utrata funkcji oraz występuje mocno niekorzystna sytuacja społeczno-gospodarcza. Wsparcie miast tracących funkcje gospodarcze wpisuje się zatem politykę krajową.

W ramach celu strategicznego Kompetencje przyszłości wskazano, że oczekiwanymi efektami interwencji będą:

- Dobre relacje edukacja – biznes,
- Profesjonalne zarządzanie w urzędach miejskich,
- Usługi publiczne na wysokim poziomie,
- Rozwinięta e-administracja.

W ramach ww. interwencji oczekiwana zmiana przestrzenna to rozwinięte relacje funkcjonalne między miastami a ich najbliższym otoczeniem (edukacja, rynek pracy).

W ramach celu strategicznego Inteligentna produktywność wskazano, że oczekiwanymi efektami interwencji będą:

- Silne włączenie w inteligentne specjalizacje regionu,
- Wzmocniona przedsiębiorczość.

W ramach ww. interwencji oczekiwana zmiana przestrzenna to rozwinięte relacje funkcjonalne między miastami a ich najbliższym otoczeniem (współpraca w zakresie ofert inwestycyjnych, tworzenia przestrzeni dla start-upów i innych małych firm).

W ramach celu strategicznego Kreatywna aktywność wskazano, że oczekiwanymi efektami interwencji będą:

- Zakończone sukcesem procesy rewitalizacyjne,
- Dobre warunki do aktywności mieszkańców w każdym wieku.

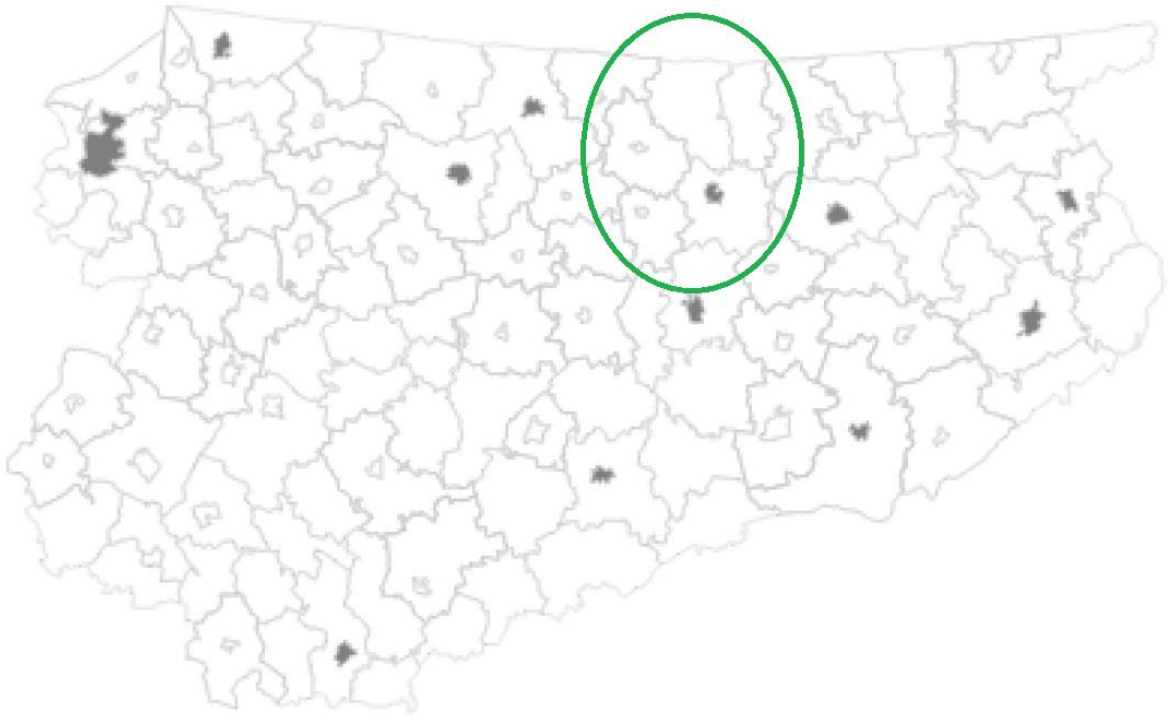
W ramach ww. interwencji oczekiwana zmiana przestrzenna to rozwinięte relacje funkcjonalne między miastami a ich najbliższym otoczeniem (kultura, przestrzenie aktywnego wypoczynku, opieka zdrowotna).

W ramach celu strategicznego Mocne fundamenty wskazano, że oczekiwanymi efektami interwencji będą:

- Wysoki kapitał społeczny budowany w oparciu o projekty współpracy włączające różne grupy mieszkańców,
- Wysoka jakość życia,
- Dogodne połączenia komunikacyjne z ośrodkiem regionalnym,
- Wysokie wykorzystanie OZE i czyste środowisko.

W ramach ww. interwencji oczekiwana zmiana przestrzenna to dobrze rozwinięte połączenia komunikacyjne z Olsztynem.

Rysunek 5. OSI Miasta tracące funkcje społeczno-gospodarcze z zaznaczeniem obszaru Związku Gmin Barcja.

Źródło: Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego

OSI Obszary marginalizacji

Obszar strategicznej interwencji Obszary marginalizacji to obszar najsilniej wyludniający się wśród wszystkich obszarów w województwie warmińsko-mazurskim. Obszary zagrożone marginalizacją podlegały silnemu wsparciu w postaci środków europejskich. Wartość przyznanych środków europejskich w odniesieniu do dochodów własnych gminy są zdecydowanie najwyższe, a w przeliczeniu na jednego mieszkańca dają OSI drugie miejsce w województwie. Ponadto obszary marginalizacji stanowią istotny element przestrzennej polityki. Obszary zagrożone trwałą marginalizacją zostały wykazane w SOR, gdzie wskazano, że pomimo znaczących inwestycji finansowanych w ostatnich latach, głównie ze środków UE, obszary te dotyka zjawisko postępującej marginalizacji, przejawiającej się niemożnością zaspokojenia podstawowych potrzeb ich mieszkańców w sferze społecznej i ekonomicznej.

W ramach celu strategicznego Kompetencje przyszłości wskazano, że oczekiwanymi efektami interwencji będą:

- Dobra dostępność do usług publicznych o wysokiej jakości
- Odnowione funkcje obszarów zdegradowanych
- Rozwinięta e-administracja

W ramach ww. interwencji oczekiwana zmiana przestrzenna to sieć centrów rozwoju lokalnego.

W ramach celu strategicznego Inteligentna produktywność wskazano, że oczekiwanymi efektami interwencji będą:

- Włączenie w inteligentne specjalizacje regionu
- Przedsiębiorcze dzieci i młodzież
- Rozwinięta ekonomia społeczna

W ramach ww. oczekiwanej interwencji nie jest przewidziana zmiana przestrzenna.

W ramach celu strategicznego Kreatywna aktywność wskazano, że oczekiwanym efektami interwencji będą:

- Osoby starsze włączone w programy aktywności społecznej,
- Aktywne i efektywne partnerstwa lokalne i ponadlokalne.

W ramach ww. interwencji oczekiwana zmiana przestrzenna to przygotowane tereny zgodne z polityką przestrzenną uwzględniająca suburbanizację .

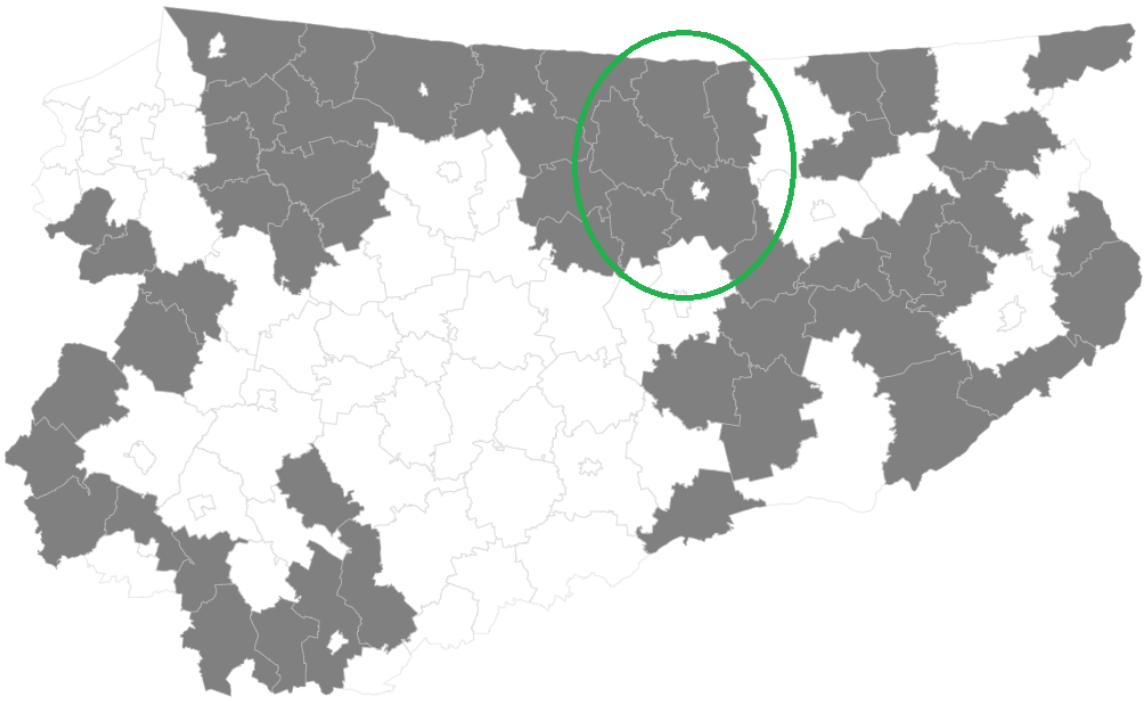
W ramach celu strategicznego Mocne fundamenty wskazano, że oczekiwanymi efektami interwencji będą:

- Uzupełnione braki w zakresie infrastruktury technicznej,
- Satysfakcjonująca dostępność komunikacyjna,
- Przełamana peryferyjność przygraniczna,
- Wysokie wykorzystanie OZE i czyste środowisko,
- Wysokiej jakości środowisko przyrodnicze.

W ramach ww. interwencji oczekiwane zmiany przestrzenna to:

- Powiązania funkcjonalne na linii najbliższe miasto – wieś,
- Powiązania funkcjonalne na linii ośrodek powiatowy – wieś,
- Atrakcyjne przestrzenie wypoczynku.

Rysunek 6. OSI obszary marginalizacji z zaznaczeniem obszaru Związku Gmin Barcja.

Źródło: Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego

W procesie formułowania celów i kierunki działań w niniejszej Strategii uwzględniono, iż kluczowe jest wykorzystanie instrumentów terytorialnych, które zagwarantują większą efektywność wykorzystania środków publicznych. Jednocześnie pozwoli na nakierowanie interwencji wynikającej z dostępnych źródeł finansowania na konkretne obszary wymagające wsparcia oraz pozowali na selektywne podejście do gmin objętych strategią, w kontekście rozwiązania problemów o znaczeniu strategicznym oraz wykorzystania potencjałów każdej jednostki. Jednocześnie formułując cele uwzględniono potencjał obszaru jako całości.

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej obszaru

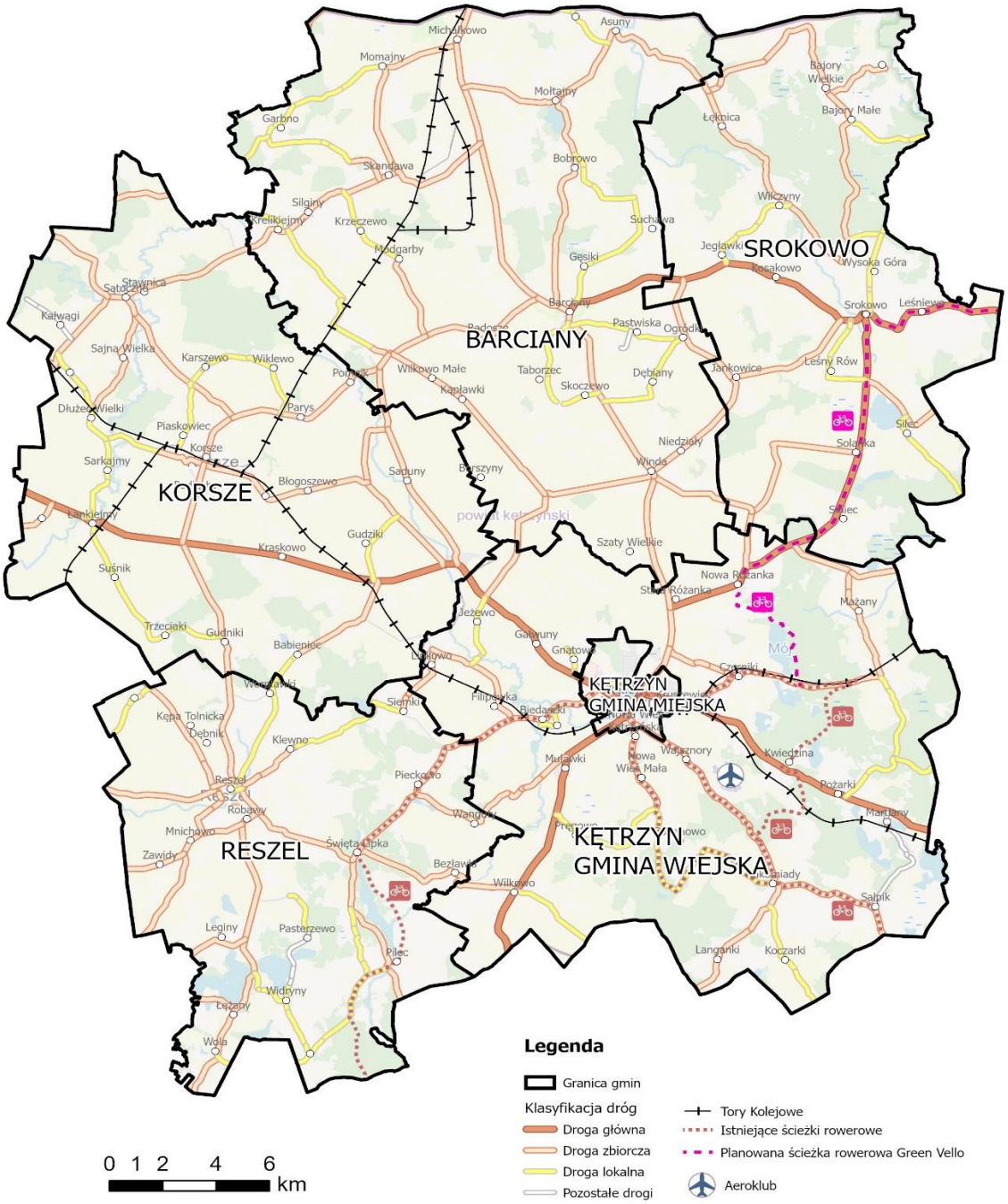
Model struktury przestrzenno-funkcjonalnej obszaru funkcjonalnego to system powiązanych ze sobą elementów zagospodarowania pełniących określone funkcje, które tworzą spójną całość. Istotnym elementem modelu jest zróżnicowanie przeznaczenia poszczególnych terenów pod względem użytkowania i funkcji jakie w nim pełnią (np. zwarte lub rozproszone systemy osadniczce, obszary ochrony przyrody, obszary przemysłowe lub rolnicze). Ponadto istotny jest również system połączeń pomiędzy poszczególnymi terenami w zakresie kontaktów oraz transportu ludzi i mediów – tj. infrastruktura techniczna zarówno liniowa, jak i punktowa. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej jest zatem zobrazowaniem funkcji terenu oraz systemu połączeń pomiędzy jego różnymi częściami, tj. obrazuje obszar jak jedną zwartą całość.

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Związku Gmin ,,Barcja" stanowi schemat obrazujący sposób funkcjonowania obszaru. Należy zaznaczyć, że przedstawiony model nie jest stricte dokumentem planistycznym jak studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego czy miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, a stanowi jedynie schemat jego funkcjonowania.

W ramach pracy nad strategią rozwoju ponadlokalnego wyodrębniono dwa modele funkcjonalno-przestrzenne. Jeden obrazujący rozmieszczenie w przestrzeni sieci drogowych i powiązań transportowych. Drugi prezentujący potencjał przyrodniczy regionu w powiązaniu z funkcjami turystycznymi.

W ramach modelu opisującego transport skupiono się na dostępności lokalizacyjnej powiatu. Podstawę sieci komunikacyjnej stanowią w powiecie drogi lokalne oraz zbiorcze i w dużo mniejszym stopniu drogi wojewódzkie. Po gęstości sieci widać, że nie wszystkie gminy są jednakowo dobrze skomunikowane. Dwie gminy są całkowicie wyłączone z komunikacji kolejowej, która umożliwia transport głównie poza terytorium powiatu osobom niezmotoryzowanym. Chociaż przez obszar powiatu przebiegają szlaki rowerowe Green Velo jak i lokalne ścieżki rowerowe to pokrycie terenu tak atrakcyjnego przyrodniczo i osadniczo tak małą siecią rowerową zwłaszcza w północnych gminach osłabia jego możliwości rozwoju turystyki rekreacyjnej i powinno być przedmiotem wspólnych inwestycji. Atutem powiatu jest dostępność infrastruktury dla małych komercyjnych samolotów, która może w przyszłości mieć duży potencjał rozwojowy.

Rysunek 7. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej – powiązania transportowe

Źródło: opracowanie własne

W ramach modelu opisującego potencjał przyrodniczy zaprezentowano rozmieszczenie parków krajobrazowych, rezerwatów przyrody, obszarów chronionych w tym ,,Natura 2000" w przestrzeni wszystkich jednostek wchodzących w skład Związku Gmin ,,Barcja". Model uwzględnił również zasoby wodne obszaru powiatu, które stanowią o dużym potencjale turystycznym gmin wchodzących w jego skład. Ponieważ zarówno zasoby wodne jak i przyrodnicze rozlewają się między granicami poszczególnych jednostek samorządowych kluczowym z punktu widzenia regionu jest planowanie inwestycji turystycznych i infrastruktury w odniesieniu do całego obszaru. Turystyka jest jedną z

inteligentnych specjalizacji województwa warmińsko-mazurskiego w związku z tym również Związek Gmin powinien podejmować działania mające na celu zwiększenie potencjału całego obszaru powiatu, Ponieważ atrakcje turystyczne takie jak zabytkowe kościoły, twierdze, młyny, zamki zlokalizowane są względnie blisko siebie powiat powinien stawiać na rozwój oferty promującej cały obszar pokazując różnorodność atrakcji.

Rysunek 8.Model struktury funkcjonalno-przestrzennej - uwarunkowania środowiskowe

Źródło: Opracowanie własne

7. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej

Model struktury przestrzenno-funkcjonalnej tworzony jest w celu ustalenia powiązań i relacji pomiędzy poszczególnymi obszarami tworzącymi strukturę, a także pokazanie spójnej koncepcji przestrzennej całego obszaru. Jest to niezbędne do realizacji koncepcji przestrzennej całego obszaru w sposób zrównoważony. W związku z tym niezbędne jest sformułowanie wytycznych oraz rekomendacji do kształtowania polityki przestrzennej na poziomie lokalnym i subregionalnym. Poniżej znajduje się zestaw ustaleń i rekomendacji w zakresie prowadzenia polityki przestrzennej na obszarze objętym Strategią.

Ustalenie i rekomendacje w zakresie prowadzenia polityk przestrzennych:

1) Należy prowadzić działania wzmacniające system połączeń transportowych pomiędzy poszczególnymi jednostkami osadniczymi na obszarze objętym strategią poprzez stałą poprawę infrastruktury drogowej.
2) W procesie kształtowania przestrzeni należy mieć na względzie zachowanie cennych przyrodniczo obszarów oraz korytarze ekologicznych.
3) W ramach planowania nowej zabudowy (mieszkaniowej i usługowej) należy uwzględniać konieczność zapewnienia terenów ogólnodostępnych, pełniących funkcje rekreacyjne lub sportowe.
4) Należy zapewnić powszechny dostęp do publicznych przestrzeni jako elementu integrującego lokalne układy osadnicze.
5) W ramach wzmocnienia funkcji poszczególnych ośrodków osadniczych oraz rozwoju funkcji turystycznych należy podjąć działania na rzecz stałego doskonalenia połączeń komunikacyjnych pomiędzy miejscowościami, zwłaszcza działania te powinny zmierzać do eliminacji białych plam w zakresie dostępności transportowej.
6) Należy wzmacniać rolę miasta Kętrzyn jako ponadlokalnego bieguna wzrostu.
7) W procesie planowania inwestycji na terenie obszaru należy uwzględnić ich uciążliwość oraz wpływ na środowisko. Inwestycje uciążliwe należy lokalizować z dala od terenów mieszkaniowych. Jednocześnie z uwagi na unikalność obszaru pod względem przyrodniczym, turystycznym i kulturowym inwestycje szczególnie uciążliwe dla środowiska należ eliminować oraz nie dopuszczać do ich lokalizacji.
8) Nowe tereny pod inwestycje gospodarcze powinny być lokalizowane w miejscach z pełnym lub prawie pełnym uzbrojeniem terenu w media. Wytyczanie tego typu terenów pozwoli na zmniejszenie kosztów inwestycji oraz koncentrację tematyczną obszarów.
9) W celu wzmocnienia potencjału kulturowego oraz turystycznego należy tworzyć nowe oraz rozwijać istniejące szlaki turystyczne. Realizacja powyższego powinna odbywać się poprzez:
   - Wykorzystanie materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego obszaru,
   - Rozwijanie oferty instytucji kultury,
   - Wzmacnianie działalności organizacji społecznych oraz grup nieformalnych działających w obszarze kultury i dziedzictwa kulturowego,
   - Eksponowanie miejsc pamięci.
10) Uwzględnienie w procesie prowadzonych inwestycji stałego rozwijania sieci mediów, zwłaszcza sieci kanalizacji oraz wodociągowej. Należy przy tym jednak mieć na względzie, aby proces prowadzenia inwestycji był zoptymalizowany pod względem kosztów oraz efektywności prowadzenia całych inwestycji oraz, żeby był ograniczony do niezbędnego minimum pod względem czasu prowadzonych inwestycji. Dlatego też każda inwestycji powinna być poprzedzona analizą środowiska oraz dokładnym biznes planem i studium wykonalności, a także innymi niezbędnymi dokumentami wymaganymi prawem.
11) W ramach rozwijania potencjału turystycznego należy wykorzystać już istniejące szlaki i produkty turystyczne, np. Green Velo. W tym celu należy wzmacniać istniejące szlaki jako by-passy pomiędzy poszczególnymi głównymi atrakcjami szlaków kluczowych.

12) W celu zachowania potencjału turystycznego szczególną ochroną należy objąć jeziora na terenie objętym Strategią.
13) W celu ochrony środowiska konieczne jest, aby usankcjonować sposób prowadzenia politykę rolną na terenie gmin tworzących Związek. Dlatego też lokalizacja uciążliwej produkcji rolnej powinna być lokalizowana w obszarach oddalanych od skupisk osadniczych oraz obszarów cennych turystycznie i przyrodniczo.
14) W celu rozwoju obszaru objętego Strategią należy podjąć działania, które wzmocnią jego rolę jako obszaru przygranicznego. W tym celu należ wspierać rozwój sieci obiektów noclegowych i gastronomicznych o różnym zakresie usług. Jednocześnie należy podejmować działania na rzecz stałego usprawniania infrastruktury wspierającej ruch przygraniczny oraz tranzytowy.
15) W celu wzmacniania roli obszaru jako przygranicznego należy wspierać działania do lokalizacji wielkopowierzchniowych obiektów handlowych poza ośrodkami osadniczymi, działania te ograniczą nadmierny ruch w miejscowościach. Jednocześnie pozwolą na koncentrację usług w jednym miejscu.

8. Zarządzania wdrażaniem Strategii

Poniżej przedstawiono sposób zarządzania wdrożeniem strategii oraz system jej monitorowania i ewaluacji.

W pracach nad opracowaniem Strategii przyjęto następujące kluczowe zasady:

1) Zachowanie szansy na realizację potrzeb przyszłych pokoleń.
2) Poszanowanie dla ograniczoności zasobów.
3) Harmonizowanie wszystkich celów rozwoju – społecznych, ekologicznych i ekonomicznych.
4) Długookresowe analizowanie, planowanie i realizacja celów rozwoju.

Założenia systemu realizacji strategii

Realizacja każdego dokumentu planistycznego jest zadaniem trudnym i złożonym. Wymaga ona kompleksowej koordynacji działań, współpracy z jednostkami tworzącymi Związek Gmin „Barcja" oraz innymi podmiotami instytucjonalnymi, organizacjami pozarządowymi i podmiotami oraz osobami prywatnymi. Za wdrożenie Strategii odpowiedzialny jest Związek Gmin „Barcja".

Realizacja Strategii będzie odbywała się zgodnie z cyklem prezentowanym poniżej.

Rysunek 9. Cykl zarządzania Strategią

Źródło: opracowanie własne

Organem odpowiedzialnym za przygotowanie projektu strategii, jej aktualizację i interpretację jest Zarząd Związku Gmin „Barcja", który będzie pełnił funkcję głównego koordynatora działań realizacyjnych strategii.

Do realizacji strategii niezbędne będzie podejmowanie działań:

- samodzielnych przez Związek, gminy należące do Związku, inne instytucje publiczne,
- indywidualnych przez mieszkańców, nieformalne grupy i środowiska,
- samodzielnych przez podmioty sektora prywatnego,
- samodzielnych przez organizacje pozarządowe,
- wspólnych z udziałem partnerów z różnych sektorów: publicznego, prywatnego i pozarządowego.

W okresie wdrażania strategii władze Związku będą występowały w różnych rolach, w tym jako:

- bezpośredni samodzielny realizator zadań,
- inicjator działań,
- uczestnik działań podejmowanych wspólnie z innymi partnerami instytucjonalnymi i społecznymi,
- wspierający organizacyjnie, technicznie i finansowo działania podejmowane przez partnerów instytucjonalnych i społecznych.

Prowadzony będzie monitoring wartości wskaźników przypisanych do rezultatów działań w podobszarach, które będą określały poziom osiągnięcia przyjętych celów strategicznych. W ramach ewaluacji efekty strategii będą powiązane również z korzyściami społecznymi i gospodarczymi.

W opracowaniu dokumentu strategii uczestniczyli również przedstawiciele gmin wchodzących w skład Związku oraz partnerzy społeczni. W związku z tym powinni oni także uczestniczyć w procedurze ewaluacji strategii oraz w kolejnych aktualizacjach dokumentu. Na poziomie społecznym należy uwzględnić upowszechnianie informacji na temat aktualnego stopnia realizacji strategii.

Planowanie i wdrażanie strategii w dialogu z interesariuszami pozwala na skuteczne wpływanie na długookresowe procesy społeczne, gospodarcze, przyrodnicze i przestrzenne. Umożliwia to zarządzanie rozwojem w kolejnych latach ponad występującymi w środowisku lokalnym naturalnymi

rozbieżnościami interesów, co będzie ważnym czynnikiem wzmacniającym kapitał społeczny gmin tworzących związek.

W ramach skutecznego zarządzania realizacją strategii został przyjęty katalog zasad prezentowanych poniżej:

1) Kompleksowe (całościowe) podejście.
2) Określenie priorytetów.
3) Koncentracja środków na zadania o największych korzyściach społecznych.
4) Weryfikowanie planów i działań z punktu widzenia zgodności z zasadami zrównoważonego rozwoju.
5) Rozwijanie współpracy partnerów społecznych.
6) Otwarta komunikacja w gronie interesariuszy strategii.
7) Współpraca z partnerami z otoczenia obszaru.
8) Stały monitoring realizacji strategii.
9) Konsekwencja w realizacji działań określonych dla celów strategii.

Monitoring strategii

Istotnym wymogiem, stawianym dokumentom strategicznym, jest wewnętrzny system monitorowania i ewaluacji postępów we wdrażaniu celów strategii.

Celem systemu monitorowania i ewaluacji jest:

- ocenia skuteczności strategii,
- wczesne ostrzeganie przed zagrożeniami,
- dostarczenie informacji niezbędnych do ewaluacji i w konsekwencji podjęcia decyzji o aktualizacji całej strategii lub niektórych jej części.

Zakres monitorowania i ewaluacji obejmuje:

- czas i terminy realizacji strategii,
- opracowanie i analizę wskaźniki pomiaru realizacji kierunków działań oraz ocenę stopnia osiągnięcia celów,
- analizę czynników rozwojowe wewnętrzne i w otoczeniu, które w istotny sposób wpływają na strategię. Rozpoznania ich zmian w stopniu uzasadniającym aktualizację strategii, a przynajmniej dokonanie analizy stopnia jej aktualności. Szczególną rolę odgrywają czynniki, których analiza pozwoli zdiagnozować ewentualne zagrożenia dla realizacji strategii.

Monitoring będzie poległ na prowadzeniu w sposób ciągły obserwacji procesu wdrażania strategii, w tym rezultatów, jakie ona przynosi i będzie ważnym elementem zarządzania rozwojem gmin tworzących Związek. Sprawnie funkcjonujący system monitoringu będzie podstawowym warunkiem pozyskania rzetelnych danych umożliwiających dokonanie oceny strategii.

Aby umożliwić sprawne prowadzenie ewaluacji wskaźniki będą spełniały następujące kryteria:

- mierzalność – wskaźniki powinny być możliwe do zmierzenia na odpowiednio wysokim poziomie dokładności,
- rzetelność – pomiar wskaźników powinien być dokonywany w sposób obiektywny, za każdym razem na tych samych zasadach,
- trafność – wskaźniki powinny odzwierciedlać rzeczywisty poziom realizacji celów, a więc być dobrane, tak aby odzwierciedlały rzeczywiste skutki działań,
- dostępność – wskaźniki powinny być dostępne dla osób lub instytucji dokonujących ewaluacji, ich pozyskanie powinno być proste i nie wymagać nadmiernych nakładów finansowych ani czasowych.

9. Ramy finansowe i źródła finansowania.

Cele strategiczne i kierunki działań zapisane w Strategii będą skutecznie realizowane pod warunkiem, że oprócz oddelegowania zasobów ludzkich i rzeczowych po stronie podmiotu wdrażającego oraz innych podmiotów instytucjonalnych zaangażowanych w realizację Strategii, zabezpieczone zostaną odpowiedne środki finansowe, adekwatne do zakresu realizowanych przedsięwzięć.

W związku z tym przewiduje się, że źródłami finansowania działań będą:

- środki własne Związku Gmin,
- środki własne gmin w tworzących Związek,
- środki z budżetu województwa warmińsko-mazurskiego,
- środki z budżetu Państwa,
- środki z krajowych programów operacyjnych,
- środki z budżetu Unii Europejskiej,
- środki pochodzące z innych źródeł (środki z organizacji pozarządowych, środki prywatne, środki od innych podmiotów publicznych).

Istotna będzie realizacja projektów na podstawie montażu finansowego z różnych źródeł. W tym przypadku ważne będzie wykorzystanie również środków prywatnych. Środki prywatne będą miały bardzo duże znaczenie, gdyż mogą stanowić wkład własny w ramach projektów realizowanych z programów operacyjnych lub projektów w zakresie partnerstwa publiczno-prywatnego.

Ponadto przy realizacji projektów i przedsięwzięć będzie konieczne wskazanie prawdopodobieństwa jego realizacji w przypadku nieuzyskania finansowania zewnętrznego. W takim przypadku powinno zostać wskazane czy projekt będzie realizowany w całości, w ograniczonym zakresie, czy w ogóle nie będzie realizowany.

Spis tabel

Tabela 1. Liczba ludności w podziale na poszczególne gminy i jednostki porównywane w latach 2013-2019 4
Tabela 2. Ludność na 1km^2 w latach 2013-2019 w jednostkach administracyjnych Związku Gmin ,,Barcja" 5
Tabela 3. Przyrost naturalny w powiecie kętrzyńskim w latach 2013-2019 5
Tabela 4. Struktura wieku i płci(M-mężczyźni; K-kobiety; O-ogółem) w Związku Gmin ,,Barcja"w 2019 r 6
Tabela 5. Struktura wiekowa w poszczególnych jednostkach terytorialnych powiatu kętrzyńskiego. 7
Tabela 6. Odsetek ludności w wieku przed, po i produkcyjnym w jednostkach administracyjnych powiatu kętrzyńskiego i jednostkach porównawczych w 2019 r. 8
Tabela 7. Wskaźniki obciążenia demograficznego osobami starszymi w powiecie kętrzyńskim w latach 2013-2019 9
Tabela 8. Urodzenia żywe i zgony w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców w Związku Gmin ,,Barcja" i jednostkach porównywanych, w latach 2013-2019 10
Tabela 9. Migracje ludności powiatu kętrzyńskiego w latach 2013-2019 w podziale na kobiety i mężczyzn. 10
Tabela 10. Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w latach 2013-2019 we wszystkich gminach Związku Gmin ,,Barcja" 11
Tabela 11 . Współczynnik skolaryzacji brutto i netto w poszczególnych jednostkach Związku Gmin ,,Barcja". 13
Tabela 12. Podmioty pełniące funkcje edukacyjne na terenie Związku Gmin ,,Barcja" w 2019 r. 14
Tabela 13. Liczba przychodni i praktyk lekarski w gminach Związku Gmin ,,Barcja"w latach 2013-2019. 17
Tabela 14. Liczba aptek, ludności przypadającej na ogólnodostępne apteki oraz przychodni w 2019 we wszystkich jednostkach administracyjnych znajdujących się na terytorium Związku Gmin ,,Barcja". ... 17
Tabela 15. Dzieci objęte opieką w żłobkach i w wieku żłobkowym ogółem do lat 3 w latach 2013-2019. 18
Tabela 16. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. mieszkańców w powiecie kętrzyńskim i jego gminach w latach 2013-2019 19
Tabela 17. Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej wg ekonomicznych grup wieku w latach 2013-2019 w powiecie kętrzyńskim 20
Tabela 18. Rodziny, którym na podstawie decyzji przyznano pomoc wg przyczyn w powiecie kętrzyńskim w latach 2013-2019 20
Tabela 19. Programy socjalne realizowane w gminach Związku Gmin ,,Barcja" wraz z ośrodkami odpowiedzialnymi za realizację 21
Tabela 20. Frekwencja w wyborach samorządowych, parlamentarnych i prezydenckich w jednostkach tworzących Związek Gmin „Barcja" 22
Tabela 21.Zestawienie organizacji pozarządowych w gminach Związku Gmin ,,Barcja" w 2019 roku. .. 23
Tabela 22.Odwiedzający muzea w latach 213-2019 w powiecie kętrzyńskim. 25
Tabela 23. Ośrodki kultury w gminach i miastach i proponowane formy aktywności dla mieszkańców wraz z wydarzeniami 25
Tabela 24 Liczba ludności na 1 placówkę biblioteczną (łącznie z punktami) (1) i księgozbiór bibliotek na 1000 ludności (2) w gminach powiatu kętrzyńskiego w latach 2013-2019 27
Tabela 25. Charakterystyka infrastruktury bibliotecznej i ludności korzystającej z bibliotek w latach 2013 i 2019.. 27
Tabela 26. Czytelnicy aktywnie wypożyczający książki w ciągu roku w poszczególnych gminach w latach 2013-2019 27
Tabela 27.Czytelnicy na 1000 ludności w gminach powiatu kętrzyńskiego w latach 201-2019. 28
Tabela 28. Charakterystyka grup artystycznych na terenie powiatu kętrzyńskiego w latach 2013-2019. 28

Tabela 29. Koła, kluby i sekcje działające na terenie Związku Gmin ,,Barcja" w latach 2013-2019..... 28
Tabela 30. Kluby sportowe na terenie powiatu kętrzyńskiego wraz z ćwiczącymi członkami. 30
Tabela 31. Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych na terenie Związku Gmin ,,Barcja" w latach 2013-2019. 32
Tabela 32. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję 32
Tabela 33. Zdarzenia w ruchu drogowym na terenie powiatu kętrzyńskiego w 2019 w podziale na gminy. 33
Tabela 34. Liczba pracujących na 1000 mieszkańców w latach 2013-2019. 35
Tabela 35. Pracujący wg grup sekcji i płci w powiatach 35
Tabela 36. Bezrobotni zarejestrowani w powiecie kętrzyńskim z podziałem na jednostki administracyjne. 36
Tabela 37. Udział bezrobotnych zarejestrowanych wg wykształcenia w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w % na terenie powiatu kętrzyńskiego. 37
Tabela 38. Grupy zawodów, w których liczba bezrobotnych była największa w 2019 38
Tabela 39. Wykaz ofert pracy w 2019 roku zamieszczanych w Centralnej Bazie ofert Pracy i internecie. 38
Tabela 40.Liczba zarejestrowanych absolwentów w 2019 w Powiatowym Urzędzie Pracy w Kętrzynie. 39
Tabela 41. Struktura bezrobotnych w powiecie kętrzyńskim w 2019 według wybranych cech. 39
Tabela 42. Podmioty gospodarcze zarejestrowane w rejestrze REGON w powiecie kętrzyńskim. 40
Tabela 43.Podmioty gospodarki narodowej według sekcji PKD 2007 na przestrzeni lat 2013-2019 w powiecie kętrzyńskim. 41
Tabela 44. Nowo zarejestrowane podmioty gospodarcze w podziale na sekcje PKD oraz formy prawne w powiecie kętrzyńskim w 2019 roku. 44
Tabela 45. Podmioty wg klas wielkości na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym 45
Tabela 46. Podmioty gospodarcze według klas wielkości w 2019 w powiecie kętrzyńskim i jego jednostkach. 45
Tabela 47. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca. 45
Tabela 48. Nakłady inwestycyjne i wartość brutto środków trwałych w latach 2013-2019 na terytorium Barcji. 46
Tabela 49. Liczba podmiotów z kapitałem zagranicznym w latach 2013-2019. 46
Tabela 50. Wykaz najważniejszych podmiotów gospodarczyk w powiecie kętrzyńskim. 47
Tabela 51. Instytucje otoczenia biznesu na 10 tyś mieszkańców na terenie powiatu kętrzyńskiego w latach 2013-2019. 47
Tabela 52.Wydarzenia o charakterze promocyjnym w powiecie kętrzyńskim i jego jednostkach w 2019 roku. 49
Tabela 53.Liczba obiektów noclegowych w powiecie kętrzyńskim i woj.. Warmińsko- Mazurskim w latach 2013-2019 51
Tabela 54. Liczba miejsc noclegowych w powiecie kętrzyńskim w poszczególnych typach obiektów w latach 2013-2019. 51
Tabela 55.Miejsca noclegowe w powiecie kętrzyńskim w podziale na typy obiektów noclegowych w latach 2013-2019 52
Tabela 56.Miejsca noclegowe ogółem na 1000 ludności w powiecie kętrzyńskim w latach 2013-2019 52
Tabela 57. Noclegi udzielone na 1000 ludności w latach 2013-2019. 52
Tabela 58. Noclegi udzielone turystom krajowym i zagranicznym na 10 tyś ludności na terenie Barcji w latach 2012-2019. 53
Tabela 59.Noclegi udzielone turystom zagranicznym ogółem w latach 2013-2019 na terenie Barcji i jego gminach. 53
Tabela 60. Noclegi udzielone turystom zagranicznym w 2013 i 2019 roku w podziale na poszczególne narodowości. 54
Tabela 61. Pracujący w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie oraz przemyśle i budownictwie i innych usługach ogółem w latach 2013-2019. 55

Tabela 62.Lesistość w % w powiecie kętrzyńskim i woj. warmińsko-mazurskim w latach 2013-2019... 55
Tabela 63.Powierzchnia gruntów leśnych w powiecie kętrzyńskim w latach 2013-2019. 55
Tabela 64. Powierzchnia lasów w powiecie kętrzyńskim w latach 2013-2019..... 56
Tabela 65. Wielkość obszarów leśnych i ich typów w podziale na gminy w 2019 roku. 56
Tabela 66. Rodzaje dróg gminnych i powiatowych w powiecie kętrzyńskim w latach 2013-2019..... 57
Tabela 67.Remonty wybranej infrastruktury drogowej w powiecie kętrzyńskim w 2019 roku..... 57
Tabela 68. Typy dróg ujęte we wskaźnikach w powiecie kętrzyńskim w latach 2013-2019..... 58
Tabela 69. Zestawienie inwestycji drogowych przeprowadzony w 2019 roku na terenie powiatu kętrzyńskiego. 58
Tabela 70. Główne szlaki komunikacyjne drogowe w powiecie kętrzyńskim w 2019 roku. 58
Tabela 71. Wskaźniki dotyczące pojazdów samochodowych i ciągników na 1000 ludności w powiecie kętrzyńskim w latach 2013-2019. 59
Tabela 72. Charakterystyka ścieżek rowerowych w powiecie kętrzyńskim i poszczególnych gminach w 2019 r..... 60
Tabela 73. Budynki mieszkalne będące w zasobach powiatu kętrzyńskiego w gminach w latach 2013-2019. 61
Tabela 74.Wskaźniki zasobów mieszkaniowych w powiecie kętrzyńskim w latach 2013-2019 61
Tabela 75. Liczba lokali socjalnych posiadanych przez poszczególne jednostki Barcji wraz z przeciętną powierzchnią użytkową 1 mieszkania i przypadającą na 1 osoba. 61
Tabela 76. Liczba i kwoty wypłaconych dodatków mieszkaniowych użytkownikom lokali w powiecie kętrzyńskim w latach 2013-2019 62
Tabela 77.Budynki mieszkalne podłączone do infrastruktury technicznej – w % ogółu budynków mieszkalnych..... 63
Tabela 78. Liczba odbiorców energii elektrycznej w powiecie kętrzyńskim w latach 2013-2019. 63
Tabela 79. Charakterystyka sieci kanalizacyjnej w latach 2013-2019 na terenie powiatu kętrzyńskiego. 63
Tabela 80. Mieszkania wyposażone w wybrane instalacje techniczno-sanitarne (% ogółu mieszkań), według gmin, w powiecie kętrzyńskim i województwie warmińsko-mazurskim w 2019 roku..... 64
Tabela 81. Wskaźniki dotyczące budownictwa na terenie powiatu kętrzyńskiego w latach 2013-2019. 64
Tabela 82. Zasoby mieszkaniowe w powiecie kętrzyńskim w latach 2013-2019 ujęte we wskaźnikach.65
Tabela 83.Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności w gminach Związku Gmin ,,Barcja" w latach 2013-2019..... 65
Tabela 84. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania. 65
Tabela 85. Przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu oddanym do użytkowania 66
Tabela 86. Wykaz jezior na obszarze Związku..... 66
Tabela 87. Zużycie wody na potrzeby przemysłu w powiecie kętrzyńskim i jego jednostkach w latach 2013-2019 67
Tabela 88. Zużycie wody na 1 mieszkańca. 67
Tabela 89. Ścieki przemysłowe odprowadzone w ciągu roku w powiecie kętrzyńskim 68
Tabela 90. Formy ochrony przyrody na terenie Związku Gmin ,,Barcja" w 2019 roku. 68
Tabela 91. Pomniki przyrody na terenie Związku Gmin ,,Barcja" w ltach 2013-2019 69
Tabela 92. Powierzchnia obszarów przyrodniczych na terenie Związku Gmin ,,Barcja" i jego gminach w 2019r. 69
Tabela 93. Wewnętrzne (mocne i słabe strony) oraz zewnętrzne (szanse i zagrożenia) czynniki rozwojowe 75
Tabela 94. Drzewo celów w obszarze społecznym..... 81
Tabela 95. Drzewo celów w obszarze przestrzennym..... 83
Tabela 96. Drzewo celów w obszarze gospodarki i promocji..... 86

Spis wykresów

Wykres 1. Procentowy udział powierzchni gmin wchodzących w skład powiatu kętrzyńskiego w całkowitej powierzchni powiatu. 4
Wykres 2. Procentowy udział liczby mieszkańców poszczególnych gmin do łącznej liczby mieszkańców Związku Gmin ,,Barcja 5
Wykres 3. Podział procentowy ludności Związku Gmin ,,Barcja" według przedziałów wiekowych..... 7
Wykres 4. Struktura ludności według płci i wieku w powiecie kętrzyńskim w 2019 roku 7
Wykres 5. Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w powiecie kętrzyńskim w latach 2013-2019 (w %). 9
Wykres 6. Liczba zawieranych małżeństw i rozwodów w powiecie kętrzyńskim w latach 2013-2019. . 11
Wykres 7. Liczba lekarzy na 10 tyś ludności we wszystkich powiatach województwa warmińsko - mazurskiego w 2019 r. 16
Wykres 8. Kwoty świadczeń rodzinnych wypłaconych w powiecie kętrzyńskim w latach 2013-2019 - ogółem 20
Wykres 9. Liczba pracujących na 1000 mieszkańców w 2019 r. 34
Wykres 10. Bezrobotni pozostający bez pracy według czasu trwania bezrobocia w latach 2013-2019 w powiecie kętrzyńskim 36
Wykres 11. Odsetek bezrobotnych zarejestrowanych wg grup wieku w powiecie kętrzyńskim w latach 2013-2019 37

Spis rysunków

Rysunek 1.Przykładowe dostępne trasy na rowerowe w ramach infrastruktury Green Velo. 60
Rysunek 2. Struktura rezultatów Strategii, drzewo celów i działań..... 78
Rysunek 3. Liczba OSI, do których należą poszczególne gminy z zaznaczeniem obszaru Związku Gmin Barcja. 88
Rysunek 4. OSI Miasta CITTASLOW z zaznaczeniem obszaru Związku Gmin Barcja. 89
Rysunek 5. OSI Miasta tracące funkcje społeczno-gospodarcze z zaznaczeniem obszaru Związku Gmin Barcja. 91
Rysunek 6. OSI obszary marginalizacji z zaznaczeniem obszaru Związku Gmin Barcja..... 92
Rysunek 7. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej – powiązania transportowe 94
Rysunek 8.Model struktury funkcjonalno-przestrzennej - uwarunkowania środowiskowe..... 95
Rysunek 9. Cykl zarządzania Strategią..... 98